

Velja po pošti:
 za celo leto naprej K 26.—
 za pol leta " " 13.—
 za četrt leta " " 6.50
 za en mesec " " 2.20

V upravnishtvu:
 za celo leto naprej K 20.—
 za pol leta " " 10.—
 za četrt leta " " 5.—
 za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.
 Posamezne štev. 10 h.

SLOVENEK

Inserati:
 Enostop. petivrst (72 mm):
 za enkrat 15 h
 za dvakrat 11 "
 za trikrat 9 "
 za več ko trikrat . . . 8 "
 V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod žez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravnishtvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročaino, inserate in reklamacije. Upravnishkega telefona št. 180.

O Božiču.

Ljubki sijaj božičnega dne! Koliko npravnih sil je v njem! Lučke, ki se prižigajo ob jaslicah, mečejo svojo mehko svetlobo v naša srca. Religioznost slavi svoj najlepši praznik; v novorojenem Zveličarju-detetu moli svojega Boga. Krščanska omika se spominja svojega začetka. Vse, kar ima dobrega in lepega svet, drži konečno do bornega hlevca na beetlemskem gričevju. Za vse človeštvo pa vstaja s posebno močjo velika misel, da je v neznatnih pričetkih izvor velikim uspehom. Naš čas tako rad meri vse po kronah. Vrednost ljudi in njihovega dela se ceni po groših. Vmes v to kramarsko naziranje, ki mu je življenje samo velik trg, pa pade luč božičnega dne in v njenem svitu nam zasije življenje posamnikov in narodov jasnejše in lepše. Moč npravnih sil, moč ljubezni in upanja, žrtev in dela stopa na dan.

Boj kot kedaj čutimo danes tudi za se in za svoje težko politiško in socialno delo zmagonosno vodilo: Proč s kramarskim duhom! Majhni smo in neznatne so razmerne naše gnotne sile a v zavesti svojih vzrokov, svojih ciljev rastemo in se čutimo močne. Ne upogibamo se vetrovom. Naša stranka gre bodočim zmagam nasproti; o tem je povsod en glas. Tudi nasprotniki to odkrito priznavajo. Malo časa nas še loči, ko pade gospodstvo liberalcev pri nas. Naša dolžnost je, da se vedno zavedamo, kako smo v skromnosti in revščini prišli do teh vspehov. Reveži med ljudstvom so bili naši najboljši zaupniki; reveži med izobraženstvom so nas podpirali. Ubogi kaplan, s polnim, plemenitim srcem, a praznim žepom je stal v prvih vrstah; nekaj učiteljev, tudi revežev, je stalo ob strani. Imenitniki po imenu in žepu so stali ob strani, in večinoma še stoje.

Bodi izrečena danes ob božičnem prazniku resna beseda: Če se izneverimo svojemu dosejanemu duhu, si izkopljemo jamo, ki nas bo pogoltnila. Pod najširšo javno kontrolo stojimo. Nasprotniki preplavljajo to javnost z najhujšimi obtožbami in izkušajo sugerirano zanesti nezaupanje, sumničenje in naposled odpor proti nam med ljudstvo. To pa vidi naše čiste roke in nam vedno bolj zaupa. Če ostane tako, ostane tudi zaupanje. Če bi se pa česar Bog ne zadeni, v naše prve vrste priti-

hotapili sebičniki, ki bi iskali svoje in ne splošne koristiti, sebe in ne stvari, potem bi bil dan začetek koncu. Velike in močne stranke z lepimi programi so že prehodile to pot. Ne prezrimo, da je tudi nam mogoča.

Kdor išče izmed prvoboriteljev svojih koristi, je kramar, ki mu je na prodaj vse, tudi prepričanje, tudi vest. Dokler smo spodaj, takih ni k nam; ko pridemo na vrh, utegne tudi marsikdo takih siliti se k nam. Previdnosti je treba in v skromni priprostosti utemeljenega gnusa proti vsaki, kakršnikoli javni skvarjenosti. Politiška stranka, ki ima gospodstvo v rokah, ima tudi odgovornost; njeno delo ne sme biti toliko vlada, kolikor vzgoja. Zavest dolžnosti mora biti pri vseh, ki stoje v prvih vrstah tako močna, da je zavest moči in priložnost komande nikoli ne prevpijeta. Potem smo na trdem.

Še nekaj! Naš boj meri na mir. Podlaga za mir je pa končni poraz narodu tako neizmerno škodljivih liberalnih načel. Zmagovavcem nam mora biti maščevalnost tuja. Zato zmagajmo, da tem ložje ponudimo roko vsem dobromislečim na naših tleh za skupno delo in skupno veselje. Vsak boj je odurno rokoddelstvo; tudi naš. Naj nam sedanjji potrebni boj ne ubije plemenitosti in ljubezni, marveč naj nas le pripravlja, da bomo tembolj umevali rešilno geslo za vse družabno in zasebno življenje, ki ga združuje angelsko petje božične noči: Slava Bogu na višavi in mir ljudem . . .

Kulturni boj na Francoskem.

Liberalni listi v inozemstvu poročajo, da katoliški laiki na Francoskem vladi kar trumoma objavljajo bogoslužna dejanja. To je jako nerodna laž, kajti francoska vlada imena tistih, ki oblastem objavljajo bogoslužne prireditve, prikriva, da je torej izključeno, da bi listi o njih mogli kaj izvedeti. Edini katoličan, ki je zaradi ljubega miru oblasti javil o bogoslužnih dejanjih, je bil dr. Barth, ki pa je to objavio preklical, ker ne mara delati s framasoni roko v roki. Kajti občinstvo je nedavno izvedelo, da se med ljudmi, ki so javili bogoslužje, nahajajo skoro sami pripadniki lože, med njimi urednik Limonsin in mojster lože v Chantenay pri Nantu. Pozneje pa se je vsled tožbe dveh katoličanov iz Nanta, ki sta baje objavila bogoslužje v cerkvi sv. Klemensa, izvedelo, da prefekti nagovarjajo svoje kreature, da potvarjajo podpise katoliških laikov in potem po listih oznanjajo, da katoličani sami javljajo bogoslužje.

Clemenceau je med drugim tudi pesnik strašno slabih himnov, kjer proslavlja novo stoletje humanitete. Ta dika svobodomiseltva pa je v resnici le destruktiven, kritikujoč talent, ki je kot poslanec s svojim espiritom vrigel že nebroj ministrstev, sedaj pa hoče z radikalstvom svoje ministrstvo utrditi. Vodi ga predvsem slavohleple, ki je njegova slaba stran. Rad bi zatemnil slavo Jaurésovo in socialnih demokratov sploh. Njihov vpliv misli streti s tem, da jih prekosi. Poročali smo že o instruciji za pariško policijo, kjer vlada policajem naroča, naj mirno dopustijo, da pariški banditi, takozvani apaši, vdrejo v cerkve in tam provzročijo škandale. Ker so apaši povečini oboževani z noži, bi bilo tupatam na ta način gotovo prišlo do krvoprelitja. Ko se je o tej naredbi, katere oče je Clemenceau, izvedelo, je vseh sedem kaplanov velike pariške cerkve Saint Ferdinand-des-Ternes poslalo policijskemu komisarju tega okrožja sledeče pismo:

»Gospod komisar! Izvedeli smo, da ste dobili od policijske prefekture nalogo, ne ustavljati se manifestacijam svobodomiseltcev po cerkvah. Imamo čast javljati vam sledeče: 1. Kot duhovniki smatramo za svojo pravico in dolžnost, nemoteno opravljati našo duhovno službo in dejansko ustaviti se vsakemu onečaščenju naše cerkve. 2. Kot možje in državljani bomo, kadar nas bodo napadli apaši, na katere namiguje instrukcija, svoje življenje branili z vsemi orožji, kakor se smejo rabiti v silobranu. Proti kakšnim nepostavnim silovitostim policistov more državljan rabiti le upor in protest, toda nečastna strahopetnost bi bila, ukloniti se pred noži morilcev, katere je več ali manj najela politika.«

Clemenceau je svojim lastnim pristašem trn v peti, izvzemši tiste puhloglavce, ki bi danes ali jutri zmrznili, ako bi jih ne ogrevalo solnce milosti vsakokratnega kabineta. Vzrok temu je sledeči. Clemenceau se je povzdignil takorekoč zgolj vsled svojega zanikanja; več ali manj se vsi boje njegovega kritičnega duha, ki le na sebi najde vse popolno, drugod pa vidi samo nekonsekventnost. Da bi Clemenceau mogel kaj zgraditi, je izključeno. Niso mu všeč socialisti, roga se njihovim utopijam, da celo protiverski kandidati mu svoj čas niso bili všeč, češ, republika ni proti, ampak je nevernska. Njegov ideal je pravzaprav buržoazija s popolnoma laiško moralo, mirni republikanci z meščanskimi čednostmi. V resnici pa je zagriženec, ki mu nikoli ne zmanjka fraz in paradoksnih trditev. V tem je njegova moč. Na Francoskem so pa sedanjji vodilni politiki taki: vse jim je le prijetna senzacija, bodisi naredbe Vatikana, bodisi bojevitost Clemenceaujeva. Pritrjujejo mu sicer, a se pri tem zabavajo. Če Clemenceau sredi boja s cerkvijo pade, najhujši radikaleci ne bodo jokali za njim. In res, proti Clemenceauju se ravno sedaj pri-

pravlja odpor v radikalni socialistiški levici. Ni izključeno, da novi dogodki Clemenceauja strmoglavijo. Škoduje mu tudi to, da vso politiko vodi sicer njegov somišljenik, toda vsaj na zunaj previdnejši in hladnejši Briand. Dne 21. t. m. sta ga res v zbornici napadla framasoni, bivši mornariški minister Pelletan, in nacionalalec znani pisatelj Maurice Barrès: Predlagala sta, naj se nova postava o uredbi bogoslužja postavi z dnevnega reda, in Clemenceau se jih je komaj ubranil. Njegov strastni govor je pričal o njegovi slabosti in ga je še bolj diskreditiral.

O novem zakonu, ki ga je vlada predložila francoski zbornici 21. t. m., ni mnogo znanega. Toliko je gotovo, da obsega šest članov in določa v glavnem sledeče: Občine, departmaji in vlada dobijo takoj lastniinsko pravico do cerkva, župnišč, škofijskih palač in semenišč. Bogoslužje se uredi na podlagi zakonov iz 1901 in 1881, cerkve pa se še nadalje imajo uporabiti zgolj za bogoslužne namene. Pokojnino izgube tisti duhovniki, ki izvršujejo bogoslužje, ne da bi priznali novi zakon. Vlada pa z zdaj ne predloži zakona, s katerim se določajo kazni za škofo, ki s tem, da izvršujejo naredbe Vatikana, postanejo uradni teje oblasti. Ta zakon predloži vlada tedaj, ako bo postal upor skofov sistematičen in na podlagi skupnega dogovora. Ker ni upanja, da papež prizna novi zakon, bo boj stopil v novo fazo. Kajti ta postava pač navidezno ustreza katoličanom: prepušča jim namreč, naj se odločijo ali za verske družbe (associations cultuelles) po zakonu iz 1881 in jim prepušča cerkve v bogoslužne namene; ker pa duhovniki nimajo pravne podlage za uporabo cerkvene lastnine in so potrebna objavljenja, upor proti vladi ne postane s tem nič manjši, ampak se še bolj poostri. Liberalni »Journal des débats« piše z ozirom na cerkveno premoženje: »To je za našo duhovščino občutna izguba. Toda cerkev se je premoženju odrekla, papež je cerkveno last žrtvoval, da reši najdragocenejše: svobodo. Ta odpoved, daš ima za klerus žalostne posledice, priča o resnični dušni velikosti.«

Tako je torej v tisti Franciji, ki — kakor pravi neki slovenski dnevnik — »koraka na čelu civilizacije« in ki je po istem glasilu »dognala veliki boj«. Dobro je to. Ta civilizacija je namreč na las podobna civilizaciji pariške komunne iz leta 1870. To je svobodoljubje apašev in druhali. V Franciji in na Pruskem, povsod v varstvu žandarjev. Zasužnjena cerkev v svobodni državi, je njena deviza. To je ministropapizem. Tu Briand, tam Bülow. Obojega pa bo konec, če bo res v svobodni državi cerkev svobodna. Da pa to doseže, ima cerkev v sebi sama vso moč, moč milosti in svojega svetovnega in nadsvetovnega poslanstva, neomajno zaslonbo pa v ljudstvu.

Ljudstvo in za Brianda, to dokazujejo zadnji dogodki. Nikjer se ni dvignilo za vlado ti-

LISZEK.

Božični večer med severnimi Slovani.

L. Lénard.

Sneg je škripal in zvončki so zvenketali. — Spredaj na saneh je sedel naš grajski kazak Jakim, tih in črn, ves zavit v črno kožu-hovino, izpod katere so se komaj videle dolge, črne brke, in je vodil konje, jaz sem pa ležal istotako zavit v dva topla kožuha na saneh in moje misli so hitele urno in bolj urno kot veter po snežni ravani.

Že cel dan sem se voziral tako okrog po snežni planjavi od vasi do vasi in ko sem pričel zdaj po dovršenem opravilu na poti domov prešteti vasi, katere sem obiskal, prišel sem ravno do nesrečne številke 13. V vsaki vasi sem se vstavil pred graščinsko pristavo, stopil v sobo, pogloboslovil prostore graščinskega oskrbnika in drugih katoličanov, kar jih je bilo v vasi, potem pa spet sel na sani in drčal dalje. Najdalje so obtičale moje misli pri poslednji vasi, katero sem obiskal, kjer sem se zamudil največ. Bil sem že utrujen in opešan do skrajnosti in oskrbnikova žena — oskrbnika samega ni bilo še domov — je to

opazila. Prosila me je torej, naj se vsedem in oddahnem in dala mi je prinesiti vročega čaja in tople, božične »babke«. Ruski čaj iz pravega samovara ima čisto drugačen okus, kakor rjav tekočine, ki se dobe po naših kavarnah in »babka« mi je dišala tako, da nisem čisto nič pogrešal domače slovenske potice. K meni je prisedla oskrbnikova žena, živahna, zgovorna, in mi stavila toliko vprašanj, da sem ji komaj na vsako drugo zamogel odgovoriti. Govorila sva po poljsko, toda njen izraz in njena npravnista bila niti poljska niti ruska niti tatarska, katerih se najde tu dovolj, niti židovska. Še le tekom razgovorov mi je povedala, da je Armenka. K nji so se tiščali otroci, nji podobni kot mala jabolka velikemu, in me radovedno gledali z velikimi, črnimi očmi. Tudi v tej hiši je vladal danes praznični duh svetega večera in družina je komaj čakala, da se vrne domov oče in se vsedejo k široki, s suhim senom pokriti mizi, na kateri bo stala ogromna »babka« in cela vrsta poljskih in ruskih narodnih jedi, in da se oglase pod okni vesele božične kolende vaških otrok.

Mi, Slovani, naštevamo tako radi, koliko svoje krvi in zemlje smo izgubili v teku stoletij. Ali bi ne bilo dobro, da bi enkrat tudi pomislili, koliko smo pridobili? Na južnem Ruskem se je poslovanilo jako mnogo iranskih, mongolskih, tatarskih in turških elementov, celo

veliko Rusijo smo odvzeli Fincem, Čudom in drugim narodom, od severnih Eskimovcev do južnih Armencev, koliko raznih narodov in koliko tuje krvi so že sprejeli v sebe Slovani na brezmejnih prostorih od Tihoga in od Severnega pa do Črnega morja! In na zahodu smo sprejeli na dolgi meji ob Visli, Labi, Dravi, Savi in Soči in ob Jadranskem morju mnogo nemške in laške krvi. Armenska družina, iz katere sem ravnokar odšel, je po svoji krvi in po značaju in zunanosti nam čisto tuja in vendar po govoru in po življenju čisto slovenska in praznuje zdaj skupaj z Rusini in Poljaki po staroslovanski šegi naš »Sveti večer«.

»Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« Sveti večer se mi je zdel, kakor praznik velike mirovne naloge, katero izvršujejo Slovani in njihove bodočnosti.

Posedel bi še nekaj časa pri dobri družini v topli sobi, ako bi se mi ne mudilo domov v grad, kjer so me gotovo že pričakovali. Torej urno spet kožuha na sebe, še en pozdrav prijazni hiši in velim pognati dalje v hladno, gluho noč po zmrzlem snegu v nepregledno daljo.

Ko sem se približal gradu, je bilo vse razsvetljeno, po hodniku so šumeli ljudje v prazničnih nošah in z veselimi obrazi. Današnji večer je najbolj vesel in najbolj slovesen trenotek celega leta. Zdaj odpadejo vse pre-

graje, ki ločijo tu med seboj tako ostro prebivalce iste zemlje po stanovih, narodnostih in šegah. Vsi postanejo ena družina, ene narodnosti, ene vere, istih šeg; vsi se zberejo v veliki dvorani okrog iste mize: knez in kneginja z otroci in nekaterimi gosti, razni vzgojitelji in učitelji, dalje oskrbniki, upravitelji in vsi služabniki do zadnjega. Ni manjkalo celo krepkega, predpotopnega dečaka Luke, ki je prišel v ogromnih izposojenih škornjih in v dedovem kožuhu. On pomaga vrtnarju pri težkih delih in je danes prvič prestopil prag gradu. V drugem kotu stoji med kuhinjsko službo stara Marysja, prva svetovalka kuharjeva, ki je kruljeva na obeh nogah in morda že celo leto ni prišla iz kuhinjskih prostorov. Za današnji praznik si je kupila novo, pisano »hustko«, opira se na zid in gleda zadovoljno na mogočno, obloženo mizo. Da ne manjka tudi brhke Stasje, se razume. Saj je ona potrebna sploh pri vsem, kar se vrši v gradu, a tudi, kjer bi je ne bilo potreba, prižene jo rada dekliska radovednost. V obleki, katero ji je podarila guvernantka miss White, izgleda res čisto to gosposko, da bi jo lahko zamenjal z mlado knežičko, ki stoji poleg matere na drugi strani.

Danes je post in posti se tukaj strogo drže. Mnogo izmed tu navzočih ljudi ni jedlo danes še ničesar. Zato bo pa zvečer večerja

sto »svobodomiseln« francosko ljudstvo, nasprotno, dvignilo se je za svoje škofo! V armadi in med častniki upornost, povsod nejevolja proti duhu Combesa, ki je na Francoskem najbolj sovraženi mož. Kar pa je najbolj usodno, je to: Clemenceau in Briand s svojima novima proticerkvenima postavama se borita samo za svoj vpliv in hočeta s tem le doseči, da jih danes ali jutri ne zagrabi za vrat tista komuna, ki terorizira vso zbornico, leži kot mora nad vsem Parizom, tista tajna komuna levica, ki je 1870 v Parizu kopala se v krvi škofov in svojih nasprotnikov, na posled se pa v njej sama utopila. Odtod mrzlična naglost Clemenceauja, ki se komunarov bolj boji kot cerkve.

Druga poročila.

Pred in po glasovanju o novi »bogoslužni« postavi v parlamentu, so se vršili znameniti prizori. Dan pred parlamentarnim zborovanjem je bil poslanec Ribot sprejet na mesto rajnega Brunetiera v akademijo znanosti. Njegov nastopni govor je veljal postavi o ločitvi cerkve od države. Dejal je: »Kdo ve, če se duhovščina, ko bo stopila z ljudstvom v dotiko in bo jela uvaževati svobodo, za katero se bo morala boriti, ne bo izpremenila? Rajni je videl, kako izkušnje duhovščine ne bodo potrle, ampak da se odpira francoski cerkvi prihodnost večje moralne moči, dostojanstva in svobode.« Briand je dan potem v zbornici Ribotu častital na govoru. Ribot je seveda Brianda vzlic temu razmesaril v briljantnem govoru. Clemenceau se ni upal v zbornico. Trese se, da ne bi ga vrgli. Njegov naslednik bo baje sedanjí pravosodni minister Guyot-Dessaigue. Briand je v svojem utemeljevanju hotel poslance prevarati, češ, škofo se mu pisali, naj jih izžene iz škofij, da ne bo Vatikan sumil o njihovi vernosti. Piou je nato ministru dokazal laž. Postava je bila sprejeta s 338 proti 146 glasovom, nekako razmerje 7 : 3, kar je v francoskih kumpiranih parlamentarnih razmerah še dovolj ugodno znamenje.

Kako je vlada brez glave, kaže sledeči izgovor Briandov v kulturni komisiji, ko so ga opozorili na anarhijo, ki bo vsled nove postave nastala: »Naj! Toda to bo vsaj z akonita anarhija...«

Parizani se pri tej vladni zadregi zabavajo. Nekdo je za neko cerkev objavil »kult filozofije in svobodomiselnosti«. »Gaulois« piše, da papež nove postave ne bo mogel sprejeti, ker je še Parizani ne razumejo — tako je postava brez glave in nog.

Angleški semeniščniki iz sv. Sulpicija so Brianda spravili v veliko zadrego. Westminsterki nadškof Bourne se je namre pripeljal v Pariz ter Brianda posetil. Opomnil ga je, da je francoska vlada obvezana, za angleške semeniščnike plačati letnih 20.000 frankov. Briand je takoj zagotovil, da bodo angleški semeniščniki še nadalje smeli študirati v zavodu v Isoyu.

Gospodarstvo.

g Nova mlekarska zadruga. Iz št. Lovrenca na Dolenjskem: V nedeljo se je osnovala pri nas mlekarska zadruga. K ustanovitvi je prišel tudi mlekarski nadzornik od ministrstva V. Charousek, ker mu je poljedelski minister po posredovanju g. dvornega svetnika g. Šukljeja naročil, naj gre proučevati dolenske razmere. Pred ustanovitvijo je imel g. nadzornik Legvart podučno predavanje o pomenu mlekarstva v današnjih dneh. Pristopilo je precej blizu 100 članov. V odbor sta bila izvoljena župnika iz Cateža in št. Lovrenca, župana občin Velika Loka in Prapreče ter še

pet drugih najboljših mož. Mlekarna ima namen povzdigniti gospodarstvo v celi bližnji okolici.

g K draginji mesa. Kako škodljivo preku-povalstvo vpliva na cene mesa je pojasnil 19. t. m. krščansko-soc. poslanec dr. Schreiner v državnem zboru. Dejal je: »Ako bi bilo mogoče vstvariti direktno kupčijsko razmerje med producentom in konsumentom, tedaj bi odpadel glavni del pritožb konsumentov. Na Češkem je cena prašičem padla za 30 do 40 odstotkov. Naravna posledica bi morala biti da mesarji cene pri prodaji mesa znižajo. To se pa ni zgodilo. Nadalje je dr. Schreiner povedal: Izborni živinorejec Jožef Bauer v v Frauentalu je pred nekaterimi dnevi ponudil dunajskim mesarjem in preku-povalcem 150 volov. Mesarji oziroma preku-povalci pa niso smatrali za vredno, da bi si vole vsaj pogledali — pač pa so se namesto tega izpustili preko meje italijanski vol, ki so bili pa tako kilavi, da je vse usiljevanje italijanskih volov prišlo ad absurdum. Dunajčani so izjavili, da takega mesa nečajo jesti in tako je bilo vprašanje s stališča konsumentov rešeno. Nič drugega ne bo, ako se dovolj nova živina iz Rumunske ali Srbije. Avstrija ima dovolj živine, izborne živine, tako da lahko sama zadošča potrebi. Toda žid in umazani posredovalci morajo proč, ki stoje med živinorejcem in konsumentom in ki često tudi pritiskajo na mesarje.

g Odlikovanja razstavljalcev na vinski razstavi v Ljubljani. Častno diplomu za izredne zasluge so dobili: 1. Državna klet v Novem mestu. 2. Kranjska kmet. šola na Grnu in 3. Vin. zadruga v Vipavi. — Častno diplomu prve vrste so dobili: 1. Barbo Anton, grof Rakovnik. 2. Bučar Lavoslav, Kostanjevica. 3. Colarič Martin, Slinovec. 4. Del Cott Gustav, Kostanjevica. 5. Ferjančič Alojzij, Slap. 6. Gregorič Ivo, Gadova peč. 7. Guštin Franjo, Metlika. 8. Hočevar dr. Janko, Krško. 9. Hrib Štefan, Vipava. 10. Hrovatin Anton, Vipava. 11. Kavčič Fran, št. Vid. 12. Lanthieri Karol, grof, Vipava. 13. Lavrenčič Ivan, Vrhpolje. 14. Perhavec Mirko, Vipava. 15. Pfeifer Ivan, Leskovec. 16. Schöner Albina, Leskovec. 17. Schwickert Julijana, Vipava. 18. Tavčar Edvard, št. Vid. 19. Turnska grajščina (Josip Lenarčič), Leskovec. 20. Ulm Anton, Klevč. 21. Wutscher Ema, št. Jernej. — Častno diplomu druge vrste: 1. Globočnik Ivan, Dobrava. 2. Gorenjec Ivan, Sv. Duh. 3. Koncija Marija, Gorenja Straža. 4. Miklavčič Franc, Sv. Križ. 5. Premru Ivan, št. Vid. 6. Rajmer Anton, Metlika. 7. Semič Filip, št. Vid. 8. Škušek Friderek, Metlika. 9. Urbančič Anton, Catež.

g Olajšave v prometu s konji, osli, mezgi iz Primorskega v in iz Italije. Posestnikom iz Primorskega je c. kr. namestništvo v Trstu dovolilo, da smejo one konje, osle, mezge, katere rabijo pri izvrševanju svojega obrta, pri poljedelstvu ali pa pri trgovskih in zabavnih popotovanjih, prepeljati preko avstrijsko-laške meje brez živinskih potnih listov in brez živinozdravniškega ogleda. Povrnitev živali pa se mora izvršiti v teku 30 dni. Isto velja tudi za posestnike iz Italije po omenjenem ukazu z dne 20. novembra t. l.

g Letošnja vinska letina. Letos se je na Kranjskem in na Nižjem Avstrijskem pridelalo za tretjino manj vina nego lani, v večini štajerskih in primorskih okrajev za polovico manj nego lani, samo v nekaterih dalmatinskih krajih so pridelali toliko vina kot lani. O kvaliteti letošnjega vina pravi poročilo poljedelskega ministrstva, da je na Južnem Tirolskem zelo dobra, v Dalmaciji in na Primorskem dobra, na Kranjskem in Nižjem Avstrijskem srednja.

g Živalske kužne bolezni v Rusiji. Po avstrijskih konzularnih poročilih od srede meseca novembra t. l. so se v Rusiji silno razširile živalske kužne bolezni, posebno po Besara-

biji, kjer se je število slučajev pomnožilo za tisoč. Najbolj se širi prašičja kuga, tako glede števila, kakor tudi glede obsega ter so sedaj posebno okužena okrožja Bendery, Biely, Chotin in Argyen.

g Gospodarska univerza na Ogrskem. Magyar Nemzet javlja, da se ogrska vlada pripravlja, ustanoviti gospodarsko univerzo s štirimi fakultetami: ekonomijo, veterinarstvo, gozdarstvo in vinogradstvo

g I. Slovensko društvo perotinarjev in rejcev vseh malih domačih živali, s sedežem v Trziču (Gorenisko), je bilo z odlokom visoke c. kr. deželne vlade z dne 18. novembra t. l. pravno potrjeno.

Iz sej ,Slovenske krščansko socialne zveze.'

V Knežaku se je ustanovilo 23. t. m. katoliško slov. izobraževalno društvo.

Na znanje se vzame pismo »Družbe sv. Mohorja«, ki izjavlja, da je pripravljena ustreči želji za izdajo pesmarice.

Odbor se zahvali Antonu Hribarju za podarjene knjige, ki se porazdele med beneške in koroške Slovence.

»Zvezin koledarček« se razpošlje v soboto.

Zvezin odbor je stopil v trajno občevanje z nepolitično organizacijo katoličanov v Nemčiji. Stopi tudi v dotiko z vsemi avstrijskimi kršč. organizacijami.

K. s. izobraževalnim društvom se priporoča da naroče list »Občinska uprava.«

Predavanja po »Zvezinih« društvih.

»Zvezinim društvom« se naroča, naj nazonijo vsako nameravano predavanje v »Slovincu«. Naznanilo mora priti v uredništvo zadnji čas v sredo popoldne. Naznanilo obsegaj dan in uro predavanja, predmet in predavateljevo ime. Znano je da se mora vsako predavanje naznaniti tudi politični oblasti. Vzorce obsega lanski »Zvezin koledarček«. Pripomnimo, da bo obsegal letošnji »Zvezin koledarček« tudi predmete, o katerih kaže predavati po posamnih k. s. društvih.

Prihodnja »Zvezina« seja se vrši 7. januarja 1907 zvečer ob pol osmih v društveni pisarni.

Zvezinim društvom, članicam in članom vesele božične praznike in veselo novo leto!

Koroške novice.

k Celovška elektrarna je napravila v preteklem letu 10.928 kron dobička; pri mestnem proračunu za leto 1907 je pa primanjkljaj 11.441 kron. Ker elektrarna tako napreduje, jo mislijo v večjem obsegu razširiti in postaviti eno parno rezervo. Upravni odbor je v svrhu tega že naprosil 250.000 kron kredita.

k Pri občinskih volitvah v Rožu so zmagali v prvem vol. razredu nemški nacionalci, v drugem so ostali Slovenci samo z enim glasom v manjšini, med tem ko so v tretjem razredu s 106 glasovi proti 78 glasov nemških nacionalcev zmagali.

k Osem železniških vozov je skočilo iz tira na do sedaj še neznan način v nedeljo, 16. t. m. zjutraj na glavnem kolodvoru v Celvcu. Pravzaprav je skočil najprvo en sam voz, kateri je pa druge potegnil za seboj. Poštni vlaki so imeli dopoldan radi tega do trideset ure zamude, ker je bil vhod na postajo v smeri iz Glinj in Maribora oviran. Nesreča se ni prigodila nobena. Opoldne je bil tir zopet prost.

k Pri občinskih volitvah v Beljaku dne 17. t. m. so bili izvoljeni vsi vsenemški kandidati.

k Prestavljen je poročnik Nikolaj Giurovich od pešpolka št. 17 v Celvcu k vojaške-mu geografskemu zavodu na Dunaj.

k Izprememba posesti. Dolgoletni posestnik kantine v sirotišniški vojašnici v Celvcu, Martin Treffer, znan vsem kranjskim fantom, kateri so pri domačem pešpolku v Celvcu služili, bode s 1. januarjem 1907 oddal kantino E. Grossmannu, dozda j naredniku v vojaški nižji realki v Strassu. Slednjemu je bila podeljena od vojaškega poveljništva.

k 70. rojstni dan bode obhajal 21. t. mes. č. g. Janez Ev. Plešičnik, inful. proš kolegijatskega kapitelja Sv. Jerneja, dekan in mestni župnik v Frezah. Imenovani je bil leta 1861 v mašnika posvečen ter je bil svoječasno tudi odlikovan z viteškim redom železne krone III. vrste v priznanje njegovih zaslug.

Štajerske novice.

š Panamino v Brežicah. Pod tem naslovom pojašnjuje »Podravska straža« postopanje okrajnega glavarja pl. Vistarinja: Glasom njegovega uradnega izkaza je razdelil celih 6000 kron podpore, toda v izkazu so sledeče pomote: Nekateri posestniki so prejeli le po 10 K, 20 K ali 30 K, glasom izkaza pa 110 K, 120 K ali 130 K. Ker so svote pisane le s številkami, ne pa tudi s črkami, pač ni bilo težko iz 10 K napraviti 110 K itd. Drugi posestniki, ki so glasom izkaza prejeli večje podpore (100 K in več), se kljub vsem poizvedbam niso mogli najti v dotičnih občinah. Zopet drugi pa niso prejeli nič, četudi so glasom uradnega izkaza dobili večje podpore. Na ta način je bilo difference v občinah Buče, Virštanj in Drensko rebro blizu 3000 K, ki so nedvomno izginile v velikem žepu glavarjevem. Za občino Pilštajn ni bilo mogoče dobiti podatkov. Tudi v občinah okrog Rajhenburga je sovražni glavar osebno delil podpore; prejel je menda 3000 K, to svoto kot razdeljeno izkazal, ljudje pa so v resnici prejeli le 1100 K. Poizvedbe o tem slučajju še niso dognane. Ko se je to obelodanilo, je okrajni glavar molčal; te dni pa odhaja iz Brežic. Stvar je prozorna, da ne potrebuje komentarja! Svojemu uradnemu slugi je bil dolžan na posojilih par sto kron; drugi uradniki so morali zalagati denar iz svojega žepa za uradne potrebe, ker je on uradni denar vedno sam dvignil in zase rabil. Dolžan je večje ali manjše svote raznim trgovcem in obrtnikom v Brežicah. O drugih zasebnih dolgovih pa se ne zvedo natančni podatki, ker se dotične osebe — nemškutarji v Brežicah — boje obsodbe v javnosti, posojeval se mu je namreč denar v politične namene! Vso manipulacijo z uradnim denarjem je protizakonito vodil skozi leta okrajni glavar sam; seveda so morale stranke vsako izplačilo trjati parkrat in nepotrebna pota delati. Javni denar je celo na svoje ime nalagal v hranilnico in sam vlekel obresti!

š Okrajni glavar v Brežicah Julij pl. Vistarini razglašja, gotovo pa je inspiriral notico v »Tagespošti«, češ da se je dal vpokojiti vsled hujskajoče pisave slovenskih listov zoper njega in se bridko pritožuje nad brezobzirno pisavo »Posavske Straže«. Gospodu pl. Vistarinju želimo, da mirno vživa nezaluženi pokoj, ako bi ne imeli usmiljenja z njegovo hudo prizadeto rodbino, napeli bi take strune, da bi on nikdar ne dobil pokojnine. Okrajni glavar, sedaj pensionist pl. Vistarini menda britko obžaluje, da je začel slovensko potrpežljivost Brežičanov izzivati. Začel je gonio zoper slovenskega odvetnika dr. Benkoviča, sedaj pa uživa sadove svoje borniranosti. Obnašal se je o priliki binškošne slavnosti kot kak turški paša, grozil je, da bo vse slovenske uradnike iztirjal iz Brežic, ovajal je Slovence na sodišče, beseda »Windische« mu je bila vedno na jeziku, dosegel je, da bo vsi Slovenci sedaj bolj močni in edini kot kedaj, sam pa mora šila in kopita pobrati. Radi imenovanja naslednika

ali pravzaprav obed toliko bolj imeniten. Vsi navzoči so v najbolj prazničnih oblekah, dvorana je ozaljšana kolikor najbolj mogoče, toda parketna tla so poslana s senom, istotako se nahaja pod miznim prtom seno in na policah pred okni stoje veliki snopi rži. Jed je pripravljena in želodci so potrebni, toda treba je potrpežljivosti, ker se mora pred obedom izvršiti še neki obred: Kneginja vzame v roke krožnik z oblato, gre z njimi od enega do drugega in vsak vzame od nje košček oblata, ga prelomi ž njo in si pri tem izrazita voščila in podasta roki. Potem vzame dotična oseba oblat s krožnika in gre z njim po dvorani in ponovi obred z vsemi navzočimi. Maloruski narod izraža pri tem vedno stereotipno sledeče voščilo:

»Ščo by Boh dať vam zdorovlje, šťastie, panovanie, a po smerti carstvo nebesne.«

Ko je vsakdo z vsakim navzočim prelomil oblatak, smo se vsedli in pričel se je obed. Na sveti večer se je navadno neka juha iz piva in smetane. Včasih se je tudi ruska in poljska narodna juha »boršč« z ušesci, to je malimi piregi. Potem pridejo razne postne jedi in slednjič »kutja«. »Kutja« se je samo na božični večer. Ta jed obstoji iz kuhanih pšeničnih zrn z medom in makom. Prva žlica se vrže na vse strani po dvorani »čortom«, kot pravi ljudstvo. To je gotovo še ostanek starih, poganskih časov. Ko smo snedli »kutjo«, se je pričelo koleđovanje, to je petje poljskih in ruskih božičnih pesmi. Petje je ogrelo vse. Celo otroci so zapeli sledečo kolendo in vzgojite-

ljica miss White je spremljala otroško petje na glasoviru:

Jezus malusienki
leży nagusienki,
plącze z zimna niedała mu
matusia sukienki.

Bo uboga była,
rabeł z głowy zdjela,
v który dziecie uwinarszy,
siankiem go okryła.

Niema kolebeczki,
ani poduszeczki,
ve żłobie mu položyla
siana pod głoweczki.

Dziecina sie krili,
matusienka lili,
v nóżki zimno, żłobek twardy,
stajenka się chyli.

Onajwyższy panie
valezny hetmanic,
zyciężanyś, mając rączki
miłością zviązane.

Prišli so tudi maloruski otroci iz vasi in zapeli nad pod oknom ruske kolende. Njihova »Boh predvečny narodies«, ki se je naenkrat razleglo iz mesečne noči, se je lepo zllila s petjem naših otrok v dvorani. Končal se je naš sveti večer z jaslicami, božičnim drevescem in sveto mašo o polnoči, toda to že ni nič posebnega, ampak mednarodna krščanska šega, ki med severnimi Slovani tudi še ni splošno udomačena.

Pismo Boltatuga Pepeta.

Gespuđ redelhter!

Döns pa usm pušte-nim kristjan-nm, pusebn pa tistm, ke s nñne caj-tinge držeja in jñh pridñ bereja, ene vesele Bu-žične praz-

znke. Buh jm dej dost putic in pa dost zdravja, de b jñ lohka iz legnatja užival. Ubenem pa tud vošm, de b s nubedñ iz tem puticam sojga želodca na pufrderbu, kokr s ga pufrderba gespuđ dohtar Taučar useli, kedr moje písma bere in se mu useli začne gor pehat, kedr mene zagleda. Tega jest nubemmo na prvošm, še mojm suvražñkm ne!

Tulk bl b pa prvošu gespuđe dohtar Zarnike, de b ratu na rotuž ta prau svetnik, tku de b ga saj lohka in pratk rdeč nadrukul. ne pa na pu svetnik, de še negaugu prazñka na uma mogl ubhajaj, kokr b ga rad. Mal se mu šika, za kua pa ni ud ta prave žlahte, kokr sa nahter drñh, ke jñ ubrajtaja, če prou delaja bl iz pudplatm, kokr pa iz glavam.

Gespuđe iblanskmo žepane pa še pusebi prvošm kašnga kapital zajca, de b ga ne sam

dobr ustrelu, ampak de b ga tud dobr držu za ušesa, da b mu na ušou, kokr mu je unkat edñ ušou, k je že že mislu, de ga ma na talari. Tu je velika nasreča, če se punis! tkula enga že za ušesa držat, pa mu ja še pulakera. Pa gespuđ žepan ma že učash taka smola; kedr ta nar bl misl, de ta al pa una reč že dobr drži, pa se mu use spakedra. Tu je holt križ, ke ni nč za pumagat. Sej se u marskašñmo puslanec pu ta noumo vulivñmo rede tud tku gudil, de se mu bo tist mandatek, ke ga že tulk let drži za ušesa, za useli iz rok izmuznu. Dohtar Taučar je mou že unkat iz dohtar Adlarjam ta zadna večerja na Duni. Kua sta na te zadñ večeri jedla, tu glih na morm puvedat: de sta mogla pa gvišñ prou kašñ kisu vin pit. tu pa lohka rečem, zatu k sm vidu dohtar Taučarja, kuku je kisle ksihte rezu, k se je u Iblana prpelu. Men se je u srce zasmilu, ampak use glih še ne tku, kokr unkat tist puslušavci, k sa mogl dohtar Plajvajsa u Mestñmo dome poslušat, k jm je pu nemšk ud jetke prpuvdvou in iz ena mašñna pilde kazu. Tu je pa tud res, de b se čluvek hmal ud žalast želode ubrnu, če gre tkula h enmo nemškmu predavajn, k sluvensk radikal društu zanj pusod tista lampa, k pilde fabricira. Eđina tulažba za puslušavce je bla še tu, k jm je ublubu, de jm u pr ta peru prložñast iz ta mašñna, ke pilde na platn meče, pukazu usa žlahta, k je iblansk rotuž v štant uzela. Tekat u špas, nej s u že pu nemšk al pa pu sluvensk, špas u pa le.

Zdej morm pa jeñnat za döns, zatu k morm

prosimo gg. poslanec, da energično in pravočasno zastopajo zahteve, katere so vse občine naznatile ministrstvu!

§ **Iz Ptuja pobegli Kaiser** se nahaja, kakor sedaj poročajo, v ameriški državi Ohio.

§ **Volitve v okrajni zastop brežiški** se bodo v kratkem vršile; namestništvo je, kot se čuje, rešilo pritožbe zoper volivne liste. Odlučilne bodo volitve v velepossevstvu, kjer si slovenska kmetska stranka lahko pribori večino, ako vsak volavec stori svojo dolnost. Komur je znano gospodarstvo sedanjega okrajnega zastopa z nemško večino, ta si pač ne bo dal dvakrat reči, da se gotovo udeleži volitve.

§ **Umrla je 22. t. m.** in bila danes pokopana Marija Goropevec, soproga posestnika in gostilničarja v Trbovljah, v 51. letu starosti. Blaga žena, počivaj v miru!

§ **Hrastnik.** 1. prosinca p. l. se otvoril v stari šoli otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metoda v navzočnosti družbinega prvomestniške mons. Zupana. Hkrati se vrši pri g. Rožu občni zbor moške in ženske podružnice za Trbovlje in okolice.

§ **Umrla je v Mariboru zdravnikova** vdova gospa Terezija Modrinjak.

§ **«Giftna krota» — crka.** S Štajerskega se poroča: Ptujaska giftna krota leži v zadnjih «cugih». Vsi nemčurski padarji in dohtarji so bili že klicani k nji, pa nobeden ji ni mogel več pomagati. Pravijo, da nimajo več «arcnij» — penezev — zanjo. Dolga ima toliko, da ne ve več kam in kako iz silne zadrege.

§ **Mozrje.** Ker se sumiči moja oseba, da sem pisal notico v sobotno številko «Slovenca» radi sedanjih volitev, bodi povedano, da se jaz za te občinske volitve sploh ne brigam, torej mi tudi ne pade v glavo, napadati to ali ono stranko radi agitacije. Omenim pa tudi, da nisem jaz edini v Mozirju, ki zna pisati. — S spoštovanjem! — Radivoj T u š á k, učitelj.

§ **Dva Japonca** so aretirali v Celju.

§ **Celjski «Jamralec»**, ki se s svojo radikalno nemško prismojenostjo že nekaj časa sem oglašva v »Marburgerci« pod takozvanimi »Cillier Briefe«, zdihuje v zadnji številki, da še ne bo mogel na starega leta dan hajlati v »nemški hiši«. V isti sapi pozivlja na boj proti sodnemu tajniku g. Erhariču; kot bojna sredstva navaja: ogorčenje na javnem shodu, sklep občinskega zastopa in poulična demonstracija. No, če to ne pride samo od sebe, ni pristno, ampak semasto narejeno, nahujskano. Sicer so pa ta sredstva dvorezni noži! Imamo jih tudi Slovenci!

§ **Nov zvon** je dobila cerkev v Ljutomeru. Prejšnji zvon je počil in ga je dala zavarovalnica »Riunione Adriatica«, pri kateri je bil zavarovan, na lastne stroške preliti in zopet na zvonik spravit.

§ **Štridesletnica učiteljska v Mrkopalju.** Mnogoletni naročnik »Slovenskega Gospodarja«, gospod Franjo S i n k o, rodом od Sv. Jurija ob Ščavnici, nadučitelj v Mrkopalju na Hrvaškem, obhajal je novembra tri štridesletnice, namreč: kot učitelj, samostalen učitelj in organist, ker tamjak mora postavno biti nadučitelj organist. Priljubljenemu, za šolo velezasluznemu gospodu napravili so hvaležni tržani in občani za vse prav častno slovesnost ter s tem pokazali, da vedo visoko ceniti svoje zaslužne moze, četudi je slavljence iz Slovenkega Štajerja. Slava! — Bodi omenjeno, da so lani tudi dično proslavili našega rojaka gospoda gimnazijskega profesorja Mijo V a m b e r g a r j a, Jurjevčana, v Karlovcu kot 25 let delavnega učitelja stenografije na Hrvaškem.

§ **Prostovoljno gasilno društvo** za župnijo Sv. Bolfak v Slov. Goricah priredi na Stefanovo 26. t. m. veselico z godbo in petjem, ter nastopi polnoštevilni zbor tamošnjega izobraževalnega društva. To gasilno društvo je prvo s slovenskim poveljevalnim jezikom v Slovenskih goricah in želimo mu, da bi dobilo obilo posestrim. Slovenske gorice so narodno jako probujeni kraj.

§ **Šolske vesti.** Na meščanski šoli v Mariboru je nastavljena kot učiteljica Izab. Sark, doslej na ljudski šoli v Laškem. Kot nadučitelj na šolo v Brežicah pride Franc Brencze iz Št. Vida pri Ptuju, na šolo v Mozirje kot učitelj

it pomagat ruzine in cvebe za putice zberat in nej sam še hitr pivem, de je dohtar Taučar u velikih skrbeh, kuku b tu uštimu, de b mogl učeti kapucini u Škofji Lok in pa iblanske nune soje cerkvene upravlke nemu useli naznant, kokr b jih moral pa nou pustau na Francoskm. Tu b blu fajn, zdela k na u mou dohtar Taučar nubenga družga uprauka, ke ga uja z Dunija spokal, de b tkula na emno trone sedou, u en rok držu ena klubasa, u ta druh pa glažek vina in b tkula dajau driaubnast, de b se žiher maše in pa pridge upraulale. Tu b biu en kšeft zajng, de nkol tacga. Pr tem uprauke b še murbt puzabu na tista gulida, k ma notr gnojca prraulena za klerekalce pulivat, de šternajst klafter deleč ukul nega deši in b še na zamerku, de ma na ta leu nog čevl udvezan.

Jest b mu tá uprauk prvošu; če se pa buji, de b na mogu usega tega zmagvat, nej pa še dohtar Kama na pumuč pukliče. Uba uta že ta reč vorkn zrihtala. Če b jm pa glih kašna reč na šia u glava, nej pa pukličeta na pumuč še

Bohtatuga Pepeta iz Kudeluga.

Karol Mayer iz Šmarjete ob Pesnici, v Kostarivnico pa okrajni pomožni učitelj Ivan Ozimec.

§ **Regulacija Hudinje.** Potok Hudinja preplavlja leto za letom polja v Škofji vasi in v okolici Celje. Te dni se je vršila komisija zaradi regulacije tega škodljivega potoka. Dosegel se je skoro soglasen sklep interesentov, da se sprejme in izvrši regulacijski načrt. Stroški so proračunjeni na 72.600 kron. Prispevali bodo: 30 odstotkov država, 40 odstotkov dežela, 10 odstotkov občina, 3000 K okrajni zastop, ostanek pa zasebni interesente. Z delom se bo začelo že marca prihodnjega leta.

§ **Imenovanja v davčni službi.** Davkarji so postali sledeči oficijali: Jurij Pichler, Ivan Pernovšek, Aleksander Napret ter Albert Freiberger. Oficijali so imenovani naslednji pristavi: Otmar Meglič, Oton Primik, Avgust Kresnik in Fran Langhammer.

§ **«Slovenske Pravice»** iz Celja prihodnje leto ne bodo več izhajale.

§ **Obsojeni dr. Prescheren.** Že petkrat obsojeni odvetnik v Birkfeldu dr. Alfred Prescheren je bil nedavno radi razžaljenja sodnika dr. Herzoga obsojen na enmesčni zapor. Prizivno sodišče v Gradcu je to kazen znižalo na 14 dni.

BOŽIČNO DARILO AVSTRIJSKIM NARODOM.

(Zmaga splošne in enake volivne pravice.)

Nekaj zanimivih posameznosti iz seje dne 21. t. m., kjer je bila sprejeta volivna reforma in odklonjena pluralnost. Trajala je seja do tri četrt na 12. uro ponoči. Bilo je navzočih 170 perov in obadva najvišja dvorna mojstra cesarjeva, ki sta tudi glasovala. Najbolj je vplivala izjava Josipa Ungerja, ki je dejal, da z ozirom na pozno uro in lastno utrujenost ne more dalj govoriti, da pa odklanja pluralnost ne samo iz taktičkih, ampak iz stvarnih razlogov. Isto je storil znani Teodor Gomperz. Za pluraliteto so glasovali le sledeči: knez Auersperg, grof Fürstenberg, knez Fürstenberg, vitez Czychlarz, gr. Larisch, Plener, knez Schönburg, grof Buquoy, kn. Rohan, gr. Clam-Martiniz, princ Lobkowitz, grof O. Thun, grof Trautmannsdorff. Proti volivni reformi sklohi na so pri tretjem branju glasovali: knez Rohan, knez Auersperg, knez Fürstenberg, vitez Czychlarz, knez Karol Schwarzenberg, grof Buquoy, grof Trautmannsdorff, Plener. — Tako je bila volivna reforma skoro soglasno — le proti osmim glasovom — sprejeta. Pri glasovanju je vladala veliko tihota, bil je nenavaden prizor. Galerije vse polne — vse se je oziralo na tistih par olemičev, ki so šli proti ljudski pravici v boj do zadnjega. Specialno debato o temeljni postavi volivne reforme je zbornica odgodila do tedaj, da državni zbor sprejme »numerus clausus«.

DEŽELNI ZBORI.

Deželni zbori nižje- in in višjeavstrijski, solnograški, štajerski, koroški, šlezjski, predarlski in tržaški so sklicani na 27., češki in moravski pa na 28. decembra. O sklicanju istrskega se še ničesar ni odločilo.

VOLIVNA DOLŽNOST ZA NIŽJEAVSTRIJSKI DEŽELNI ZBOR.

Dne 27. t. m. bo nižjeavstrijskemu deželni zboru predložena postava, ki v smislu § 4. novega državnozbornskega volivnega reda določuje volivno dolžnost za volivce v nižjeavstrijski deželni zbor. Kdor ne bo — izvzemši gotove tehtne vzroke — volil, zapade kazni in sicer denarni globi od 1 do 50 K, ki se v poveljnih primerih lahko zviša. V zapor se ta kazen nikoli ne sme izpomeniti. Kazensko postopanje odredijo okrajna glavarstva.

ODLIKOVANI PARLAMENTARCI.

«Wiener Zeitung» objavi baje te dni, da je podeljeno tajno svetništvo dr. Luegerju, ministrom Pacaku, Derschatti, Marchetu, Pradeju in dr. Foftu ter poslancu dr. Grossu. Druga visoka odlikovanja so baje namenjena baronu Chlumeckemu, vitezju Bilinskemu, baronu Hårdtlnu in dr. Lieplandtu. Vsi za to, ker so si pridobili pri delu za volivno reformo zasluge.

POLJSKA SKUPNOST.

Lvovski občinski svet je sklenil sporočiti poznanski šolski mladini svoje spoštovanje, starišem pa sočuvstvovanje na boju za poljske pravice. Občinski svet je podaril poznanski mladini iz lastnega denarja občinskih svetnikov 1000 kron.

OGRSKA DELEGACIJA.

Ogrska delegacija je odobrila okupacijski proračun. Skupni finančni minister Burian je po svoje slikal bosanske razmere, objubljal reforme in zagotavljal, da novi tiskovni zakon že prihodnje leto stopi v veljavo. — S tem je ogrska delegacija odobrila vse predloge skupne vlade.

MAKEDONSKA REFORMNA AKCIJA.

«Novoje Vremja» v daljšem članku dolžijo ruske diplomate, da reformna akcija v Makedoniji ne uspeva, ker ruska diplomacija ni zaupala Avstriji. Mircsteško pogodbo je Rusija, ki je svstila, da bo imela kmalu opraviti z Japonsko, sklenila le, da zabrani prodiranje Avstrije na Balkanu. Sedaj pa hoče Rusija Avstriji pri reformni akciji energično pomagati.

MEŠETARJENJE S SRBSKIM PRE STOLOM.

Angleški, nemški, belgijski in italijanski listi prinašajo te dni senzacionalne vesti iz Srbije. V angleških listih so namreč bivši diplomati, ki so se svoj čas po umoru kralja Aleksandra pogajali s sedanjim ministrskim pred-

sednikom Pašičem zaradi zopetne diplomatske zveze med Srbijo in Angleško, objavili, da je Pašič že tedaj mislil na to, kako kralja Petra prisiliti, da odstopi. Pašič je za personalno unijo z Bolgarijo ali pa za angleškega prince, ki naj bi Srbijo emancipiral od Avstrije in Nemčije. Pašič baje dela na to, da zlomi vpliv zarotnikov, ki ščitijo Petra. Kralja Petra bo odstavila skupščina, ki je leta 1858 tudi njegovega očeta odstavila. Tako »Zeit«.

SIENKIEWICZ POLITIK.

Henrik Sienkiewicz se je postavil na čelo odbora, ki vodi agitacijo za poljske kandidate v rusko dumo.

GOSPODSTVO KRVI V RUSIJI.

V Tveru je mlad mož iz delavskega stanu 22. t. m. v bifeju plemškega zemstva ustrelil grofa Aleksja Ignatijeva. Zločinca, ki je obstretil dvakrat tudi sebe, so prijeli. Ignatijev (rojen 1842) je bil 1889 generalni gubernator Kieva, Podolskega in Volhinije, po Witteju pa minister za notranje zadeve. Ljudstvo ga je imenovalo »očeta laži«. Ignatijev je bil krut.

V Kostromi so stanovci v neki hiši ustrelili počiščnega komisarja, ki je prišel preiskat stanovanja, ter več policajev lahko ranili.

V Lodzu so revolucionarji umorili 21. t. mes. založnika nemške »Lodzer Zeitung«, Hilgela, ker ni hotel dati v tiskarno tiskati revolucionarne oglase.

V Rigi sta dva anarhista, med njimi realčan Belilajev, hotela z bombo umoriti generalnega gubernatorja Möllerja. Policija je to preprečila.

V Smolensku je neki neznan mož streljal na plemškega maršala kneza Ursova, a ga le lahko ranil. Napadalec je pobegnil.

Od meseca februarja 1905 do novembra leta 1906 so v Rusiji teroristi umorili 2110 oseb raznih stanov.

VOLITVE V RUSKO DUMO.

Carski ukaz razpisuje volitve za novo dumo za 19. februar 1907.

STAVKA POMORSČAKOV.

V Genovi, Livornu, Bari in Brindizi stavka moštvo trgovskih ladij.

KARLISTIČNO GIBANJE.

Karlistično uporno gibanje se po Španiskem razširja. Vlada je vse odredila, da gibanje omeji.

Dnevne novice.

+ Vesele božične praznike želimo vsem svojim naročnikom in čitateljem. Letošnji Božič je tem veselejši, ker nam naši posanci prinašajo domov vol. reformo, ki je pot k pravičnejši uredbi naše države. »Slovenec« je bil v tem boju za pravično stvar zvest bojevnik ljudstva, zato upa, da se v tej priliki tudi nanj ne pozabi, ter da tudi njemu naši somišljeniki pripravijo vesele praznike z agitacijo za nove naročnike. Somišljeniki, bodi agitacija za povzdigo »Slovenca« Vaše božično darilo poštenemu ljudskemu časopisu! Ne prezrite tega opomina in v vsaki župniji storite svojo dolžnost tembolj, ker stojimo pred novimi volitvami, ker se okoli in okoli nas gode zanimive stvari na Francoskem, v Nemčiji in ker se sovražniki krščanskega naziranja pripravljajo za naskok na svetost zakona in za »prosto šolo«. V teh važnih, resnih časih naj ne bo nobene slovenske vasi ki bi ne imela več iztisov »Slovenca«. Ž njim v vse družine in »Slovenec« se bo potrudil še bolj kakor doslej Vas hitro obveščati o vseh stvareh. Dober dnevnik je v sedanjih časih vsakemu katoličanu tako potreben, kakor vojaku orožje! Najlepše božično in novoletno darilo je v teh resnih časih naročilj listek za »Slovenca!« Ozirajte se o tej priliki na naš ponovni klic in snuitebralne kruške, v katerih se lahko po več oseb skupaj naroči na »Slovenca«. Prosimo vse svoje somišljenike po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem, naj gredo na delo v tem smislu. »Slovenec« jim bo za to gotovo hvaležen ter bo to svojo hvaležnost gotovo kazal z vedno boljšo vsebino, z vedno bolj razvitim poročanjem. V času ko slovensko ljudstvo dobi vol. reformo, je sveta dolžnost vseh pravih domoljubov preskrbeti, da bodi »Slovenec« res prav vseslovenski dnevnik tako po številu svojih naročnikov, kakor glede hitrega poročanja. Na to dvojno delo vabimo svoje somišljenike, vabimo vsa naša društva, ki naj se z vprašanjem širjenja »Slovenca« pečajo v posebnih sejah. Treba je živahne osebne agitacije! Naročnike »Slovenca« prosimo, da še pred novim letom ponove naročnino, da se delo upravnistvu nekoliko razbremenijo. — Vesele praznike slovenskemu ljudstvu in slovenskemu ljudskemu časopisu!

+ Šesti avstrijski katoliški shod. Priljubljani odbor za šteti avstrijski katoliški shod je pod predstvom barona dr. Albina Spinette že sestavil vzpored in dnevni red za prihodnji VI. katoliški shod l. 1907. Za častne predsednike shoda so določeni pomožni škof dr. Marschall, grof Sylva-Tarouca in baron Vittinghoff-Schell.

+ Smo in nismo. V listnici uredništva bemo v zadnjem »Učiteljskem Tovarišu« tole:

Na mnoga vprašanja glede »Izjave«, priobčene v 41. številki našega lista, odgovarjamo, da je bila ta izjava sklejena v izvrševalnem odboru narodno-napredne stranke in da se tiče le osebe g. dr. Tavčarja. Na stvari ni ta »Izjava« izpomenila ničesar.

Iz tega posnema dve zanimivi reči: prvič, da jih med liberalnimi učitelji ni nekaj zadovoljnih s tem, da bi služili za ministrante »narodno naprednim« prvokom, drugič pa to, da se v izvrševalnem odboru liberalne stranke končno sklepa o razmerju učiteljev do stranke. Učitelj Črnogoj je pri zapnem shodu izjavil, da je večina učiteljsstva v narodno-napredni stranki. »Učiteljski Tovariš« pa pravi, da se je znana Jelenčeva izjava tikala le dr. Tavčarjeve osebe, na stvari pa ni nič izpomenila. Po kranjsko povedano se to pravi: »Mi liberalni učitelji smo podrepniki narodno-napredne stranke in nismo. Mi smo samostojni in nismo. Mi sami ne vemo, kaj smo! To zadnje bo najbolje gotovo res.

+ Neverjetno, pa vendar res. Avstrijski »Staatsschimmel« namerava hitreje korakati. Trgovinsko ministrstvo je izdalo neko naredbo, v kateri se ozira na neštevne pritožbe industrijcev in obrtnih korporacij. Na čelu te instrukcije se blišči stavek, da zamorejo obrtne oblasti le takrat blagodejno delovati na polju industrijske politike, ako so one in njemu organi prepojeni z duhom, pospeševati podjetnost. Za vsaki del postopanja se določa rok. Tako se morajo rešiti prošnje za dovolitev obrata kot »mujne«. Odredbe se morajo strankam dostaviti v štirinastih dneh po komisijonalni razpravi. Rekurzi se morajo predložiti višji oblasti v osmih dneh. Prošnje morajo obrtni nadzorniki in zdravniki pregledati v petih dneh (no, oči jih ne bodo bolele). Vrh tega je še več točk, ki naj bi odpomogle raznim nečestakom. Upajmo, da se naš ljubi »Schimmel« ne bo spodtaknil ali pa spotil, drugače se nam je bati, da pride zopet v stari tempo.

+ Železniško ministrstvo za turistikto. V soboto se je vršilo v železniškem ministrstvu posvetovanje delegatov vseh turističnih deželnih zvez. Subvencijo za deželne zveze je vlada zvišala od 40.000 K na 131.000 K. Na stroške cararja bodo izšli »turistiški vodniki« v raznih jezikih. — Deželne zveze napravijo državno zvezo.

+ Sloveščina in finančno ravnanstvo!

Včeraj pritoževala se nam je zopet neka kmetska ženska rekoč: »Tole sem dobila, pa ne vem kaj je, ker ne zastopim« — bil je nemški intabulacijski sklep finančne prokurate, rubež terjatve in poziv, naj se o dolgu izjavi v 14. dneh. — Ali ima tak sklep sploh kako veljavo, če se straki pošlje v dobri vednosti, da ga ne razume. Ali ne bi bilo vseeno, če bi se poslal prazen nepopisan papir? Čemu pa se izdaja sklepe, ako ne zato, da bi se sklepi razumeli! Pozivljamo vse prizadete stranke, da se v bodoče v enacih slučajih zglašajo pri nas, da storimo potrebne korake in napravimo konec takemu postopanju!

— Pasivni odpor poštnih uslužbencev —

končan. Pasivni odpor poštnih uslužbencev je končan. Včeraj se je pričelo na vseh avstrijskih poštah zopet z rednim delom. Posebno krepko so poštni uslužbenci izvrševali rezistenco v Pragi, kjer je še včeraj ležalo na kolodvorih 20.000 paketov. Tudi v Pragi se sedaj že normalno dela. Sekcijski načelnik Wagner je izdal uradno pojasnilo glede na svoj razgovor z odposlanci poštnih uslužbencev, v katerem navaja, da se od 1. januarja 1907 vstejejo službene doklade poštnih poduradnikov in poštnih ekspedientov v penzije. Oni uslužbenci, katerim se meseca januarja položaj ne izboljša, dobe remuneracije 60, oziroma 50 kron za naporno in važno službo v tem času še pred Božičem. Nadalje nastavijo definitivno še 400 slug in se tudi po proračunu za l. 1907 pomnoži število definitivnih poštnih slug za 400 in se omogoči napredovanje v službi 2700. Nadalje je zagotovil finančni minister, da definitivno uredi dohodke uslužbencev. Poštna uprava bode vpoštevala pri definitivni uredbi plač željke poštnih uslužbencev. Uredniku lista »Certifikatist« je sekcijski načelnik Wagner naznanil, kar se je dovolilo poštnim uslužbencem. Rekel je tudi, da imajo certifikatisti brezpogojno pravico do kvalificiranih mest, če imajo prakso in izkušnje. Višje vladne kroge je toraj končno le srečala pamet. A dejstvo je, in sicer žalostno dejstvo, da se je udala šele, ko so poštni uslužbenci pričeli odkrit boj proti umazariji. Pošt-nemu osebju prav odkrito čestitam na častni zmagi. Časopisje je stalo splošno na strani poštnih uslužbencev in gotovo veliko pripomoglo k hitri zmagi. Da je pa glasilo naše slovenske buržoazije, »Slovenski Narod«, to veliko gibanje poštnih uslužbencev malone popolnoma prezrlo, si bodo poštni uslužbenci pač dobro zapomnili. Socialni akordi pomplajenega slovenskega liberalizma so pesek v oči slepcem. To dokazuje najnoviješe gibanje poštnih uslužbencev, malone popolnoma prezrlo po trobilu naših liberalnih večjih in manjših škriccev. Seveda — naši »Narodovci« se igrajo sedaj aristokrate, ki nižje sloje prezirajo, ker jih ubiti ne morejo. Tako je v gosposki zbornici v Knaifovih ulicah!

— Kaj vse stori slovenska zastava! »Mir« piše: Deželni šolski svet je izdal odlok, da se smejo šolska poslopja krasiti z zastavami le ob patriotičnih in šolskih slavnostih, in tedaj samo z državnimi in deželnimi zastavami. Celovski občinski odbor je takoj protestiral proti tej odredbi, češ, da ima občina, katera vzdržuje šole, pravico določevati, kdaj in kako naj se z zastavami olepšajo šolska poslopja, in se je izrek, da se bodo slej ko prej izobešale na ce-

lovskih šolah tudi frankfurtarice. No, naj jih le izobešajo, kolikor in kadar hočejo, da le ne oslene naj njimi, ali to je bilo imenitno, kar se je ob tej priliki tudi izvedelo, kaj je bilo pravzaprav povod za omenjeni odlok. Kakor se je reklo v celovškem občinskem svetu, je ta odlok provzročila — slovenska zastava, ki je vihrala na dan otvoritve karavanske železnice iznad — šentjakobske šole! Ena edina slovenska zastava je bila torej vzrok, da so se prepevale tudi — frankfurtarice. In zato seveda takoj velkanski polom med celovškimi posilnenci. Radovedni smo, kaj bo storila višja oblast, ali se bo strinjala z deželnim šolskim svetom, ali celovškimi občinskimi odbori? Pa naj že bo, kakor hoče, pribito pa ostane, da ima slovenska trobojnica mogočen vpliv na Koroškem! Živela!

Odlikovanja. Svetnik pri ces. namestništvu v Trstu g. Alojzij Fabiani je dobil red železne krone tretjega razreda, okrajni glavar v Radovljici g. Oton pl. De t e l a vi težki križ Franc Jožefovega reda in okrajni komisar g. dr. Anton Pilshofer zlati zaslužni križec s krono.

Obrtni odsek državnega zbora. Obrtni odsek je 21. t. m. sklenil po božični posvetovani se o zahtevah zidarjev. Odsek je sklenil v plenumu pozvati vladu, naj nemudoma v obliki zakona uvede obligatorično starostno zavarovanje obrtnikov in naj pri tem sodelujejo država, dežele, trgovske in obrtne zbornice ter obrtne organizacije. Poročevalec je P. Stojan.

Iz naše mornarice. Nove visokomorske torpedovke in torpedolovce »Streiters«, »Kro-kodil« in »Alligator« uvrstijo s 1. januarjem med zimsko eskadro. Zastarelo ladjo »Trabant« so uvrstili med rezervo.

Smrtna kosa. Umrli je po daljšem bolehanju g. Janko Si r c, posestnik in trgovec v Kranju. — V Pertole v Furlaniji je umrl 96 let stari Slovenec Josip K o v a č i č, rojen v Avčah nad Kanalom. Služil je svoj čas pri princezinji Bacciochi in princu Jeromu Napoleonu, bivšem kralju vestfalskem, katerega je spremljal po vseh njegovih potih. — V Bezuljaku nad Cerknico je umrla soproga posestnika in gostilničarja Marija T u r š i č rojena Svete.

Novo liberalno podjetje. V Ljubljani se snuje »Narodna založba«, združba z omejeno zavezo. Izdajala bo »poljudne znanstvene in leposlovne knjige«.

Pri občinskih volitvah v Tinjanu je lahonska stranka vsled svojih nasilstev zmagala v vseh treh razredih. O lahonskih nasilstvih pri teh volitvah smo dobili obširna poročila, katera v kratkem priobčimo.

Gregorčičev doprsni kip naravne velikosti je izdelal gospod Davorin Bizjak, Kolodvorske ulice, Vodnikova hiša v Ljubljani. Ako si naroči kip več društev, dal bo de g. Bizjak kip vlitii.

Izpremebe v mornariški opremi. Mornariški častniki v Avstriji dobe drugačne čepice, drugačni paradni klobuk in drugačne distinkcije na rokavih. Čepica bo po angleškem kroju, distinkcije na rokavih pa take, kot skoro pri vseh drugih mornaricah. Zgornji zlati pas na rokavih bo namreč zokrožen.

Božičnico bo napravilo v nedeljo po Božiču k. s. izobraževalno društvo v Mekinjah s sledečim sporedom: 1. V. G. Brož, Bánovac, koračnica; 2. Ivanovič, Brzopolka; 3. Sužnjevič, Lovska koračnica; 4. Hruza, Savski valovi, valček; 5. »V božični noči«, igrokaz v treh dejanjih, posl. J. Volc; 5. Živa slika »Pastirij pri jaslicah«. Začetek ob pol 4. uri popoldne.

Umor ali pa nesreča? Dne 21. t. m. napil se je posestnik Franc Verhovec iz Loga pri Brezovici nekoliko žganja, potem se je pa vlegel na domačo peč in je cel popoldan spal. Ob 7. uri se je že raznesla po vasi novica, da je Verhovec nenadoma umrl; ko so prišli sosedi k Verhovcu, dobili so istega res na peči mrtvega, ki je pa bil ves z vodo polit in po različnih mestih telesa jako opečen. Ker je živel Verhovec s svojo ženo v vednem prepiru, in se je poskušala ista od svojega moža sodniško ločiti, se splošno misli, da je Marija Verhovec svojega moža v spanju s kromop polila in ga tako zadušila, ker opekline tudi niso mogle drugače nastopiti, ker je bil ponesrečenec popolnoma oblečen in bi se morale opekline vsled pregorkih peči tudi na obleki poznati. Marija Verhovec se nahaja kot sumljiva umora v zaporu. Sodnijska preiskava se je pričela.

Gradba ženske bolnišnice v Novem mestu kljub slabemu vremenu dobro napreduje. Za stavbo je že ves svet splaniran in tudi kleti so že izkopane. Zadnji teden je prišlo več delavcev Makedoncev, kateri bodo delali celo zimo. Ker na tem prostoru primanjkuje kame-nja, pričeli so lomiti kamen od kolodvora na Ljubljanski cesti do vile gospoda Gerdešiča. Kakor se že zdaj vidi, bo stavba veličanska in tudi kras Novemu mestu.

Medveda obstrelil. Dne 22. t. m. napravil je nekaj novomeških gospodov lov v takozvani hrib »Reber« pri Straži. Lov se je izvanredno dobro posrečil, kajti od sedmih lovecev padle so štiri srne in štiri zajci. Proti večeru prišel je nekemu gospodu lovcu iz kočevskih hribov prav lačna mrcina — medved — nasproti. Dobil je strel v glavo. Je-li žival mrtva ali raniena, se še ne ve, pač pa je gotovo težko raniena, ker je dobila strel ravno v oko.

V občinski zastop v Buzetu je izvoljen tudi gospod dr. Ščitomir D o l e n e c.

Iz Mengša. Na svetega Štefana dan popoldne ob 3. uri priredi izobraževalno društvo v Ladtätterjevi tovarni božično veselico s petjem, govorom, deklamacij, tamburanjem in tambolo. Vstopnine ni nikake. Vsakdo dobi brezplačno po eno igralno karto; vendar se hvaležno sprejme, kdor kaj daruje za društven dom.

Nesreča ali samoumor. V nedeljo, dne 23. t. m., ob pol 1. uri ponoči, je šel po železniškem tiru postaje Jesenice okoli 50 let star mož. Nasproti nju je prihajal vlak. Strojevodja ga je opazil in žvižgal, da bi opozoril moža na vlak. Toda mož je šel dalje in snežen odmetalec ga je zagrabil in vrgel v jarek, kjer je v kratkem izdihnil dušo. Kdo je ta mož, še ni znano.

Novice iz Belokrajine. Belokrajina je zdaj zares bela, ker je skozi in skozi ogrnjena z belo odejo precej debelega snega. Ljudje se držijo zdaj bolj gorkih peči in si pripovedujejo, o prelepem svetem večeru, ki je že na pragu. Vse se veseli božičnih praznikov, katere Belokranjec posebno lepo praznuje. Kako bi jih tudi ne? Saj Belokranjec, ki je globoko veren in obenem poetičen, občuti zato prav posebno te visoke praznike, nebeško poezijo svetega večera in naslednjih pomenljivih praznikov. Dokaz temu so mnogostevne narodne pesmi, ki opevajo lepoto teh praznikov. — Dolge in mrzle noči ne dajo počivati raznim tatovom. Dvakrat zaporedoma so pri Slancu v Berčicah pri Metliki skrbno izvedli svoj tatinski načrt. Prvo noč so odnesli nekaj pšenice in veliko orehrov, drugo pa nekaj kokošij. Mislijo si menda napraviti prijetne praznike. Pa če jih orožništvo zasledi, bodo imeli žalostne. — Kupci za prašiče so ta teden prišli v Belokrajino. Štetinarje prav drago plačujejo, le žal, da Belokranjec pre malo goji prašičerejo. S Hrvaškega se pa ne smejo še izvažati v našo deželo, saj še v mesnici onstran Kulpe ne smeš kupiti mesa, da bi ga na Kranjskem pojedel. Le če pri kmetu na Hrvaškem kupljenega prašiča zvohajo, ga ubijejo in prodajo za kazni, in tudi Kranjecem nič ne škodi, če ga pojedo. — V času lova so dobri psi vedno dragi, a kakor pri nas menda nikjer ne, zakaj poginil pes stane pri nas 100 do 200 kron. Kaj ne, da imamo posebno vrsto? Gotovo znamenito za lovce in naravoslovce.

Umreti je hotel v domovini. Predčerašnjim je dospel v Trst Lloydov parnik »Imperator« iz Bombaya. Ladja je imela zelo slabo pot, poleg Kandije v sredozemskem morju je malo manjkalo, da se ni potopila. Na ladji je umiral ladjni zdravnik German Ciss, doma iz Tridenta. 24 ur, predno je ladja v najhujšem vremenu dospela v Trst, je zdravnik, ki je želel biti pokopan v domovini, izdihnil. Ker se mora na ladjah po gotovem roku mrlči vreči v morje, je kapitan, g. Mossa, da ugodi želji rajnega, vzlic strašnemu viharju, zaukazal napeti vsa moč, tako da je z ladjo še pravčasno dospel v Trst. S povešeno zastavo je ladja izkazala zdravniku zadnjo čast. Truplo so takoj prepeljali v Trident.

Notranjske novice. Trška bolnica v Postojni se uporablja zdaj kot javna bolnica za bolne na leparju. Oskrbovalnica znaša na dan 1 K 80 vin.

Gregorčičev večer v Železnikih. Bralno društvo v Železnikih priredi na sv. Štefana dan 26. t. m. ob pol 5. uri popoldne v svojih prostorih »Gregorčičev večer« s predavanjem in deklamacijami. Vstop prost.

Lahi za deželne uradnike na Goriškem. Par mesecev že sedi v deželni hipotečni banki v Gorici neki laški praktikant, ki ne zna niti besedice slovenski. Piše se Rog h e l l a in je sin poštnege upravitelja v Gorici. Slovenski prosilec je bil v deželnozborski seji odklonjen. Skandal! Uradnikov je pri goriškem deželnem odboru 26, od teh je samo 7 Slovencev. Pri deželnem tajništvu ni nobenega Slovenca. Pri deželni hipotečni banki je izmed 6 uradnikov en sam Slovenec. Vsa boljša mesta imajo Lah. Dežela je tu po pretežni večini slovenska!

Ravnateljem v mestni ženski bolnišnici v Gorici je bil imenovan v predzadnji seji mestnega sveta primarij pr. Pontoni.

Laški katoličani delajo že na vse kriplje za prihodnje državnozbornske volitve. V Furlaniji so ustanovili politično društvo. Vodja je prošt Faidutti. Upajo pridobiti v Furlaniji oba državnozbornska mandata pa tudi za mandat Gorica-Ločnik se bodo borili. Faidutti je v nedeljo poskušal imeti shod v Ločniku, pa so mu ga razbili.

Poraba tobaka v Avstriji. Leta 1905 je padel konsum tobaka v Avstriji za 1.729 q na 365.455 q. Dohodki so se pa zvišali za 2.858.808 kron na 227.584.831 kron. Konsum cigaret in cigaretnege tobaka namreč narašča na škodo smodk in tobaka za pipe. Na vsako osebo pride 1.335 kg tobaka, ki je vreden 8 K 30 vin. Cena se je zvišala povprečno od 6 K 12 vin, na 6 K 22 vin. Prodalo se je 1.190 milijonov kosov in sicer smodk vrednih 78 milijonov kron in 3.824 milijonov cigaret, vrednih 59 milijonov kron.

Legar na Reki. V mažaronski Reki imajo jako slabo vodo. Povzročila je ta slaba pitna voda tifus. Dozdaj je zbolelo že 110 oseb. Umrli so 4 bolniki. Epidemijska bolnišnica je prenapolnjena. Oblast svari prebivalstvo, naj ne pije neprekurhane vode. V hotelu za izseljence so zaprli vodovodne cevi. Za 1.500 izseljencev neprenehoma kuhajo vodo v velikih kotlih. Sodiijo, da se je zanesel legar iz Št. Petra in Postojne.

Simon Gregorčičeva knjižnica v Trstu. Trgovsko izobraževalno društvo v Trstu ustanovi ljudsko knjižnico pod imenom »Simon Gregorčičeva knjižnica«.

Rovinji dobi garnizijo. Iz Pulja poročajo, da Rovinji prihodnjo pomlad dobi za stalno posadko batalion infanterije.

Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje je dobil g. Ivan Lotrič, gozdar v Železnikih.

Volkovi na Kranjskem. Volkovi se klatijo po notranjskih gozdih in so napravili baje že veliko škode med divjačino. — V soboto jutraj so lovci volka na Suhi pri Kranju, pa jim je kljub velikemu številu lovec fige pokazal.

Silno burjo so imeli te dni v Trstu.

Prodajo cigar in cigaret ustavi so gostilničarji v Pulju.

Spomenik Petru Zoruttiju v Gorici. Slovečemu furlanskemu pesniku Petru Zoruttiju nameravajo postaviti spomenik na Travniku v Gorici. To misel je sprožilo olepševalno društvo »Progresso« v Gorici ter je baje našla dovoljen odmev v Furlaniji. Kakor čujemo, se hoče pečati z njo tudi mestni svet goriški. — Zorutti je slovenski Zorut iz Brd.

Brez sredstev. Skoro 70 let stari Franc Sedej s Kranjskega se je predstavil te dni goriški policiji, da je brez sredstev, da je lačen in premrzel. Lajna, katera naj bi ga preživljala, mu ni dajala nič več dohodkov. Reveža pošlje v občino, kamor je pristojen.

Za župana na Bovcu je bil v petek izvoljen namestu umrlega g. Šulina g. Leopold Jonko.

Draginja v Gorici. V Gorici velja eno jajce 12 vinarjev.

Po neprevidnosti se je ustrelil. Ravnatelj tovarne špirta v občini Čiče, okraj Gorica na Hrvaškem, g. Ziga Wolkenfeld je čistil predčerašnjim svojo puško, katero je pozabil izprazniti. Puška se je izprožila in strel je g. Wolkenfelda zadel v glavo, da je bil takoj mrtev.

Ljubljanske novice.

Iz telovadnice. Ljubljanski telovadni odsek Slov. kršč. soc. zveze namerava prirediti spomladaj javno telovadbo. Ker pa ni namen javne telovadbe, da pokaže morda vspehe dela telovadcev samo nekaterih mesecev, temveč uspehe dela vsakdanjih telovadnih ur, zato prosimo vse brate telovadce, da posejajo telovadne ure zelo redno. One pa, ki nameravajo nanovo pristopiti našemu odseku, prosimo, da zglaste svoj pristop takoj, ker pozneje jih vsled priprav za javni nastop ne bo mogoče sprejeti. — Prihodnjo nedeljo in torek odpade telovadba vsled božičnih praznikov. Redno se prične telovaditi zopet prihodnji četrtek. — Telovadni odsek Blaž Potočnikove čitalnice v Št. Vidu prične s telovadbo prihodnjo soboto. Oglašenih je lepo število telovadcev. Tudi na Jesenicah se pripravljajo, da ustanove telovadni odsek, kar jim bo sedaj veliko lažje, ker imajo lepe prostore in so telovadno orodje že naročili. V Dev. Mar. v Polju se tudi že nekaj pripravlja. Tudi tamkaj bo stvar lahka ker imajo na razpolago lepo dvorano. — Ženska telovadba se prične prvo sredo po novem letu.

Zajtrkovalni koncert v »Unionus«. Na sv. Štefana dan dopoldne se vrši ob 10. uri zjutraj v hotelu »Union« zajtrkovalni koncert društvene godbe. Vstop prost.

Koncert puljske mornariške godbe, ki je od lani pri Ljubljančanih še v najboljšem spominu, se bo vrši v veliki dvorani »Uniona« na Silvestrov večer.

Novo dramo »V somraku« je izročil intendanci slovenskega gledališča vseučiliščnik gospod Adolf Robida. Tridejanska drama obravnava problem o resnici.

Enajst novih strojev je dobila tukajšnja predilnica — pač znamenje, da bo delo še čvrsto nadaljevala.

Samoumor Karola Laiblina. Po Ljubljani pod imenom »Lajbelc« splošno znani I. 1872 rojeni Ljubljančan, agent Karol Laiblin je danes po noči žalostno končal svoje življenje. Zjutraj so ga našli v drvarnici hiše šte. 8. v Vegovih ulicah, obešenega. Okolu vrvi je lepo ovil žepni robec, pod noge pa si je postavil zaboj, katerega je potem pahnil proč, da je obvisel. Laiblin je bil že več tednov jako otožen. Zaradi boleznij je že komaj hodil, a brezsrčni ljudje so se mu radi smejali. Napram nekemu znanцу se je vsled tega bridko pritoževal in se naposled razjokal. Napravil je tudi oporoko, katero je imel pisano v notesu. Med drugim je imel določenih 600 kron za uro na protestantski cerkvi. Ko je kazal dvema znančema to v notesu zapisano oporoko, rekel mu je znanec, naj zapiše še 200 kron za družbo sv. Cirila in Metoda, ker se je vedno gibal v slovenskih družbah. Laiblin je to takoj vpisal med ostala volila. Včeraj zvečer ob četr na 11. je srečal pred realno Laiblina magistratni sluga Mulhar, ko je šel popolnoma trezen proti svojemu stanovanju v Vegovih ulicah. Laiblin je rekel Mulharju: Greste proti domu? Jaz tudi počasi korakam... Laiblin je zapustil črnoobrojeno pismo na dr. Ilnerja, v katerem toži, da je tako bolan, da je težko hoditi, da so se zato ljudje norčevali, da je že tri leta kašljal in da je sedaj obupal nad življenjem. Prosi, naj potolaži g. doktor stariše ter naj se mu da krščanski pogreb. Če se je Koblitz zastrupil ter je ležal doma in bil krščanski pokopan, naj tudi z njim tako store. Leži na mrtvaškem odru doma, zato pa prilaga 200 K za mestne uboge... Med tem so Laiblina že prepeljali k sv. Križu in tako se mu vendar ne izpolni želja, da bi ležal doma na mrtvaškem odru. Ker je bil Laiblin protestant, bo pokopan na protestantskem pokopališču.

Božičevanje. Ljubljansko gasilno in reševalno društvo priredi na sv. Štefana dan, t. j. dne 26. decembra t. l. v veliki dvorani »Mestnega doma« običajno božičevanje.

Boj ljubljanskega magistrata proti rumenemu plemenu. Danes sodi magistratni svetnik Sešek one Kitajce, ki že nekaj dni sem korošnjarijo po Ljubljani s kitajskimi izdelki. Štirje Kitajci brez kit, popolnoma moderni fantje se namreč vračajo z milanske razstave v svojo domovino in prodajajo osobito po kavarnah kitajsko blago. Delajo dobre kupčije. Ker pa za svojo obrt nimajo predpisanih krošnjaških listov, jih je ljubljanska obrtna oblast vzela hop. Zasljeni lokavi Kitajci nočejo znati pri svetniku Šešku nemščine, češ, da znajo le angleško. A ta zviti izgovor jim ne bo poma-

gal prav nič, ker imajo na ljubljanskem magistratu med uslužbenci popolnoma angleščine zmožnega moža, ki lahko tolmači med Kitajci in pa angleščine neveščim svetnikom Šeškem.

Veliki cirkus Cahnrens pride prihodnje leto v Ljubljano.

Za predsednika kranjske notarske zbornice je zopet izvoljen — notar Plantan. Dobil je 10 glasov. Sedem glasov je dobil g. Lenček.

Izredne podpore poštini uslužbencem. Izredne podpore so bile danes izplačane na pošti pomožnim slugam po 30 kron, ostalim uslužbencem pa po 60 kron.

Musica sacra. Jutri pojo v franciškanski cerkvi Silke; Lurd, maša z velikim orkestrom, Graduale, Gruberjev Viderunt, Ofertorij Tui sunt coeli. Silke.

15 let predsednik društva. V našem društvenem življenju redek dogodek bo de 6. jan. 1907. G. Ivan Dražil, predsednik »Slavca« slavi ta dan 15 let kar je predsednik »Slavca«. Peveci »Slavca« mu prirede v soboto, 5. jan. časten večer v restavraciji »Narodnega doma« in podoknico.

11. državna gimnazija se preseli s prihodnjim šolskim letom v svoje novo poslopje ob Poljanski cesti. Prihodnjo pomlad bodo vsa poslopja omatali. Licealna knjižnica preseli se že na pomlad tja. Država je tudi pri tem poslopju skrajno umazano postopala, kajti vsi prostori so premaxjni in le za pet ali 10 let odmerjeni. Paralelki vsi razredi niti imeti ne bodo mogli. Taka brezbržnost naučne uprave do nas Slovencev se mora tudi ciganu gnusiti!

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri, na sveti dan, se uprizori v dobrodelne namene zadnjih v sezoni Smetanova komična opera »Prodana nevesta«. Čisti dohodek je namenjen mestnemu ubožnemu zakladu. — V sredo popoldne se priredi otroška predstava, in sicer se igra »Pepelka«, zvečer pa zadnja letošnja repriza Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«.

Panorama Kosmorama ima v božičnem času primerno razstavljeno serijo Svete dežele Palestine, kraje, ki pomenijo začetek nove zgodovine in ki so važni ne le katolikom, ampak vesoljnemu človeštvu. Betlehem, Jeruzalem, Nazaret i. t. d., kdo ne pozna teh imen? Pojdi vsak in ogled si v naravnih slikah te kraje, ki jih s spoštovanjem izrekajo vsi narodi, ki so nam posebej sveti.

Deželna blaznica v državnem zboru. V zadevi zadnjih dogodkov glede deželne blaznice in deželnege odbora je v državnem zboru interpeliral državni poslanec Pernerstorfer.

Ne vozite po tiru električne železnice! Prometni predpisi te železnice so glasom svoječasno objavljenih določil za občinstvo v toliko strogi, da zapade vsakdo, ki bi promet oviral ali po tiru vozil, polic. kazni. Kakor se na železnicah prestopki prometnih predpisov kaznujejo z zaporom ali denarno globo, tako je tudi tukaj prestopke kaznjivi.

V novo vojašnico sta se preselila 2. in 3. batalion tukajšnjega brambovskega pešpolka št. 27 iz prejšnje cukrarne. Spomladi se preselijo še štab in pisarne.

Led prav pridno vozijo iz trnovskega Kerna, le žal, da vozniki ne pazijo, da se kosovi raztresajo po potih, vsled katerih se lahko ponesrečijo ljudje ali živina.

Iz slovanskega sveta.

Silna lakota na Ruskem. Odbor za podporo stradajočih je konstatiral, da po Rusiji trpi lakoto 60 milijonov ljudi!

Češka socialna demokracija. V Pragi zboruje strankarski shod češke socialne demokracije. O njeni moči pričajo sledeče številke: organizacij šteje 1517 z 39.098 člani, ima tri dnevnike, 15 drugih listov, 29 strokovnih, eno svobodnomiselno (Voln. Myšl.) in 1 znanstveno revijo.

Vseučilišče v Moskvi so zopet zaprli na nedoločen čas. Po ruskih vseučiliščih se širi zopet revolucionarno gibanje.

Papež Poljakom. Papež je Poljakom zbranim 17. t. m. na vsepoljskem shodu v Poznaniu, poslal svoj blagoslov ter shod radostno pozdravil. Nemškimi protestantom vsled tega stoji vsi lasje od groze pokoncu.

Deputacija ruskih socialistov je odšla v Pariz, da navduši francoske socialiste za agitacijo zoper dovoljenje posojila na Francosem.

Národnj podnik» (narodno podjetje) v Pragi ob priliki božičnih praznikov priporoča vsem češkim in hkrati tudi slovenskim tvrdkam svojo bogato zalogo dobrih domačih pisarniških potrebščin kakor razna črnila, svinčnike, peresa itd. Največjo konkurenco temu podjetju dela podjetje Hardtmutha v Budjejevicah, ki je bil po zadnjih volitvah v čeških Budjejevicah največji nasprotnik Čehov. Grof Lamezan (društvenik tvrdke L. in C. Hardtmuth) si je celo štel v svojo posebno nemškoonacionalno dolžnost po porazu Nemcev pri volitvah službo odpovedati vsem delavkam, ki so v tovarni pele češki. Zato slovenski trgovci ki naročate in prodajate blago te tvrdke, oklenite se češkega narodnega podjetja zlasti zdaj, ko Hardtmuthova tvrdka agitira v planinskih deželah za svoj nemški žep!

Natečaj belgrajskega narodnega gledališča za originalne drame. Srbski umetniško-književni odbor je sklenil, in srbsko naučno ministrstvo je potrdilo, da razpiše uprava belgrajskega gledališča troje nagrad za izvirne srbske drame, katerih vsebina je vzeta iz življenja ali zgodovine Srbov. Nagrade znašajo: prva 1500 din, druga 800 in tretja 400 din. — Poleg tega bo znášala tantiemi vsake teh dram 15 odstotkov.

Nov dnevnik je pričel izhajati s prvim decembrom v Sofiji. Naslov mu je »Balkanska Tribuna«. Namen mu je poleg drugega zblizati kolikor mogoče Jugoslovane. Upravlja ga star bolgarski diplomat, Mihajlo Georgijev.

s kapitalom 150.000 levov, ki mu jih je dal v ta namen na razpolago šef bolgarske narodne stranke Iv. Gešev, bolgarski milijonar.

sl Stavka stavcev v Belgradu je prenehala.

sl Učitelj otrok bolgarskega kneza postane dr. Lujko Vojnovič.

sl Umetniško razstavo imajo sedaj v Oseku.

Razne stvari.

b Pisma Božjemu detetu. V newjorskimi nabiralnikih se najde vsako leto na tisoče pism, ki imajo naslov »Božjemu detetu Jezuščku«. V pismih prosijo otroci Jezuščka kaj naj jim prišene za Božič. Milijonarka Mrs. Russell Sage je pred vsled tega prosila pred par dnevi višjega poštnega ravnatelja v New Yorku, naj vsa ta pisma njej izroči, da bo ona za Božič ustregla željam nedolžnih otročičev. Ravnatelj je odgovoril, da mora to dovoliti predsednik republike, sicer mora pošta uničiti vsa ta pisma kot pisma, katerih ni možno dostaviti.

Družinska žaloigra. Na Dunaju v tretjem okraju je zastrupil s cinkalijem svojo ženo, svojo petletno hčerko, svojega enoletnega sina in sebe delavec Karol Brandl. Vzrok je bil to, da je Brandl obolel na črevesu in bi se bil moral dati operirati.

Nov, 26.000 metrov dolg predor, nameravajo zgraditi pod Splügnom v Švici. Stroški bodo znašali 120 milijonov frankov.

Casnik za slepce. Veliki angleški časopis »Daily Mail« bo izhajal vsak teden v posebni izdaji za 40.000 slepcev, ki živijo na Angleskem.

Latinske črke pri Japoncih. Ker se tuji težko priučijo japonskim črkam, je sestavila japonska vlada posebno komisijo, ki je sklenila uvesti latinske črke v japonsko pismo.

Občevanje s planeti. Francoska naučna akademija je razpisala nagrado od 100.000 fr. za tistega, ki izume način, po katerem bi mogoče občevati s kakim drugim planetom razun Marsa. Za Marsa misli tisti, ki je akademiji nagrado v razpisanje poklonil, da je občevanje z njim že deloma mogoče.

Jedila več let sveža. Nov način, po katerem bo mogoče ohraniti jedila več let sveža, je iznašel v Londonu neki Hemming. Sredstvo ohrani okus popolnoma tudi za več let.

Kaj kupujejo v Evropi Američani. Američani kupijo letno v Evropi za 200 milijonov mark avtomobilov in diamantov. Drugih razkošnih stvari ki jih kupujejo mimogrede na potovanju po Evropi, znaša letos vsota 500 milijonov mark. Carina za čipke in vezenine znaša letos že 160 milijonov mark. Tudi na šampanjec pade 24 milijonov.

Umetni ljudje. Moderna tehnika je tako napredovala, da se ji je posrečilo sestaviti tako precizno mašinerijo, ki posnema vse kretanje človeškega telesa. V oknu našega upravištva je razstavljena slika, ki kaže taka dva stroja na izprehodu.

Gledališče pogorelo. Dvorno gledališče v Weimaru je pogorelo. Igralci, ki so imeli skušnjo, so se komaj rešili.

Raznešen parnik. Pri Vicksburgu na reki Mississippi je počil kotel parnika »W. T. Scorel« in je eksplozija razrušila parnik. Mrtvih je 15 do 25 oseb, večinoma zamorcev, 12 pa ranjenih.

Učitelj obsojen, ker je razžalil učenca. Na severnem Češkem je bil te dni od okrajnega sodišča obsojen neki učitelj v 48urni zapor, ker je dejal učencu »lump«. Učitelj se je proti razsodbi pritožil.

Samouror podpolkovnika. Zaradi slabih denarnih razmer je skočil v Kašavi podpolkovnik Nikolaj Biju pod osebni vlak, ki ga je povozil.

Dalmatinski bogataš. V vasi Jagodinjah v Dalmaciji žive sorodniki nekega Giga Matijeviča, ki je odpotoval pred leti v Južno Ameriko in tam obogatel. V pokrajini Tarapaka v Chile si je pridobil silno imetje. Po njegovi smrti je podedovala polovico premoženja in posestva vdova, a drugo polovico je kupil tedanji predsednik za nenavadno nizko ceno. V tem kupljenem kraju so odkrili mnogo bogatih rud in zdaj se potegujejo ameriški Dalmatinci za to, da se kupčija razveljavi. Sorodniki Matijeviča so pričeli po napotanju drugih s procesom, ki bo imel najbrž uspeh.

PROTI REVOLUCIONARNIM NAMENOM V SEVASTOPOLJSKI TRDNJAVI.

Admiral Skrydlov je zapovedal, naj straže v okrožju sevastopoljske trdnjave od 7. ure zvečer do 7. ure zjutraj streljajo na vsako sumljivo osebo, ne da bi jo prej poklicale.

Telefonska in brzojavna poročila

IZDANI SLOVENSKI INTERESI.

Trst, 24. dec. Pri večeršnjem občnem zboru zveze bolniških blagajin v Trstu so ljubljanski socialni demokrati sklenili kompromis proti slovensko-hrvaški stranki. Socialna demokracija je pokazala, da so ji ljubši Italijani, nego krvni bratje delavci. Slovencev in Hrvatov je bilo 16, Italijanov in socialnih demokratov 18.

VOLIVNA REFORMA.

Dunaj, 24. dec. Nova volivna reforma postane zakon sredi drugega tedna meseca januarja 1907.

IZSTOP IZ MLADOČEŠKEGA KLUBA.

Praga, 24. dec. Mladočeški poslanec Vychodl je izstopil iz mladočeške stranke, ker so mladočeši podpirali pri moravskih deželno-zbornih volitvah oficijelno socialne demokrate proti moravski katoliško narodni stranki.

STUDIJE NADVOJVODA KAROLA FRANČIŠKA.

Praga, 24. dec. Nadvojvoda Karol Frančišek je za nekoliko časa prekinil študije, ker se je prehladil. V kratkem jih nadaljuje. Poleg prava bo študiral tudi zgodovino. Profesor češkega vseučilišča dr. Goll predava nadvojvodi splošno zgodovino osobito glede na Avstrijo, o zgodovini nemške umetnosti pa prof. nemškega vseučilišča dr. Schmid.

SMRT VSLED RAZBURJENJA NAD POŠTNO PASIVNO REZISTENCO.

Dunaj, 24. dec. Ravnatelj pošte na južnem kolodvoru, Karol Winterfeld, katerega je vsled razburjenja nad pasivno rezistenco zadel kap, je danes umrl.

TRAGIČNA SMRT.

Dunaj, 24. dec. Tu je ponoči plin udrl v stanovanje dvornega liferanta Wiljema Ritterja, katerega so našli mrtvega.

NESREČA POD ZEMLJO.

Zagorje ob Savi, 24. dec. Pod zemljo se je ponesrečil 22-letni premogar Frančišek Sovrašek. Padel je več metrov globoko, se zelo poškodoval in obležal mrtev. Sel je na delo mesto tovariša. Hotel je njemu ustreči, a našel je smrt.

DEMONSTRACIJE PROTI VLADI NA SRBSKEM.

Belgrad 24. dec. Nacionalni in mladoradikalni dijaki so zaradi novega posojila priredili veliko demonstracijo protj vladi. Pred kraljevim konakom je prišlo do spopada s policijo, ki je rabila orožje ter ranila enega dijaka. Nato je dijaštvo še hujše demonstriralo kličeč: »Doli z vlado! Živela republika!« Nekaj dijak je v svojem govoru napadal kralja Petra.

ZAROTA RUSKIH ČASTNIKOV.

Peterburg, 24. dec. Višji častniki so stvorili zaroto, ki naj bi v kratkem po detajliranih načrtih zopet uveljavila stari absolutistični sistem.

CRNOGORA.

Cetinje, 24. dec. V skupščini je predsednik državnega svetovilstva, vojvoda Gavro Vuković napadal sedanje ministristvo, ker se hoče emancipirati od Rusije ter išče zveze z drugo velevlastjo, katera potrebuje pomoč Črnogore za svoje balkanske težnje. Izvajal je nadalje, da prestolni govor črnogorski ne odgovarja povsem resničnim razmeram dežele do drugih velevlasti. Omenjali se nista Angleška in Francoska, ki do Črnogore gojita resnično prijateljstvo, pozabilo se je tudi na Italijo, s katero Črnogoro vežejo trgovinski interesi. Vojvoda je svoj govor končal s pozivom, naj Črnogora vedno goji zvezo s Srbijo in Rusijo.

POŽAR V GLEDALIŠČU.

Berolin, 24. dec. V stetskem centralnem gledališču je pri kinematografski predstavi nastal požar. Ravnatelj je težko ranjen, mašinist je zgorel. Med občinstvom je nastala panika in je več oseb težko ranjenih.

VELIK POŽAR.

Berolin, 24. dec. V Leipzigerstrasse št. 15, kjer ima umetna obrt svoja skladišča, je ogenj uničil umetnostne predmete v vrednosti nad en milijon mark.

Mož trpljenja je v dneh Svetega dne vsak družinski oče. Po znanem reku: Kdor voli, tudi trpi, si večkrat ne ve sveta, kaj bi bilo najprimernejše kot božično darilo svojcem. — Vendar tudi tu izbira ni težka. V vsaki družini, kjer morda še ni nobenega šivalnega stroja ali pa stoji kje v kotu kak star kolovrat in med škripanjem in ropotom pričuje o svojem življenju, daruje oče eleganten, moderno opremljen šivalni stroj, ki je pravzaprav danes neuprljiv saki rodovini. Pa tudi na vprašanje, kje naj kupujemo take stroje, je lažje odgovorjati, nego bi kdo mislil. Kreniti je treba samo na Sv. Petra cesto št. 4, v tukajšnjo zalogo Singer & Co., deln. družba za šivalne stroje, ki jo spoznamo že po velikem »S«, znani tvorniški znamki družbeni, ki jo tudi tukaj opazimo v izložbenem oknu. Neprekosljiva zmogljivost Singerjevega rodbinskega šivalnega stroja je znana po vsem širnem svetu in ga tudi ni treba hvaliti še posebej. Opozorjeno bodi posebej samo na izvrstne nove modele s pogrezljivim gornjim delom, ki jih občudujejo vse dame. Tistega pogosto nepripravnega pokrovca nimajo ti rodovinski šivalni stroji, ki se dobivajo poljubno opremljeni v obliki kabinetne mizice ali omarice in so tako okras vsakemu salonu. Preprost prijem zadošča, da je miza ali omarica porabna za delo, ravnotako lahko se pa tudi pogrezne gornji del v notranjščini. Vsakemu bi se izplačalo, da obišče zalogo Singer & Co., deln. družba za šivalne stroje, ki ima že nekaj časa tudi edino zastopstvo šivalnih strojev Wheeler & Wilson.

GRAND HOTEL UNION.

Na sv. Štefana dan

zajtrkovalni 2957

koncert

ljubl. društvene godbe.

Vstop prost.

Zučetek ob 10. uri dop.

Zahvala.

Zalujoča rodbina Luzar se tem potom iz srca zahvaljuje vsem, ki so v slučaju smrti naš ga ljubljenega in nenad mestnega soproga, oziroma očeta in brata 2953

Jožefa Luzarja

izkazali svoje iskreno sožalje in ravno tako vsem, ki so še za časa bolezni na katerikoli način tolažili bolnika in družino

Iz dna srca se zahvaljujemo »Bratremu društvu in »Sokolu« in sploh vsem, ki so spremili rainega na zadnji poti in s tem izkazali pokojnemu zadnjo čast

Najsrčnejša hvala pa bodi pevcem »Bralnega društva« za krasni nagrobni.

V Trziču, 20 decembra 1906.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubi sin, brat, svak in suric, gospod

Karol Laiblin

trgovinski podagent

dne 24. decembra 1906 nenadoma umrl v 34 letu svoje dobe.

Pozreb pokojnika se vrši v sredo dne 26 decembra ob 3. uri popoldne v mrtvašnici pri sv. Krištofu na protestansko pokopališče.

Ljubljana, 24. decembra 1906.

Karol in Klara Laiblin, starši. — Klara Elbert, Avgusta Hamann, sestri. — Karol Recknager, Ernst Hamann, Julij Elbert, svaki. 2959

Zahvala.

Vsem, ki so izrazili sožalje in me tolažili ob smrti iskreno ljubjenega soproga, gospoza

Franjo Stajnarja

c. kr. stražnika 1 razr. c. kr. straže v Trtu v pokojju

kakor tudi za čast če mnogobrojno spremsivo pokojnika k večnemu počinku, izrekam tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, osobito pa »Bračnemu veteranskemu društvu in godbi v Idriji in za pomoč uradnikom naji krenejšo zahvalo.

Idrija, dne 19. gudna 1906.

Zalujoča soproga
Fani Stajnar.

Akcidenčna tiskarna

lepo urejena, tudi za plakate, s hitrim strojem 50 x 65 cm, proda se radi selitve takoj za 6000 kron. Vpraša naj se pri lastniku A. Brusina, v Zagrebu, Ilica broj 33. 2908 (4-1)

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo trgovino s klobuki in čevlji

Veliku zalogo
Solidno blago
Zmerne cene

FILIP FAJDIGA, zaloga pohištva 962 52-28

Ljubljana, Sv. Petra cesta 19

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

HLODE!!

kupuje po najugodnejših cenah proti gotovini parna žaga DEGHENGI v Ljubljani, in sicer:

smrekove od 30 cm debele naprej kub. met. K 19 —
jelkove „ 30 „ „ „ „ K 18 —
boreve „ 30 „ „ „ „ K 17,50
bukove „ 30 „ „ „ „ K 18.—
hrastove „ 30 „ „ „ „ K 37.—

pod mero in škartne hlode 1/3 manj.

Postavljeni franko Ljubljana, državni kolodvor Šiška. 225 23

Solidno delo! Nizke cene!

Josip Stariha

692 F. S. Nollj-jev naslednik 52-30
Ljubljana, Vodnikov trg

se priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vsa

kleparska in vodovodna

dela kakor tudi za vsa v to stroko spadajoča popravila.

Poslano.

Odgovor mojih obrekovalcev v „Gorenjcu“.

Casnikarski boj mi je bil že od nekaj oduren. Zato nisem dosedaj odgovarjal na razne liberalne napade v »Gorenjcu« in »Slov. Narodu«. Brez značajni ljudje, katerih orožje je nesramna laž, izredna surovost in bogokletno zasmehovanje vere in cerkve, me sploh ne morejo žaliti.

Ne bom torej odgovarjal na razna podla sumničnja in surovosti, katerih mrgole dopisi brezimnih dopisunov; ravna se pač po svojem patronu, vzoru liberalcev. Voltairu in njegovemu geslu: »Le čvrsto lažite in obrekujte, vedno bo nekaj ostalo.« Od vola ne moreš drugega pričakovati kot kos mesa, od liberalca ne drugega, kot nizkotno sumničenje in podlo obrekovanje.

Samo glede novega pokopališča, ki tisto peščico tratarskih naprednjakov tako strašno peče, hočem na prigovarjanje svojih somišljenikov nekaj stvarnega omeniti. Pojasnil sem sicer vso to zadevo svojim faranom deloma lani 14. februarja na praznik sv. Valentina, deloma letos ob izpraševanju za velikonočno spoved ter na rožnivenško nedeljo. Tudi liberalci so vse to slišali in so o vsej pokopališčni zadevi dobro poučeni. Toda njim ni za resnico, ampak za agitacijo. Bližajo se občinske volitve, zato skušajo z lažnjivim zavijanjem nekoliko vode na svoj mlin napeljati; čutijo namreč, da so sicer na suhem.

Dopisun v »Gorenjcu« piše: Župnik, pravi paša, ne pozna nobenega nasprotstva. Občina je bila voljna napraviti novo pokopališče, ker ga je bilo res potreba, a pod pogojem, da se vknjiži prostor kot občinska last. Naš župnik tega ni prenesel... — Res je to. V verskih zadevah, kadar je treba braniti stare cerkvene pravice, ne poznam nobenega nasprotstva, ker ga ne smem poznati. Staro pokopališče na Trati je bilo cerkveno, torej versko pokopališče. Župnikova vestna dolžnost je, skrbeti za to, da se tudi novemu pokopališču ohrani verski značaj. Pa ne samo dolžnost mu je, ampak ima tudi pravico zato. Versko pokopališče je cerkvena naprava in ne občinska. Zato je c. kr. upravno sodišče na Dunaju z odlokom dne 24. junija 1903 št. 7054 v neki pritožbi cerkvenega predstojništva sv. Petra in Pavla v Celovcu zoper odlok deželnega odbora v Celovcu določilo tako-le: »Naprava cerkvenih pokopališč sploh ne spada v področje političnih občin, ampak v delokrog cerkvenih organov.« Če ta odlok velja za velika mesta Celovec, Ljubljana itd., velja menda tudi za tratarsko občino.

Nasprotniki cerkve trdijo, da je novo cerkveno pokopališče na Trati znatno dražje, kakor če bi ga bila delala občina. — Ne vem, ali je ta trditev bolj zlobna ali bolj bedasta. Upoštevajmo le to, kje se je dobilo kamenje za zgradbo; z majhnim trudom, brez tlake in s primerno majhnimi stroški se je spravilo na stavišče. Neki pošten mož, kmetovalec, je rekel: Vsak kmet naj bi rad dal 20 gl. samo zato, ker nimamo nobene tlake za vožnjo kamnja. S čim, kako bi bila občina ceneje pokopališče napravila? Kako cenó dela občina pod sedanjim vodstvom svoja dela, pokazalo se je posebno pri popravilu občinskega mostu. Torej pomnite najprej pred svojim pragom!

Vem kaj bodo hitro zavpili naprednjaki: Svet bi bila občina ceneje dobila. Vprašanje je, če bi ga sploh dobila. Dopisun v »Gorenjcu« pravi celo, da sem se jaz drznil javno na posvečenem kraju lagati, da svet, na katerem je novo pokopališče, občini ni bil na prodaj. Kaj je resnice na tem?

Že dve leti pogreva cerkvi nasprotna liberalna strančica laž, da je svet za zgradbo novega pokopališča kupila cerkev za nekaj stotakov dražje, kakor bi ga dobila občina. Tako laže tudi po časnikih.

Zato sem podpisani 7. oktobra t. l. v cerkvi opozoril farane na to, kaj se je v tej zadevi govorilo ob zborovanju 14. februarja 1905 v mežnariji na Trati.

Na tem zborovanju sem podpisani rekel, da se gre tu za načelno vprašanje in zato je knezočuvstvom rado dovolilo, da je cerkev kupila svet za novo pokopališče. Plačala ga pa nikakor ni dražje, kakor bi ga bila občina; nasprotno je resnica. Nato se je nadalje o tem obravnavalo.

Mimogrede omenim, da je posestnik one parcele, kjer se je zgradilo novo pokopališče, podpisane večkrat rekel, da je pri občinski seji pač ponudil na prodaj parcelo, a kupne cene takrat še ni postavil, češ, kadar bo svet odmerjen, bom povedal kupno ceno. Tako je tudi trdil ob zborovanju 14. febr. 1905. Dopisnik in njegova kompanija trdijo nasprotno in se sklicujejo na zapisnik dotične občinske seje, kjer je menda zapisano, da je bila kupna cena določena na 500 goldinarjev. Naj bo temu tako ali tako, vendar vse to še ni odločilno; kajti pri prodaji posameznih parcel od posestva, na katerem so vknjiženi razni upniki, nima odločevati samo posestnik, ampak tudi intabulirani upniki.

Pri zborovanju na dan sv. Valentina 1905 sem podpisani zbrane može opomnil na to okolnost. Rekel sem: Saj sami veste, kadar ste kaj prodajali od posestva, ako ste imeli vknjižene upnike, da c. kr. sodišče vpraša vse vknjižene upnike, ali privolijo, da se ta ali ona parcela brez bremen odpiše od posestva. Šele potem, ko ni od upnikov nobenega ugovora, je kup veljaven in se odpis izvrši.

Tako je bilo tudi pri kupovanju pokopališčne parcele. Med intabuliranimi upniki je bila tudi soproga posestnika, pokojna Terezija Dolinar. Ta je že poprej, predno je dobila dotično vprašanje od sodnije, šla k županu Jelovčanu in mu je med drugim rekla: »Svet je cerkvi na prodaj za 800 gl., občini pa za 1000 gl., a le pod tem pogojem, ako občina ta svet prepiše na ime farne cerkve. Ako pa občina tega ne stori, jej pa svet sploh ni na prodaj.« Župan jej je na to odgovoril, da ne ve, ali se bo prepisala parcela na ime farne cerkve ali ne, ker bo to odločil odbor; sicer pa je prav, da je to povedala, češ, da bodo vsaj vedeli drugje svet iskati.

Podpisani sem pri omenjenem zborovanju županu Jelovčanu vse tako povedal, kakor sem gori omenil in kakor mi je pripovedovala pokojna Terezija Dolinar. Župan vsega tega ni nič tajil, odgovoril je le: »Jaz sem ženo odpravil, kakor sem jo pač mogel, mi smo z možem sklenili kupčijo.« Jaz sem rekel na to: **Ona je imela kot upnica, kot sosesnica pravico ugovarjati proti prodaji.**

Vseh mož, ki so bili priča temu razgovoru se ne sponimam več, dobro pa vem, da so bili takrat navzoči: Gregor Dolinar, posestnik na Trati št. 9., Martin Vodnik, posestnik na Trati št. 10., Jožef Šubic iz Gorenje vasi št. 30., Jožef Čadež iz Gorenje vasi št. 2.; Franc Dolenc iz Dolenje Dobrave, Janez Kos iz Dol. Dobrave št. 19. Vsi ti lahko izpričajo, ako treba, pod prisego resnico vsega tega. Na ta razgovor sem se jaz 7. oktobra t. l. v cerkvi skliceval.

Dopisun v »Gorenjcu«, kdo torej laže? Še nekaj. Dopisun se spodtika nad tem, da ljudi njegove vrste imenujem brezverce. Vprašam, kako drugače naj imenujem človeka, ki blagoslovljeno svetinjo Matere božje primerja pasji znamki, kakršne nosijo »gosposki kužki.« Vsakdo lahko vidi pri meni dopisnico brez podpisa, s pokvarjeno pisavo, katere pa vkljub temu ni težko spoznati, čegava je. Na tej dopisnici »brezimni« brezverec tako oskrunja čast Mater božje. Kako drugače kot brezverec se more imenovati človek, ki o sv. maši oziroma o sv. R. Telesu takole govori: »To je fajmoštvo delo . . . jutri bo pri maši malo popa snedel . . .«. Ali ni tako govorjenje bogokletno, brezversko? Kdo je tako govoril, za enkrat zamolčim, ker dotičnemu nočem škodovati. Ako pa kdo le želi izvedeti ime dotičnega bogokletneža, naj se oglasi pri podpisane. Povedal mu bom ime moža, ki je podpisane in g. Iv. Mikužu, kaplanu v Poljanah izjavil, da lahko s prisego potrdi, da je na lastna ušesa slišal to bogokletstvo. Kdo drugi kot brezverci zasmehujejo sv. misijone in razne verske družbe. Kolikokrat se je to zgodilo z liberalnimi dopisi iz Poljanske doline.

Dopisunu svetujem le še to, naj se nikar

ne dotika 6. in 7. novembra 1903. leta. Naj nikar ne omenja mož, ki so se baje zame potegovali ob mojem prihodu na Trato.

Predno sem prišel na Trato, imel sem v tej župniji dobrega prijatelja, s katerim sva znana že nad deset let. Ta občespoštovani in veljavni mož je bil takoj v začetku moj najboljši zagovornik, ves čas krepka opora in mi je zvest prijatelj tudi še sedaj. Kot značajnemu katoliškemu možu mu vse zaupam. Da imam tega moža na svoji strani, to vas bridko boli, kaj ne? Težko ga vidite; to ste že parkrat pokazali, ko ste po umazanih listih napadali njegovo sestro in rojstno hišo njegove gospe soproge, ter kakor hijene rili po grobeh njenih starišev.

Kazali so se pa v začetku in prilizovali nekateri kot prijatelji, a spoznal sem kmalu njih pravo barvo in prosil sem: Bog me varuj prijateljev. Sovražnikov se bom že sam obranil. Ravno 6. in 7. november 1903 je zanje tisti nesrečni dan, ki obsoja njihovo čudovito neznačajnost. Mož-beseda kje si?!

V začetku svojega službovanja sem imel res nekaj nasprotnikov in to posebno vsled laži nekega brezvestnega liberalca. A ti može, ki so bili v začetku nekako nezaupni proti meni, so kmalu spoznali resnico. Vsa nezaupnost je prenehala in sedaj na veliko jezo naprednjakov vlada med nami najlepše sporazumljenje.

Slavni dopisun in kompanija! Plašna kukavica neopažena pusti jajce v tujem gnezdu in odleti. Tako delate tudi vi. Svoje smrdljive zaprtke puščate v »Gorenjčevem« gnezdu, odgovornost prepuščate listu, sami pa bojzljivo zbežite; vkljub temu si domišljate, da ste junaki, češ to smo ga dali.

Ako ste može, ako imate le še trohico čuta za resnico in poštenost, bojujte se z odprtim vizirjem, z odkritim obličjem, podpisite svoje dopise. Če so resnični, čemu bi se bali resnico očitno, brez krinke povedati? Dokler se pa bojujete kakor pobalini, ki skrivaj izza zasede, izza hrbita uredništva mečejo kamenje v mimogredoče, dokler vedoma drugače pišete, kakor je resnica, vam ne pristujeta drugega kot častni naslov: bojzljive kukavice, podli lažniki.

Trata, meseca decembra.

Ivan Čebašek, župnik.

Posestvo

v Velikem Gabru na Dolenjskem

je **neprodaj** iz proste roke pod ugodnimi pogoji, isto obstoji iz hiše, poda, hleva, šupe in njive, ter je prav pripravno za krojače ali druge obrtnike.

Natančnejša pojasnila daje gosp. **Ivan Zajc**, nadučitelj v Velikem Gabru na Dolenjskem. 29 8 3-1

Posojila, predujemi, kredit!

Zelo ugodni pogoji.

Nikakih stroškov! Nikakih predznamb!

Nagla rešitev event. nagla pomoč. Zložno večletno plačevanje. Posebno koristno za častnike, uradnike vseh vrst, osebe vsakega stanu itd. — Na dedščine, užitke, zaloge, volila največje zneske — Pod „Secretär“ na Annon. Exped. **Eduard Braun**, Dunaj, Rotenturmstrasse 9. (Vzratni porto.) Nemško dopisovanje.

Družba sv. Cirila in Metoda

v Ljubljani

razpisuje celodnevno službo

podtajnika.

Ponudbe s priporočili naj se pošiljajo na družbinskega prvomestnika g. monsignora Zupana do konca tega me eca.

ANTON PRESKER

744 52-19
krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 14
Odlikovani z zlato kolajno v Parizu 1904.

Odlikovani z zlato kolajno in križcem v Londonu 1905.

se priporoča proč. duhovščini **duhovniške obleke** v izdelovanju vsakovrstno

iz trpeznega in solidnega blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko **izgotovljene obleke** svojo zalogo

posebno na havelke v največji izbiri po najnižjih cenah.

Dobavitej uniform avtrijakoga oružna šolskih uradnikov.

Zahtevajte „Slovenca“ v vseh gostinjah! — Zahtevajte „Slovenca“ na kolodvorih!

Prostaja ua debelo in drobno.

Firnez

le iz kranjskega lanenega olja

1619 100-42 prodaja

Adolf Hauptmann
v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv
firnezov, lakov in steklarskega klena. Največja zaloga

karbolineja in gipsa.

„Vzajemna zavarovalnica“

Dunajska cesta št. 19

v Ljubljani

Dunajska cesta št. 19

38 24-23

v Medjatovi hiši v pritličju

sprejema: 1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi; 2. zavarovanja zvonov proti poskodbi, in 3. zavarovanja za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaju za življenje in nezgode.

Pojasnila daje in vsprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod jako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico. — V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel. Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

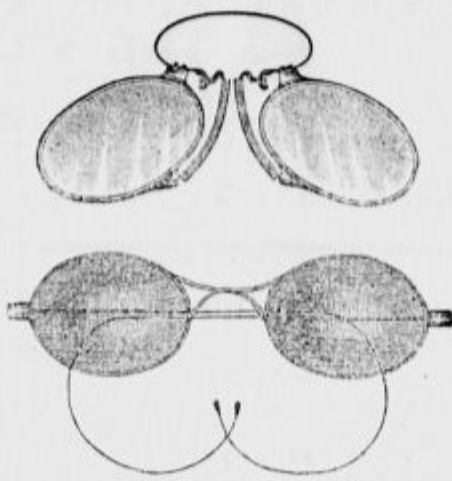

Fr. P. Zajec

optični zavod

Ljubljana, Stari trg št. 26

priporoča čast. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo **optičnih izdelkov**, kot vsake vrste očala, ščipalnice, toplomere, zrakomere, daljnoglede, kompase, vremenske hišice, vage vodoravnosti, vage za vino, žganje, mleko itd.

Vsa zunanja naročila odpošiljam z obratno pošto.

Popravila

očal, barometrov itd. se izvrše najboljše in ceno.

Prosim, zahtevajte novi ilustrovani cenik, katerega pošiljam franko.

Očala in ščipalci

se napravljajo po zdravniškem receptu. 2919 5-1

Obrnite se na domačo trdko, kjer boste postreženi z dobrim blagom.

Družinska pratika

za leto 1907.

„Družinska pratika“ za leto 1907

s krasno barvano sliko: **Sveta družina** na ovitku, je najlepša izmed slovenskih pratik. Nje vsebina je zelo zanimiva in raznovrstna ter ima mnogo ličnih slik. — Cena posamnim komadom **24 vinarjev**. Odjemalci na debelo dobé jo mnogo ceneje pri naslednjih tvrdkah v Ljubljani:

Auer-Korenčan, F. M. Schmitt, J. Kordik, A. Krisper. Prodajalna „Kamol. tisk. društva“, V. Petričič, H. Kenda, Fr. Igljč in A. Turk.

Dobiva se in zahteva naj se v vseh trgovinah na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, v Istri in na 2381 5 5 Goriškem.

Veliko zalogo absolutno zajamčenega pristnega vina

priporočano opetovano od knezoškof ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg župnikom za mašna vina, ima

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Izborna kvaliteta; belo po 45, do 50 kron, rudeče 40 kron, pinela po 50 kron, ital. rizling in bel. burgundec po 60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. V buteljkah à 1/2 litra oddajo se tudi stari zelen à K 120, burgundec in ortlieber à K 1.—.

Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadruge in večje množine izjemne oene. 2523 20-23

Za obilne naročbe se priporoča Kmetijsko društvo v Vipavi.

Staro železo, baker, cink in medenino

kupuje po najvišjih cenah

Franc Stupica

trgovina z železnino
na Marije Terezije cesti
v Ljubljani. 803 30

Kleinoscheg Derby sec

napravljen iz francoskih vin.

o o o

Kleinoscheg Marque d'or

napravljen iz inozemskih vin. 2733 5-3

o o o

Dobiva se povsod!

Perje in puh

oprano in očiščeno 2828 3

1/2 kilograma od 35 kr. višje

C. J. Hamann, Ljubljana.

Naznanilo prevzetja restavracije.

Slavnemu p. n. občinstvu si usojam najljudneje naznaniti, da sem prevzel

restavracijo puntigamske pivnice Turjaški trg št. 1 v Ljubljani

katero bom vodil z največjo pozornostjo ter vselej poskrbel za najsolidnejšo postrežbo, ker že nad 25 let izvršujem gostilniški obrt.

Posebe se priporočam cenjenim društvom, katerim je na razpolago lepa, na novo urejena dvorana za priredbo veselic in domačih zabav.

Obenem naznanjam, da sprejemam vedno naročila na kosilo in večerje v abonementu. Izborna kuhinja, nizke cene.

Točila se bodo vedno raznovrstna pristna vina ter vedno sveže puntigamsko marčno pivo v sodčkih in steklenicah.

Za obilni obisk in vsestransko naklonjenost se že v naprej najsrčneje zahvaljuje

z odličnim spoštovanjem

Fran Remic

restavrater.

2932 3-2

Izredno znižane cene

pri

Veliki tovarni

v Ljubljani,

Resljeva cesta 3 — Sv. Petra cesta 37.

Priporoča svojo veliko in svežo zalogo **konfekcije za dame in dečke**.

Velikanska izbora konfekcije za dame in deklice.

Velika zaloga **kožuhovine za gospode.** 2621 20-21

A. LUKIČ, poslovodkinja.

Hiša

v mestu, v dobrem stanju, z **gostilno** (lastna koncesija) in **pekarijo**, pripravna tudi za vsako drugo trgovino, se **proda** pod ugodnimi pogoji radi družinskih razmer.

Pismena vprašanja naj se stavijo pod „F. E. 244“ na upravništvo „Slovenca“. 24.1 8

Izurjene šivilje

za belo tkanino

sprejme takoj

tovarna za perilo

R. Severinski v Zagrebu.

Šivalnih strojev ni treba goniti z nogo, ampak jih goni stroj.

Izšel je težko pričakovani

Koledar

2913 (8-t) za

kmetovalca 1907.

Uredil deželni nadzornik J. Legvart.

Il. zelo popolnejši letnik z vsebino: Kratek opis umne živinoreje; zlata pravila živinoreji, krmljenje goveje živine in prašičev.

Prašičjereja, mlekarstvo, preiskovanje mleka, bolezni mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja; naprava sadovnjaka.

Vinoreja, priprava dobrega vina. Kmetijski zakoni. Hmeljarstvo. Merjenje lesa, prerač. v kile, orale in hektarje. Koledar, sejmi in še mnogo drugega.

Večan je letos v **posebno močno plafo**. **Cena s pošto K 1 80**, in se naroča pri **lv. BONACU v Ljubljani**. — Vsled prihranitve dragega povzetja se naj znesek naprej dopošlje.

Podružnice.

Praga z menjalnici: Oraben 25, Mala stran, Most ulica 17, Žižkov. Brno, Baden, Češka Lipa, Češka Kamalica, Moravski Zumberg, Nördling, Novi Jižla, Pilsen, Svltava in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, II. Taborstrasse 4, III. Ungargasse 69 (vogel Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wiener Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 58 a, VII. Mariahilferstrasse 76, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 12, X. Favoritenstrasse 59, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstr. 33, XXI. Hauptstrasse 22.

Menjalnična delniška družba 67 150-134

„MERCUR“

Dunaj, L. Wollzeile 10.

Ako. kapital K 16.000.000. Reser. zaklad K 7.000.000

„najkvalitetnejši“

nakup in prodaja

vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk, deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje

izrebranih zastavnih in obligacij srečk in kuponov.

DELNIŠKA DRUŽBA ZDRUŽENIH PIVOVAREN ZALEC in LAŠKI

TRG v Ljubljani, telef. št. 163. ————— priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški, telefona števil. 187.

Lepa božična in novoletna poceni darila!

2708 8

Fr. Čuden, urar in trgovec z zlatnino in srebrnino v Ljubljani nasproti frančiškanske cerkve.

Štev. 1001. Srebrna cil. remon. gid. 3.80
boljša na kamne tekoča . . . 5.70
prav fina . . . 8.—
14 kar. zlata . . . 24.—
prav fina zlata . . . 44.—

Največja in najbogatejša na novo založena tovarniška zaloga vsakovstnega blaga ki je deloma razvidno iz novih cenikov iz koledarjev, kateri izidejo z 1. decembrom za leto 1907.

Štev. 1002. Črna jeklena cil. rem. urica . . . gid. 3.50
srebrna cil. rem. . . 4.60
zlata cil. rem. . . 12.—
s 3 pokrovi zlata . . . 19.—

Posebno priporočam fine precizijske, zlate in srebrne ure, katere sem sam v Švici osebno izbral v najimnitnejših tovarnih. Cene so najnižje, ker le mal dobiček iščem. Poleg teh ur imam tudi v zalogi tu navedene po najnižjih cenah.

Prosim zahtevajte novi veliki cenik z koledarjem za leto 1907, tudi po pošti zastonj in katero blago se pošilja po celem svetu zlasti za razne spomine.

St. 1003. Srebrna cil. rem. ura z trojnanim pokrovom . . . gid. 6.40
enaka anker . . . 7.50
iz tula srebra . . . 9.50
14 kar. zlata . . . 38.—
prav močna zlata . . . 54.—

Promese za najbližja zrebanja:

Promese na kreditne srečke	à K 17.—	2. januarja	K 300.000.	Promese na zemeljske kreditne srečke	à K 5½	5. jan.	K 100.000.
„ „ srečke regulacije Donave	„ K 10.—	2. „	K 140.000.	Vse tri promese skupaj le	30½	krone.	

Naročila izvršuje z obratno pošto „Ljubljanska kreditna banka“ v Ljubljani, Stritarjeve ulice 2, katera sprejema tudi vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po čistih 4½% od dne vloge do dne vzdiga.

2291 30

Na novo založena trgovina,
: : blago najnovejše vrste! : :

: : Cene brez konkurence, : :
mali dobiček, veliki promet!

Božična in novoletna darila!

priporoča

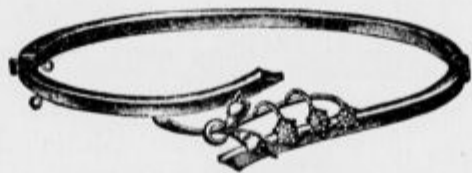
H. SUTTNER urar in trgovec z zlatnino in srebrnino Ljubljana

Mestni trg, nasproti rotovžu.

2278 21

Krasna izbira briljantnega blaga, kakor: prstani uhani, igle, zapestnice, broške itd., najmodernejšje vrste, po konkurenčnih cenah.

Zlatnina in srebrnina, kakor: verižice, uhani, prstani, zapestnice, broške itd., in krasno blago iz kina srebra, vedno najnovejšje vrste v zalogi.

14kar. zlata ura gid. 12.—
prav močna . . . 16.50
srebrna . . . 4.75

Razpošiljanje ur zlatnino in srebrnino na vse kraje sveta!

Zavoljo poštene potrebe in dobrega blaga je moja trdka znana po celem svetu!

14karat. zlata ura z dvojnanim pokrovom . . . gid. 19.50
prav močna . . . 25.—
in višje.

Velika izbira najnovejših precizijskih švicarskih ur, kakor znamke: „Glashütte“, „Schaffhausen“, „Omega“, „Intakt“, „Bilodes“, „Schild“, „Urania“, „Roskopf“ itd.

Veliki cenik zastonj in poštine prosto!

OSREDNJA BANKA

ČESKIH HRANILNIC, Podružnica: DUNAJ, I., Wipplingerstr. 22
(Ustřední banka českých spořitelien)

Vloge na knjižice in račun 4% in 4½%. Kupovanje in prodaja vredn. papirjev. Uprava in čuvalna zaloga brezplačno.

Posojila okrajem, mestom, občinam in drugim javnim korporacijam proti amortizaciji na 4% in 5%, upravne pristojbine. Financiranje javnih podjetij. Emisija lastnih 4% bankovnih obligacij, katere uživajo pupilarno sigurnost in se smejo rabiti za vsakovrstne kavcije.

Del. kap. 7.000.000.—
Telegrami: „Sporobanka“.
Deponiranje kavcij in vadij raznih vrst.
Eskontni menjic samo denarnih zavodov.
Bankovne informacije in svete brezplačno.

Književnost in umetnost.

* Das soziale Wirken der katholischen Kirche in Österreich. Band IV. Heft I. Diöcese Laibach. Von dr. Josef Gruden. Laibach 1906. Verlag der Leo-Gesellschaft in Wien. Že v uvodnem članku smo nedavno govorili o pomenu te knjige. Knjiga je zelo natančen pregled in slika socialnega delovanja cerkve na Kranjskem. Pisana je v nemškem jeziku, ker je del IV. zvezek, obširnega skupnega književnega dela dunajske Leonove družbe, ki naj obsega socialno delovanje cerkve v Avstriji sploh. Za nas je ta knjiga ena najznamenitejših publikacij zadnjih let, nujno potrebna zgodovinarju, vir za nadaljnje študije, za praktično uporabo neobhoden pomoček. Uvod se bavi z ustanovitvijo naše škofije, prvo poglavje z verskim življenjem. To je cela vojska molivcev, ki so ob enem socialni delavci — mogočen kulturni činitelj. 33.138 članov Marijinih družb, 109.200 članov bratovščine sv. Rešnega Telesa! Drugo poglavje nudi natančen pregled o vzgojnem delu cerkve na Kranjskem s kratkim zgodovinskim uvodom. 4000 gojencev in gojenk vzdržuje cerkev v lastnih zavodih, od otroških vrtcev počeni do gimnazije. 129.800 K duhovskih ustanov je omogočilo ustanovitev deželne gluhošolnice, cerkvenih ustanov za dijake pa je 153. Njih letni znesek šteje 69.600 K., ustanovni kapital je visok 1.392.780 K. Tretje poglavje obravnava o splošni ljudski izobrazbi: o katoliškem časopisju (15 časnikov in revij), izobraževalnih društvih in knjižnicah, o umetnosti in znanosti, ki jo cerkev goji v posebnih društvih in gmotno podpira. Odlično mesto zavzema tu »Leonova družba«. Četrto poglavje govori o karitativnem delovanju cerkve. Cerkvinih ustanov za reveže je 180; letni znesek je visok 39.890 K., ustanovni kapital 797.800 K., denar občinskih ubožnih fondov je iz cerkvenega premoženja. V poglavje je obširen pregled o socialnem organizatoričnem delu cerkve med vsemi stanovji; zadrage, strokovna, rokodelska društva, hranilnice itd. Knjiga bo izvrstno služila apologetu, predavatelju, solniku, statistiku, celo političnemu uradniku. Za nas pa je ponosna priča naših moči in našega dela. R.

* O pesniku Simonu Gregorčiču nam poroča izvrševatelj oporoke gospod profesor Ivan Čič: On se ni strinjal z Aškerčevo najnovejšo strujo. Za svete maše je zapustil 400 kron. Glede Aškerca ste bili deloma napačno informirani. Aškerc ni pokojnika v Gorici nikdar obiskal, torej tudi pokojni pesnik ni rekel, da naj ga Aškerc ne obiskuje več. Aškerc je Gregorčiča le enkrat, in sicer na Gradišču, obiskal; takrat ga je pesnik prijazno sprejel. Gregorčič ni nikdar ukazal uničiti Aškerčeve podobe; Aškerčevo fotografijo je odrezala od Gregorčičeve pokojnikova kuharica Cilka Čebren. Vse to je povedala in potrdila Cilka podpisane kot izvrševatelj oporoke. Ker je resnica Bogu in ljudem ljuba, bi bilo gotovo najbolje, ko bi »Slovenec« lojalno popravil, kar je zakrivila napačna informacija njegovega informatorja. — Z odličnim spoštovanjem Jož. Ivančič, profesor v pok. — K temu pojasnilu še pristavljamo: Res je tudi, da je pokojnik posebno zadnje čase opetovano obsojal Aškerca. Da nista bila posebna prijatelja, dokazuje Aškerc sam, ko pravi, da ga pokojnik ni obiskal v Ljubljani, ko je bil tam. Skromnemu značaju Gregorčičevemu ni moglo ugajati veliko samoljubje takratnega pesnika Aškerca.

* Društveni koledarček za leto 1907. Priredil Luka Smolnikar. Izdala in založila »Slovenska krščansko-socialna zveza«. Cena 1 K. V posebno lični in prikupni obliki stopa letošnji koledarček na dan. Pa tudi vsebina je skrbno izbrana. Poleg dr. Krevkih navodil za društvene odbore ima koledarček 24 sporedov za socialne kurze na kmetih in med delavci; štiri tudi za dekleta, vsak spored obsega osem do deset predavanj. Brez dvoma bo to društvenim voditeljem všeč. O telovadbi je priobčil praktičen članek Podlesnik. Poleg kronike »S. K. S. Z.« in poleg vrlo zanimivih poročil o 155 zveznih društvih je pa v letošnjem koledarčku izviren, izredno podučen, poljuden navod za gospodarsko knjigovodstvo, ki se ga lahko oprime vsak mladenič, vsako dekle. Z zgledi se pojasnjuje, kako naj se zapisujejo posamezne postavke in v koledarčku samem je nekaj pol že prirejenega zapisnika, da ima lahko vsak kar notri svoj blagajniški dnevnik in glavno knjigo. Izlepa že nismo bili kake stvari tako veseli, kakor tega spisa izpod peresa neutrudnega strokovnjaka Ivana Podlesnika. Bodi mu na tem mestu izrečena zahvala zanj. Že danes pa priporočamo, naj ne bo društva, kjer se ne bi čim najprej v posebnem predavanju razložilo, kako naj se izvršuje ta knjigovodski načrt. Člani zveznih društev naj sežejo po koledarčku; vsak, kdor se zanima za društveno življenje, se bo iz njega lahko mnogo naučil. Prepričani smo, da ga bo vsak s takim zadovoljstvom prečital, kakor smo ga mi, in priznal, da njegova vsebina obsega dnevni red dolgih bodočih let našega izobraževalnega dela.

* Tantieme ljubljanskega slovenskega gledališča. Piše se nam: Znana pisateljica Zofka Jelovškova je dobila od svoje enodejanke »Egoizem«, ki so jo nedavno v Ljubljani vpriporili, 4 (reči štiri) krone tantieme. Zofka jih je jezna odklonila in jih darovala ljubljanskemu ženskem društvu. To je torej celotna plača za enodejanko »Egoizem«. — Ne oziraje se na Zofko, so te razmere vsekar žalostne. Enodejanka velja torej istotako, kakor solziva pesem dveh kitic!

* Društveni govornik (priloga Duh, pastirja) ima v prvem zvezku štiri v vsakem oziru poučne in vrlo zanimive govore. V prvem go-

voru »Socialne organizacije prvih kristjanov. I. Podporna blagajna, slika vvelučeni profesor dr. J. Ev. Krek na podlagi poročil sv. pisma, cerkvenih očetov in istočasno poganskih pisateljev organizovano dejansko ljubezen prvih kristjanov pod vodstvom apostolov in prvih škofov. Govor bo povsod vzbujal požrtvovalnega apostoškega duha in najizdatneje priporočal današnje socialne organizacije v sv. Cerkvi. — V govoru »Koristi rajfajzovk« dobro pojasnjuje vč. g. J. Traven gospodarski, socialni in npravi pomen imenovanih denarnih zadrug. Članom rajfajzovk bo budil govor veselje do varčnosti in dela, nečlanom pa predvsem zmisel za združeno organizacijo. — V govoru »Domače knjigovodstvo« naš neutrudni sociolog dr. J. Ev. Krek podaja navodila za gospodarsko izboljšanje v našem narodu. Ljudstvo naj skrbno zapisuje izdatke za hrano, obleko, stanovanje kurjavo in druge potreščine. Podatki se bodo potem zbrali, priobčili in na njih podlagi se bodo natančno opisale razmere našega naroda in pokazala tudi pota, kako priti na boljše. Poslanci bodo pa v deželnem in državnem zboru s temi podatki prisilili na pomoč deželo in državo. Jasno je, da morajo z vsebino tega govora seznaniti voditelji vseh društev svoje člane. — V zadnjem govoru vč. g. Janko Jovan kratko in pregledno opisuje vpliv sv. Cerkve na narodno gospodarstvo. — Navedena vsebina najbolj priporoča »Društvenega govornika«. Naroča se ob enem z Duh. Pastirjem« pri »Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

* Društveni govornik. Že v dosedanjih letnikih je objavil »Duhovni Pastir« več časa primernih priložnostnih govorov, odslej bo pa imel posebno prilogo z naslovom »Društveni govornik«. Namen »Društvenemu govorniku« je, pospeševati delovanje v naših izobraževalnih, strokovnih in mladeniških društvih. Zato bo prinašal časa primerne govore, ali pa bogate osnove socialno-vzgojevalne, poučne, deloma tudi strokovne vsebine za razna predavanja po naših društvih. V »Društvenem govorniku« bo redno objavljali svoje govore tudi prof. dr. J. Ev. Krek. — »Duhovni Pastir« s prilogo »Društveni govornik« stane na leto 8 K. Naročila sprejema »Katoliška bukvarna v Ljubljani«.

Prijatelje dobrega berila prosimo, da priporočajo »Ljudsko knjižnico« svojim znanecem in prijateljem. S tem bodo ne le koristili dobri stvari, temveč si tudi lahko pridobe z malim trudom brezplačen izvod vseh zvezkov »Ljudske knjižnice.« Naznanili smo že, da dobi vsak, ki naroči in plača na svoje ime šest izvodov »Ljudske knjižnice« sedmi zvezek zastonj. Kdor naroči dvanajst zvezkov dobi dva zastonj itd. Kdor ima več naročnikov, plačuje tudi lahko vsak sledeči zvezek posebej po položnici, katere mu bomo, če želi vsakemu novemu zvezku priložili. Mnogim je namreč izdatek 2 K 20 v za 10 sešitkov naenkrat prevelik, radi pa bodo dajali po 22 vinarjev (s poštino) za posamezne sešitke, ker bodo tako malo svotico lahko pogrešili; zadovoljni smo torej, če nam sproti plačujejo oni, ki hočejo zbirati naročnike. Kdor se hoče za knjižnico potruditi naj zahteva več izvodov prvega sešitka za agitacijo. Vsi dopisi, kakor tudi naročila naj se naslove na »Katoliško bukvarno« v Ljubljani.

Pozor! Vojska na Daljnem Vzhodu. Kakor smo že večkrat priobčili v »Slovenca«, imamo v »Katoliški Bukvarni« obsežno delo zgodovinskega pomena pod naslovom »Vojska na Daljnem Vzhodu«. To delo obsega 380 strani ter nam pred očuje vojskine dogodke med našimi brati Rusi in Japonci na suhem, kakor tudi na morju, nam slika značaje in šege ondodnih prebivalcev, nam kaže vrline ruskih, osobito pa japonskih vojskovodij in generalov, kakor tudi moštva. Tudi nam pred očuje moralna orodja, orjaške topove, najnovije brzostrelne puške, ročne granate in smrtonosni učinek topov. Popelje nas tudi v tamošnje kraje, mesta, trge in vasi, ter nas podrobno vodi po obširnem bojnem polju od začetka do konca vojske. To posebno za nas Slovence zanimivo zgodovinsko delo je gotovo jako primerno berilo v dolgih zimskih večerih in bo gotovo po zunanosti, kakor tudi po vsebini kras za vsako domačo knjižnico. Opozarjamo, da oddajamo to obširno knjigo do novega leta po znatno nižani ceni, radi omejenega prostora v naši knjigarni. Krasno vezana knjiga z lično naslovno stranjo velja samo 4 K 20 h (mesto 6 K 20 h), broširana pa 3 K 20 h (mesto 4 K 80 h), po pošti 30 vinarjev več. Priporočamo vsem onim, kateri si mislijo naročiti to zanimivo delo, da se kar najhitreje naroče, ker velja, kakor že omenjeno, nižana cena samo do Novega leta. Nadalje priporočamo, da vsak naprej vpošlje zanj znesek po pošti nakaznici, da si s tem prihrani stroške povzeta. — Naročila sprejema »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani. Naj nihče ne zamudi te ugodne prilike!

Zbirka ljudskih iger. Ravnokar sta izšla pet in šest snopič »zbirke ljudskih iger« s sledečimi igrami: Garcia Moreno. Zaloigra v petih dejanjih. (Možke vloge.) — Krčmar pri zvitem rogu. Burka v enem dejanju. (Možke vloge.) — Sv. Cita. Slika iz njenega življenja v treh dejanjih. (Ženske vloge.) — Kukavica — modra tica ali: Boj za doto. Veseloigra v štirih dejanjih. (Ženske vloge.) — Pri gospodi. Zaloigra v dveh dejanjih. (Ženske in možke vloge.) — Čevljar. Veseloigra v treh dejanjih. (Možke vloge.) — Kmet in fotograf. Komičen prizor. (Možke vloge.) — Kovačev študent. Burka. (Moške in ena ženska vloga.) — Oba sešitka v enem zvezku veljata 1 K 60 v. Kdor naroči 10 zvezkov ob enem,

dobi enajste kot nameček. Naročilo sprejema »Katoliška bukvarna v Ljubljani«. Za društvene zборе. Ravnokar je izšel v zalogi »Katoliške bukvarne« v Ljubljani »Šesti venček narodnih pesmi« Našim društvom sestavno priredil Fran Ferjančič. Pri tem »šestem venčku narodnih pesmi« se je bolj kakor pri prejšnjih pazilo na to, da je venček bodisi po besedilu, bodisi po sestavi poraben za moški in ženski zbor. Zlasti za moški zbor ima ta venček pred drugimi to prednost, da ga ni treba postavljati čisto nič višje. V ženskem zboru mora drugi alt peti nekaterokrat v par pesmicah spodnji »f«; kjer nimajo tako nizkih altov, lahko pomaga na onih mestih tenor. Istodobno priporočamo

Ferjančičeve »možke zборе«, ki so izšli pred nekaj meseci v isti zalogi. Ferjančičevi zbori so vredni vsega priporočila in je želeli, da jih nabavijo vsa naša društva v splošno korist glasbenega napredka. Cena za »šesti venček« znaša 40 vin., s poštino 45 vin.; 10 izvodov 3 K. — Cena »moških zborov« pa znaša 2 K 20 vin., s poštino 2 K 40 vin.; 5 izvodov 7 K 50 v. Naročila sprejema »Katoliška bukvarna« v Ljubljani.

Kupujte narodni kolek!

Popolna oprema za novorojence, otroško perilo, za vsako starost v zalogi, priporoča znana trgovina perila C. J. Hamann, Ljubljana. Per lo lastnega izdelka. 1870 ustanovljeno 1870.

Z dnem 1. februarja 1907 odda se v najem

prodajalna s

na Savi-Jesenice št. 18

oziroma se dá v najem vsa hiša z vsemi prostori in rovtom ali pa za nizko ceno proda tudi vse posestvo.

Natančna pojasnila daje lastnik Urban Zupanec v Ljubljani.

I križev pot

150 cm visok, popraj 250 gld., se proda sedaj za 200 gld. pri 2907 FRANU TOMANU 12-2

podobarju in pozlatarju v Ljubljani, Valva-zorjev trg št. 1. — Od preč. cerkvenega predstojništva pregledan in odobren.

Najkoristnejša božična darila

dobite v trgovinah s tem kazalom. Singer Co. akc. dr. za šival. stroje Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4.

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah F. HITI Pred škofijo št. 20. Zunanja naročila se točno izvršujejo

Martin Lampert

gostilna „Port Artur“ v Ljubljani, Koledvorske ulice št. 31 prodaja najboljši

trboveljski premog.

Ob enem se priporoča slavnemu občinstvu za razne voznje in selitve po nizkih cenah.

Vsi

merodajni slovenski časniki so laskavo ocenili in priporočili

slovenski trgovsko-obrtni žepni koledar za l. 1907.

kot najboljšega za industrije, trgovce in obrtnike ter nastavljenca. Zatorej si ga naročite takoj pri

Fr. Zelenik, Ljubljana, Vegove ulice 6.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovlj. l. 1882. v Ljubljani Ustanovlj. l. 1882.
podrejena skontraciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic
obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hranilničnega urada št. 828.406. 4 1/2 %
brez odbitka letnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8.—12. in od 3.—4. ure popoldne.
Hranilne vloge sprejemajo se tudi po nošti in potom hranilničnega urada
273 29 Upravno premoženje kmetske posojilnice znaša K 8,926.326.73.
Stanje hran. vlog K 8,702.874.88. Donarni promet K 44,396.886.60.

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadrugnikih.
Posojuje na zemljišča po 5 1/2 %, na amortizacijo ali pa po 5 1/4 %, brez amortizacije; na menico po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Primerna darila za Božič
in Novo leto!

Trgovina in zaloga umetnin

Josip Kaplan

Duga ulica 12 - Zagreb - Telefon 245

je poznana kot najsolidnejši in najcenejši vir za nabavo slik v najmodernejšem slogu v okusnih okvirih kakor tudi največja in najcenejša zaloga okvirov.

Ilustrovani ceniki zastojn in franko. 2795 10-8

**Velika božična
!!! prodaja !!!**

Primerna božična darila!

po čudovito nizkih cenah se prodaja konfekcija za gospode, dame in otroke v

Anglešk. skladišču oblek
O. BERNATOVIČ
Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

2428 14-9

Najvišje odlikovanje na mednar. razstavi v Mladu 1906 (avstr. razsodišče.)

2745 lb Sestra
HILDEGARDA ROHRMANN
samostan uršulink na Dunaju-Währing, izreka najto-plejšo zahvalo, ker je bila ozdravljena hude želodčne bolezni z uporabo želo-**čne tinkture** (tudi odvajalno) lekarja **Piccolija v Ljubljani.**

1 steklenica 20 vin. K 270
12 steklenic z zavij. " 512
24 " " " " " 70
70 " " " " " 14- (poštni zavoj).

Zunanja naročila izvrši najtočneje lekar **PICCOLI** v Ljubljani, Dunajska cesta.

Žagarja

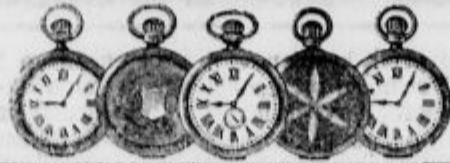
dobro izvežbanega na parni žagi (Gatter) sprejme

PETER KERŠIČ

2921 2-2

tovarna voz
Šiška-Ljubljana.

Naznanilo!

Naznanilo!

:: Podružnica ::

Resljeva cesta št. 2.

Prej 1. Černe.

Ustanovljeno 1. 1852.

Glavna trgovina:

Jurčičev trg št. 3.

Najstarejša domača tvrdka.

Ustanovljeno 1. 1852.

:: Podružnica ::

Resljeva cesta št. 2.

Prej 1. Černe.

Ustanovljeno 1. 1852.

Primerna božična in novoletna darila!!

Ker sem ravnokar dobil večjo množino pravih švicarskih žepnih zlatih, tula, srebrnih, jeklenih in nikelnastih ur po jako ugodni ceni, opozarjam cenjeno občinstvo na to okolnost in ga vladno vabim k nakupu, posebno še zaradi tega, ker bo ta cena zaloga razprodana v najkrajšem času.

V zalogi imam tudi vsake vrste verižice, prstane in uhane.

Zahtevajte moj najnovejši cenik, ki ga pošiljam na zahtevo pošt. prosto.

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem sam solidno ter po nizki ceni. — Pri večjem nakupu dam popust.

Z odličnim spoštovanjem

2930 3 2

MILKO KRAPEŠ.

V nedeljo, dne 23. dec. je trgovina celi dan odprta.

Otto Fettich-Frankheim

Gospodski in damski frizer

::: Kongresni trg 19 :::

Damski salon za pranje las; z najnovejšim „zrakosušilnim“ aparatom

v 8. minutah osušeni lasje.

Priporoča se nadalje v friziranje po najnovejših dunajskih in francoskih modah za ples, gledališča, koncerte in svatbe.

Historične frizure.

Postrežba tudi v hišo.

Veliki izbor damskih kakor tudi gospodarskih toaletnih potrebščin.

Parfumerija in mila iz prvih tovarn.

Izdelovanje vseh kakoršnihkoli lasnih del

Razglas.

Sodno dovoljena prostovoljna prodaja v zapuščino gospoda **Viktorja Gallé** spadajočih premičnin se bode nadaljevala

v četrtek, 27. decembra 1906

ob osmi uri dopoldne v pokojnikovem stanovanju v Ljubljani, Franca Josipa cesta št. 11.

V Ljubljani, dne 22. decembra 1906.

Aleksander Hudovernik l, r.

c. kr. notar kot sodni komisar.

2956

Prva kranjska mizarska zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

nasproti železniške postaje Vižmarje v lastni hiši

naznanja slavnemu občinstvu, da si je preuredila

mizarsko delavnico s stroj. obratom na parno silo

Velika zaloga spalnih, jedilnih in salonskih oprav, vseh vrst in slogov od preprostih do najfinejših, po najnižjih cenah, brez konkurence.

Izdeluje vsa pohištvena in stavbna dela, oprave za hotele, sanatorije in druge javne zgradbe.

2681 3-9

Zaloga v Št. Vidu nad Ljubljano, prodajalna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18, — v hiši Kmetске posojilnice.

Opomba: Gosp. Dragotin Puc ni več zastopnik mizarske zadruge.

Ceniki na razgolago.

Proračuni in načrti brezplačno.

Leopold Tratnik

Ljubljana, Sv. Petra cesta 27

priporoča

visokocastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom svojo najstarejšo tvrdko za izdelavo cerkvenih posod in orodja.

Večno velika zaloga.

Prečistiti gospod!

Ako kaj potrebujete ali nameravate napraviti prosim Vas, blagovolite mi pisati in tukaj pošljem vzorce. Stare reči popravim, pošlatim itd.

Velika zaloga elektr. svetil in kiparskih del.

Najmodernejši
klobuki

vseh vrst

::: v največji izbiri :::

v LJUBLJANI

pri

C.J. HAMANN

Klobuki se prevzemajo v popravila.

2827 6

**Destilacija
žganja**

v zvezi z izdelovanjem brezalkoholičnih pijač se more takoj pričeti z najbližjim uspehom; za oblastveno dovoljenje v svrhu izdelave in prodaje se jamči ter brezplačno na licu mesta temeljito učiti manipulacija po izurjenem strokovnjaku. Obširne informacije v svrhu dobre trgovine na razpoloži. Brezkonkurenčne vrste in reklame brezplačno. Resni ponudniki naj naslovo svoje ponudbe pod „Goldgrube“ 2500 na Ann. Exp. Eduard Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9. 2782 7

949 60

se dobé le pri

SINGER Ko.

akc. družba za šivalne stroje

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta.

Svarimo s tem najnujnejše svoje odjemalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi trgovci pod imenom „izvirne Singerce“. Ker mi svojih strojev nikdar ne oddajamo takim trgovcem, obstoje taki izvirni Singerjevi stroji k večjemu iz starih rabljenih, iz tretje roke dobljenih šivalnih strojev, za katere ne moremo niti prevzeti kakšnega poročstva, niti dopolniti posamnih delov.

I. Primožič

slovenski optik v Gorici
ulica Vetturini 3,

priporoča čast duhovščini in slav. občinstvu v mesu in na dobel svojo veliko zalogo

optičnih izdelkov

in sicer vsake vrste očala, barometre, toplo-
mere, zdravniške toplo-
gleda, v. go za vino žganje itd.

Sprejema naročila in po-
prave ter pošilja na dom.

627 8

Božična

priloga.

SVETI VEČER.

Ah nikdar in nikjer
iz duše se ne loči
spomin na sveti večer
v predragi rojstveni koči.

Ni lepšega glasu
v nobenem čuti veku,
kot pesem, slava Bogu
in mir na zemlji človeku!

A danes mračen duh
po zemlji se ozira.
Mogočno udarja na sluh
vihar sovraštva, prepira.

Med sabo si ljudje
zažigajo kadilo,
prerokov jasne glavé
zatirajo s kruto silo.

In jaz razumem svet.
Vzdihuje kot iz groba:
Kje doba otroških je let,
kje volje blage je doba?

Pogodu jim je Job,
ker rojstva dan prekel je,
a ne, ker bolezen gob
udano nase prevzel je.

Potlačena od spon
v strastéh jim duša tone,
srebrnih, železnih kron
ne dajo za večne krone.

Ah nikdar in nikjer
iz duše se ne loči
spomin na sveti večer
v predragi rojstveni koči.

In to je sladki mir,
ki v svet ga razodeva
narodov dobri pastir
kot detece malo iz hleva?

Besed njegovih zvok
nocoj mi v srci poje:
„Če niste kakor otrok
v kraljestvo ne pridete moje.“

Anton Medved.

Selskega župnika sveti večer . . .

F. S. Finžgar.

Po veži je še dišalo po kadilu, ko se je vrnil.
V družinski sobi je gorela svetla luč. Iz navade je že iztegnil desnico, da bi pritisnil kljuko. Kadarkoli se je vrnil, je vselej pogledal v družinsko sobo in postavil krivo palico za duri. Tudi nocoj se je iztegnila navajena roka po kljuki. Ali ni je pritisnila. V temni kot je prislonil palico, poiskal držaja ob stopnicah in šel v svojo sobo.

Spodaj so se odprla vrata, vesela luč je šinila v temno vežo. Nekdo je izpregovoril.
»Gospod!« — On se pa ni oglašil.

Vrata so se zopet zaprla in v veži je bila tema in tiho.
»Ne bom prižgal,« je pomislil župnik, ko je stopil v sobo. »Dovolj se vidi, dovolj za nocoj, ko sem žalosten!«

Skozi vrata pri peči je trepetala rdeča luč plapolajočega ognja. Plameni so poskakovali po tleh in se igrali na oglu obdrgnjenega otomana.

»Dovolj se vidi, prav dovolj. — In tudi na zofo ne grem, da bi zadremal do polnočnice. — Nocoj že ne. — Pa me je tako izpreletelo? Čemu sem šel v gradiček? — Človek bi mislil, da je sam pepel še. Pa ni. Še je ogenj, še.«

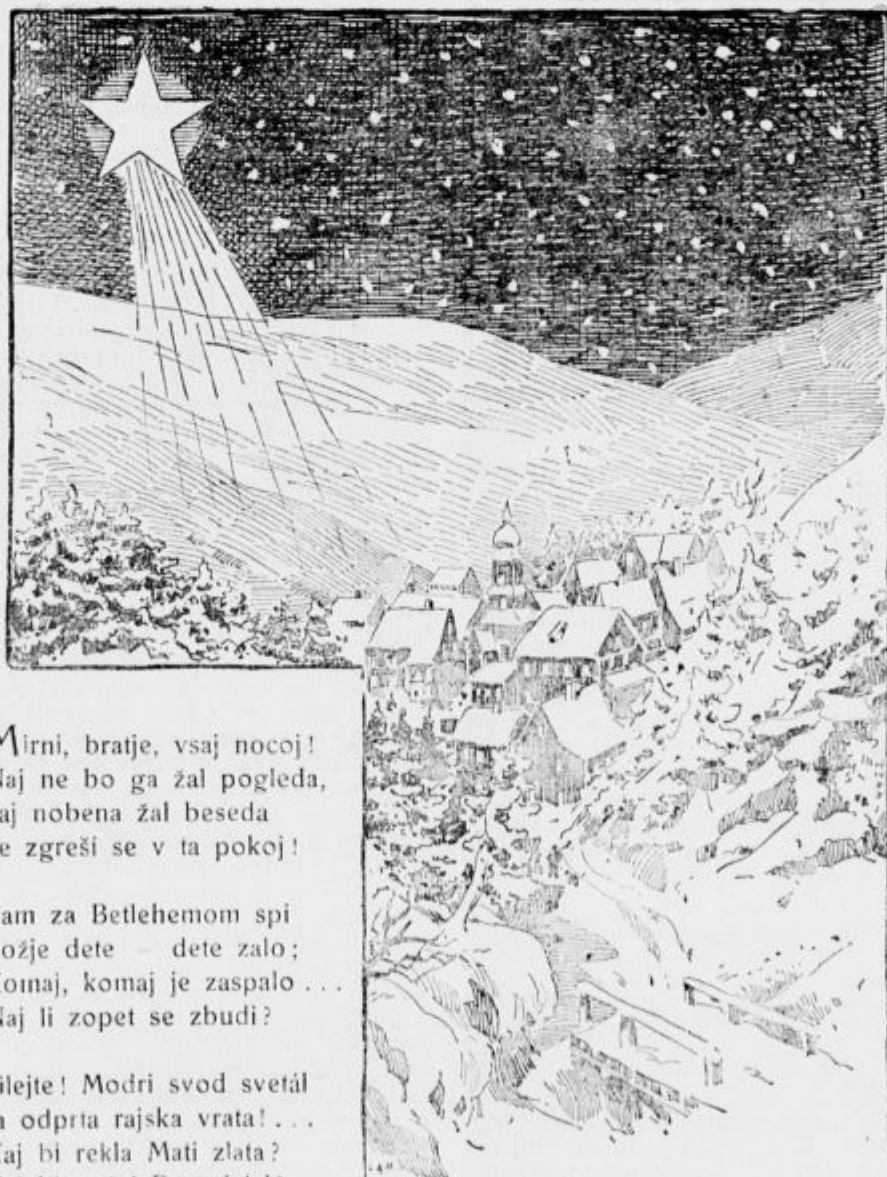
Primeknil je stol k peči, sedel, sklonil se v zaboj, kjer so bila drva, in naložil v peč.
»Gori naj, sedé počakam polnočnice!«

Nagnil se je na stolu in uprl komolca na koleni. Gorkota odprte peči mu je dihala na roke, ki so mu pordele na mrazu. Včasih jih je razprostrl in pomolil proti razbeljeni rešetki v vratcih. Naložena polena so živahno zaprasketala. Zubljli so mu pogledali vselej v obraz, kadarkoli je pomolil pordele roke proti rešetki. Pogledali so ga, omahnili sem, omahnili tja, odtrgali se od gorečih drv in zbežali kvišku, kakor da bi ne verjeli svojim ognjenim očem. Starejši je bil nocoj župnik. Na čelu so se poglobile tri brazde in ob ustnicah sta bili grenki potezi še grenkejši.

»Čemu sem hodil?« je pomislil vnovič župnik. »Ni pepel človek, dokler ni pod grudo.«
V licih je začutil vročino, ki je puhtela iz odprte peči. Zato je odmaknil stol, dvignil glavo in se naslonil z nekoliko upognjenim hrbtom nazaj.

V peči so prasketali zgovorni plamenčki; župnik je zaklopil oči. Glavo je povetil . . .
Prasketanje ognja se je strnilo naenkrat v čudovite udarce slovesnega ritma, zaslišal je rahle, kakor od daleč doneče akorde klavirja. Ali prihajali so bližje ti akordi, vedno bližje, glasneje — onemel je ogenj, zazvenelo je krog njega. Akordi so vzkipeali, kakor bi ves vesoljni svet zapel izpod neba utrgano angelsko glorio. Ko so pa valovi glasov segli do zvezd, so se vrnili na zemljo, padali rahlo nanjo in jo zagrnili kakor nedolžne snežinke. Tedaj je zadonela otroško boječa struna na goslih, akordi, ki so jo spremljali, so se tajali pod njo v blaženstvu in veselju. In naenkrat se je zge-

Mirni, bratje, vsaj nocoj!

Mirni, bratje, vsaj nocoj!
Naj ne bo ga žal pogleda,
naj nobena žal beseda
ne zgreši se v ta pokoj!

Tam za Betlehemom spi
Božje dete — dete zalo;
Komaj, komaj je zaspalo . . .
Naj li zopet se zbudi?

Glejte! Modri svod svetál
in odprta rajska vrata! . . .
Kaj bi rekla Mati zlata?
Kaj bi večni Bog dejal?

Kadar spet bi blagoslov
doli v ljudske krove zli al,
vse osrečil pa bi skrival
vrh slovenskih ga domov.

Kadar rajska Mati spet
angele po zemlji pošlje,
vsem blaginje bodo došle —
a nobena ne v naš svet.

Mirni, bratje, vsepovsod!
Videl nas bo miroljube
in otel nas bo pogube
Večni Oče in Gospod.

Mirno! Že se nižajo
nam nebesa z blagoslovom . . .
Tihovsak pod svojim krovom!
Angeli se bližajo — — —

Silvin Sardenko.

nila zavesa — sredi sobe je vzrastlo drevo, ki je — kakor bi segalo do neba in si nabralo na snežene večice iz same rimske ceste najlepših lučk — zagorelo v veliki krasoti. Krog drevesa zorna lica, oči orošene z radostjo. Širom odprte svetonočnega začudenja. Počasi, strahoma so se odprle kipeče ustnice, tih glasovi so boječe zapuščali drobne grudi, naslonili so se na valujoče akorde klavirja — svečke na drevesu so ostrmele v pobožni slovesnosti — po sobi je plula svečanostna pesem:
»Sveta noč — blažena noč . . .«

Niega je pa presunilo in pretreslo. Njegov črni talar se mu je zdel še bolj črn in mračen v tem prazničnem morju svetlobe. Vsa rodbina, mati in oče, petero hčerk in sin — vsi so bili odeti v praznično-vesele obleke. V laseh so se svetili deklicam pestri, svileni trakovi. Župnik v črni sutani si ni upal mednje. Ozrl se je po sobi in poiskal najtemnejši kot. — Za vrati, ob težki bordó-zavesi je slutil, da izgine njegov talar, da se skrrije sam, ki ni pripadal rodbini. Tja se je umeknil. Nobeno oko ni sledilo njegovi črni senci. Pesem je donela glasneje in glasneje, in akordi so vrel izpod materinih rok čedalje bolj slovesno in navdušeno. Drhteča struna na sinovih goslih se je ojačila, petje deklje se je razvnelo, kakor bi jih vleklo s skrivnostno silo, so se spontano zgrnile ob klavirju krog matere. Približal se je celo molčeči oče. Njegovo vedno resno, s skrbmi zasenečeno lice se je razjasnilo, in še on se je oglašil in pel z družino: »Sveta noč — blažena noč . . .«

In tedaj je župnika izpreletelo.
»Čemu sem prišel,« je pomislil naenkrat. »Kaj bi črna senca, kadar je vse zasolnčeno? Če ti je usojena samota, ne hodi v družbo! Tu je samo eno srce, samo ena duša — in ti si tu!«

»Tu je samo eno srce, samo ena duša — in ti si tu!«, ki potrka na vrata tedaj, ko se vsi zganjejo in zažele: Da bi ne bilo nikogar! In ti stojiš med njimi v črni sutani. Stojiš med njimi, pa te nihče ne vidi. Sveti večer pretvori rodbinsko sobo v svetišče. Samo izvoljencem je dovoljena pot skozi vrata v ta paradiz. Zato pojdi ti, ki nosiš na črni sutani vzklík, da si sam, drevo brez sadov sredi ledine. Sveti večer gre mimo tebe in se ne ozre vate, ker nisi rodil mladik, nisi pognal cvetja in nisi obrodil sredi ledine. Počemu si prišel? Pojdi . . .«

Župnika je izpreletelo. V gorki sobi ga je tresla zima. Tih se je zgenila njegova črna senca, prestopil se je po mehki preprogi — nihče se ni ozrl, pesem je donela, blaženosti in sreče polna, kakor so bila polna sreče in blaženosti srca, iz katerih je kipeła. Vrata so tenko in na kratko skripnila — svetonočna pesem jih ni čutila — v gluhi molc, v posvečeno božično noč je izginil črni plašč . . .«

»Počemu sem hodil,« je razmišljal župnik ob peči. »Čemu h grajskim na sveti večer? Če tli pod pepelom, ne nosi ga na veter!«

Objelo ga je s čudovito žalostjo, da se mu je stisnilo srce. Sam ni vedel, ali je to zavist, ki se mu je rodila naenkrat, dasi je ni poznal v svojem srcu. Ni vedel, ali ga plaši skrivnostna samota, ker nima nikogar na svetu, — da bi prišel svetonočni večer k njemu, objel ga z gorkim poljubom, polnim radosti in hvaležnosti,

in obhajal pri njem in z njima svetek božji. Ni vedel, odkod žalost, da se mu je stisnilo srce, tisto srce, ki je bilo navajeno trpljenja, ki je pilo že leta in leta iz keliha — zatajevanja. Ampak vedel je dobro, kar je jasno čutil, kako nima nocoj moči, da bi se dvignil in zapovedal: »Proč! Proč! Usojeno mi je, kar sem — izvolil sam!«

Ne, nocoj se ni dvignil, ni vzravnal od bridkosti upognjenih krepkih pleč in stopil s trdim korakom po sobi. Nocoj ni mogel. Še globlje mu je klonila glava, čisto na prsi. Še bolj so se mu upognila pleča in velika bridkost mu je z grenobo občila obraz . . .

Takrat se je pa dvignil na vzhodu izkušnjavec. Preko zametenih gorj je prišel — izgnanec. Vsa rodbinska svetišča so mu zaprla vrata na sveto noč. Dolgočasil se je, in njegove misli so bile žalostne, ko se je veselila vsa zemlja. Zato je prišel k onemu, ki je oslabil, kateremu je žalost stisnila srce. Ognil se je v cvetočo mladost, in skozi ledene cvetlice na oknih je zadisalo po rožah. Župnik se je stresel. Ali v njem ni bilo moči. Njegovo rno se je odprlo in je poslušalo.

»Margita!« — — — — — Izkušnjavec je zašepetal njeno ime.

»Domislil si se po dolgih letih, ko si upal, da je vse zgorelo, da je sam pepel, brez iskre.

Pomislil, kako mehko so zazvenele njene besede, ko te je poklicala: Ferenc!

Ali še pomniš tistega kostanja, in mizice pod njim — sredi vrta — na gričku? Pomniš? Po zraku metulji, po rožah šumenje, krog in krog ljubezen. . . . Ti si pa govoril, — ko je plula ljubezen, — o narodu, o svojem ubogem narodu. Njene velike oči so se ti smehljale, ker so čutile ljubezen, katere ti nisi občutil. Klicale so te: »Pridi! Jaz ti bom narod, ne ubog, ne reven, ne zatiran — jaz ti bom narod bogat, mogočen. Pridi, Ferenc!«

Slišal si, v srcu je zagorelo. Toda prišel nisi. Ko te je poklicala s tujim imenom, s katerim je izpovedala svojo narodnost, te je zabeležilo v duši. — Zakaj v njenih žilah je tekla kri, ki tlačil tvoje brate. Zato nisi šel za njenimi očmi. Iz ljubezni do naroda nisi šel in je nisi ljubil.

Zabolelo te je in zapeklo, ko si videl, da so njene oči vlažne, ker nisi hotel za njimi — iz ljubezni do naroda. In lagal si ji, da si revež, da ne sme berač in beraškega rodu sin v gradove — da je okorna njegova noga. Sramovali bi se ga — zato ostane reven med — revnimi.

Štirinajst dni si ji govoril in štirinajst dni si lagal svojemu srcu in njenemu srcu. . . . Njene oči so bile še bolj vlažne, vse polne nesrečne nevere. Kako bi ti verjela, ko je brala iz oči, da si lagal.

Ali še veš, kako je molčala v bridkosti? Kako je izrekla naposled: »Bogat si — zelo bogat — pa ti mi ne privoščiš deleža ob svojem bogastvu? Zakaj si tako skop, Ferenc?«

Kaj ne, ko bi ne bila z zadnjo besedo izdala zopet svojega rodu, kaj ne, ti bi se bil zgrudil pred njo in ji ponudil vse — vse . . .

Tako pa nisi — da nisi izdal svojega naroda. . . . Modrijan! Obrni se misli na potoček, kjer sta se sešla zadnji trenotek za slovo. Tudi tebi se je tresla roka, tudi tebi, modrijan! Nagnila se je nena glavica, kakor rožan, in tvoja se je sklonila k njeni. Ustnice so hrepenele po ustnicah — Ali tedaj se je oglasil modrijan, zaljubljen v reven narod, in ti je kričnil: »Judež . . .!«

Odšla je Margita z bridkosti v srcu. . . . Ti si pa ognil črni plašč in si zavestno in bahato klical: »Za narod, za moj revni narod!« — Modrijan! —

Sedaj okušaš, kaj ti je dal narod. Ona bi bila dala bogastva, narod ti poklanja uboštvo. Ona bi ti dala ljubezni, narod te sovraži, ker je njemu tujja tvoja duša in tvoja ljubezen. Ona bi ti dala sveti večer — odprla bi ti rodbinsko svetišče — in ti bi kraljeval nad sinji, nad hčerami. Narod te je pregнал v samotjo, zaprl v hladne gore, k hladnim srcem . . .

Glej, modrijan! Ognil si črni plašč, da ga nosiš iz ljubezni do naroda. Pa nisi vedel, da si ga oblekel za pogreb, da si v tistem trenutku stopil h grobu in da bi stal ob njem — do smrti.

Ljubezen seješ v ta grob — pa je ne žanješ, dubrote siplješ vani, pa ne vzklije hvaležnost. Vse bi rad bil vsakemu — pa ti očita o skopost. Brez skrbi ne sešča k mizi, — reven, pa kriče o bogastvu. Kaj bi dal, da te potreplje v bridkosti samo ena roka na rame in te pokliče s srcem, ljubezni polnim: »Priatelj!« Kaj bi dal?

Zamudil si uro, ko te je klicala usoda. V mladostni oholosti si jo pehnil od sebe. Ne vrne se — pred teboj zeva grob, tvoja kri kaplja vanj, počasi, sraga za sraga, da je večje trpljenje . . .

In še trpljenje ob grobu te ni spameťovalo — o veliki modrijan, ljubitelj narodov — junak za kratkočasno povest.

Kaj res misliš, da so narod tisti, ki hodijo v škornjih brez podplatov? Da so narod vsi oni, ki jim brljuzgav trdi zimi skozi prevotljene urbane in čizmi snežnica na premrele noge? Kaj je še kljub trpljenju trdna tvoja vera, da so narod oni, ki se jih stiska po deset — ne v dostojni hiši — v tesnem brlogu, kjer spavajo po tleh, pod mizo, po klofeh, na peči — povsodi? Ti — da so narod? Ali pa oni, ki je hodil celo leto s prstenim obrazom za plugom in brano, ki je vlekel ponoči in podnevi — pa se mu za plačilo trese roka, ko mora odvezati lačno mošnjico, da kupi obutali za deco?

Modrijan! Vsi ti niso narod, tvoja zmota je velika.

Narod so samo trije, morda štirje — morda deset. Ti ne hodijo brez podplatov, tem ne brljuzga snežnica skozi čevlje, ti niso lačni in niso žejni. Ne tresejo se jim roke, ko trosijo zlato za kratek čas. Trije so morda, morda deset, ki sedijo na zlatih tronih — in

ti so narod, tvoj ljubljani narod, za katerega si ti ognil črni plašč in za katerega si govoril Margiti: Z Bogom tuja! ter jo pehnil od sebe. Ti, modrijan, si pa domišljaš, da deluješ za narod, ko gaziš po snegu, ko hodiš od kočje do kočje in učiš, ko pritrgaš sebi, da deliš drugim, ko žalostne tolažiš, ko govoriš o napredku in prosveti — o modrijan, kako brez konca je tvoja preprostost!

Ali še sedaj ne razumeš, da si samo priganjač za tri — za deset — ki so narod, da si njihov hlapec, ki naj se veseli, da sme biti hlapec. In od tega hlapčevskega veselja se imaš pravico zrediti in obleči drago obleko, katero tudi kupi za ceno hlapčevskega veselja, da se ti ne smejejo lastni bratje, ko prideš z gora med nje — reven od revežev. In če potožiš narodu — tistemu svojemu narodu, ki hodi po snegu s prevotljenimi čizmi, se ozre vate in v njegovem pogledu ni vere v tvoje besede. Zakaj, videl je na tvoji glavi gorko kučmo in na škornjih ni videl luknji. Ne veruje tem besedan in ne veruje drugim. . . . Potoži pa onemu narodu, ki je resničen narod, tistim, trem ali desetim, pa ti poreče prvi: Oj, ni zatajevanja v tebi! Kako nekrščanska duša v talarju! In drugi ti reče: Hinavec, na prsih skrivajš bankovce, doma v skrinji čuvaš zaklad! Sezi, sezi in daj za narod! Nič ne daš, sram te bilo. . . . Ti greš in trpiš, in si ponosen, da smeš trpeti za narod, delati za narod — in si še hvaležen za trpljenje, ki rodi drugim sadov, ti pa spraviš listje, da truden ne ležiš na golem.

O modrijan, zakaj si zamudil uro, ko te je klicala usoda? V mladostni zmoti si jo pehnil od sebe. Ne vrne se, pred teboj zeva grob, Tvoja kri kaplja vanj — sraga za sraga — počasi, da je trpljenje še večje . . . «

Tedaj se je razleglo preko gorj, po sneženih vrhovih, po tokavah nad revnimi kočam. Božje usmiljenje so zazvonili svetonočni zvonovi.

Izkušnjavca je zgrabilo z močjo vesoljnega kralja. Izginil je — izgnanec. Za seboj je pustil temo v sobi, temo v duši in žalost v srcu.

Pred selskim župnikom je zeval grob, ob njem je stal on sam v črnem plašču in gledal, kako so padala zrna njegovega dela v jamo — in kako niso kalila . . . In njegova bridkost je bila velika, da se je prijel z roko ob stran, kjer se je krčilo srce . . .

Takrat se je prikazala pri vratih drobna lučka, zasenečena s skrbno roko.

»Prižigaj, brat, svetonočni zvonovi zvonijo!«

Ozrla se je sestra Marijamca na otoman — in brata ni bilo tam. Na stolu je slonel sključen, grenkost na obrazu in strah v očeh.

In grenkost je šla na lice sestre Marijanice in strah je dehnil v njene oči.

Lučka je postavila pred jaslice in odšla brez besede z grenkostjo na licu in s strahom v očeh — odšla sestra od brata, kakor tiste tihe duše, — ki čutijo, pa ne tolažijo, ki mrjo z umirajočimi — pa vendar žive, ki žrtvujejo sebe, da so žrtva drugim, ki jih umevajo, pa jim ne morejo pomoči — lažja in manj grenka v svoji grenkosti . . .

Zelena lučka je razsvetlila sobo. Župnik se je dvignil s stola. Na trudnih plečih je čutil, da je nosil strašno breme.

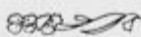
Blagoslovljeni zvonovi sotrkali na zamrzelih šipe. Po gorah so priklile plamenice iz snega in se gibale in hitele . . .

Župnik je stopil pred hlevce. Na strani je spalo božje dete in v snu je dvigalo eno rokco k njemu: »Pridi, ki si obložen, pridj, jaz te pokrepčam!« — Ali ne veš, da mora pasti zrno v zemljo in biti uničeno, sicer ne vskali in ne rodi sadu. — Zakaj si maloveren? . . . «

V župnikovi duši se je zazoril zopet dan, žalost je izbežala iz srca.

»Zakaj sem maloveren? — Ali nisi tudi ti prišel k revnemu narodu, ali nisi dal slovo nebeškemu gradu? Sejal si sejavce svoje seme — in seme so ti razhodili in pomandrali, in nazadnje strli Tebe — sejavca. Veselili so se zmage — ali zmaga je bila poraz. Vskali si Ti iz groba — vstali si — vskali je seme, katero si sejal in je rodilo — rodi — in bo do konca.

O, nisem maloveren, in malodušnosti ni več v mojem srcu. Trdno verujem, da pride trenutek, ko podeliš moči mojemu prahu. Iz groba, ob katerem stojim, v katerega kaplja moja srčna kri, — iz tega groba vzbudiš ti kal semena, in vskilo bo vsajeno stebelce, ki obrodi sadove mojega truda — sadove iz prahu revnega — revnemu narodu — «

Sama.

Spisal Iv. Baloh.

Sama je sedela šestnajstletna Marica pri mizi v kuhinji. Njena vsakdanja družabnica kuharica si je izprosil od gospe dovoljenja, da je šla čez praznike k staršem na svoj dom in tako je ostala Marica sama doma.

Svet večer je bil . . .

Že druge večere ji je bilo dolgčas, nocoj pa tembolj, ker ni bilo cel popoldan nikogar v kuhinji. Kar so za praznike potrebovali, so že vse prejšnje dni pripravili, da je kuharica že jutraj pred svetim dnevom lahko odpotovala; gospa je pa zeleno smreko v drugi sobi že dva dni prej tako lepo odččila, da Marica kaj tacega še ni nikoli videla. Oh, kako lepa je bila ta smreka! Nebrojno svečic nataknenih na koncih vej, zlate in srebrne niti preprežene od vrha do tal in na rdečih trakovih vse polno najlepših reči; spodaj na mizi pa polno igrač za malega Vladka. Tega Vladka varihinja je bila Marica.

Bil je edini otrok pri hiši. Očeta njegovega skoro poznala ni. Zjutraj je šel in zvečer prišel. Kuharica ji je rekla, da hodi gospod nekam pisat in da ima dobro službo. Ko je mali Vladko po kosilu zaspal, je Marici velela gospa, naj prinese iz kuhinje brisačo, da bo po tleh počedila in pospravila, kar se je od drevesa odtrgalo in palo na tla. Tedaj je Marica občudovala drevo. Za enega otroka — pa toliko stroškov! Cele ure bi bila Marica stala pri tem drevesu ter želela okusiti in vonj teh reči in dihati vase zrak v tej sobi, ki je bil tako prijeten. Pa gospa je ni hotela pustiti same in ji je ukazala, naj se zopet povrne v kuhinjo.

Njena dolžnost je bila čez dan, da je kuharici prinesla vode in drv, po kosilu pa je redoma peljala malega Vladka na sprehod in se z njim igrala. Ko se je Vladko naveličal hoditi, sta šla domu.

Danes pa je bilo že vse delo dokončano, Vladko je bil doma in kuhinja je bila prazna.

Marici je bilo dolgčas in poprosila je gospo, da bi smela iti nekoliko po mestu. Gospa ji je dovolila, le da se kmalu nazaj povrne.

Ni bilo še pozno, pa dan je bil kratek in svetilke so že gorele po mestu.

Marica je krenila po glavni ulici, ki je vodila v cerkev. Krasno so bile razsvetljene različne različni prodajalnic; gledala in občudovala je stvari, ki jih še nikoli ni videla in zdelo se ji je, da gleda vse le v sanjah. Ljudje so hiteli semtertje, eni obloženi z različnimi zavoji, drugi za njimi z zelenimi smrečicami. Dekle pa je hotelo naprej do cerkve, kamor je hodila ob nedeljah k sv. maši. Velika je bila cerkev, a mračna. Zdelo se ji je, da je domača njena cerkev sv. Katarine, kjer je opravila prvo sv. obhajilo, dokaj lepša in prijaznejša. Pokleknila je v zadnjo klop in molila . . .

Tam na stranskem altarju je pa zapazila nebrojno lučic. Vstala je in šla tje. Bile so prelepe jaslice. Tacih še ni videla. Vse tako lepo in nežno, da se od njih kar ločiti ni mogla.

Ura je odbila šest.

Marica se je prestrašila, češ, da bi ne bilo že pozno. Roke je sklenila še enkrat, občudovala lepo, sveto, a revno dete, ki leži na slamici sredi brezumne živine, naredila križ in šla iz cerkve.

Zunaj je bila noč.

»Jaslic ne bom letos imela« — je djala polglasno Marica.

»Ne, tako žalostno pa ne sme nocoj pri meni biti« — in šla je Marica v prodajalnico in tam kupila za par krajerjev polo papirja, na katerem so bile naslikane jaslice in pastirci. Vesela je šla proti domu.

In zopet so jo srečavali ljudje, da se jim je komaj izogibala, ker ni bila navajena tolike množice in v tej in oni hiši je videla skozi razsvetljena okna krasna drevesa polna gorečih lučic . . .

Prišla je domu. Prižgala je luč in sedla na svoj navadni prostor. Tako čudno ji je bilo danes pri srcu. Tacega žalostnega večera še nikoli ni praznovala. Vzela je iz žepa svoje jaslice, naslikane na papirju, pribila jih v kot k svoji postelji in zraven na mizo postavila luč.

Tiho je bilo, ni bilo slišati ni enega glasu, in deklico je bilo skoro strah. Nikogar ni bilo, da bi poškrupil sobo, nikogar, da bi pokadil z dišečim kadilom, saj je bil nocoj sveti večer — in ona je bila tako sama . . .

Nekdaj pa ni bilo tako. —

Tam daleč na Dolenjskem na Dobravi globoko v dolini stoji lesena kočja. Tam je Marica preživela svojo zlato mladost. Ni poznala sveta dalje kot do farne cerkve in do šole. Prelepa so bila leta, ki jih je tu preživela, in prelepa je bila ljubezen, ki je vladala med domačini. Le dva otroka sta bila pri hiši — Marica in pet let starejši Janez. Oče in mati sta ju rada imela. Niso imeli belega kruha pri hiši celo leto, in meso le trikrat na leto — pa ničesar niso pogrešali. Dekle je paslo po občinskem svetu edino kravico, Janez je drvaril v gozdu, oče pa kmetoval doma. Sveta niso veliko imeli; kadar je bila pa slaba letina, je bilo pa treba še živeža kupiti z denarjem, ki ga je Janez zaslužil. Ali vendar so bili ob velikih praznikih vsi veseli in posebno na sveti večer. Oče so napravili v kotu tako lepe jaslice, da jih cela vas ni imela takih in da so otroci nalašč hodili gledat in občudovat pastirje, mati so pripovedovali tako lepe zgodbe iz življenja Jezusovega, za Janezom pa sta hodila po hiši, po hlevu in okoli hiše in škropila in kadila. Ah, to so bili lepi tisti večeri! Zvečer pozno pa so se oglasili farni zvonovi — tako lepo in tako ubrano, kot so peli samo na sveti večer in klical vernike v hram božji tako vabljivo, da nobeden ni mogel ostati doma. Pa najsi je bil še tako velik sneg in burja še tako mrzla, ko je odbila ura enajst, vsi so odšli od doma k polnočnici, le lučica je gorela doma pri jaslicah. Nikoli ne bo pozabila Marica tega večera. Od vseh strani so žarele baklje, in eliki in mali so hiteli v cerkev sv. Katarine, kjer so nocoj tako lepo peli božične pesmi, kot nikoli drugače. In ko je služba božja minila, kako so hiteli veseli domov, nad njimi pa so migljale in se blisketale zvezde nebeške tako skrivnostno . . .

Tako je bilo nekdanj. — Pa vse se je izpremenilo.

Janez si je izmislil, da bi šel v Ameriko. Oče so mu branili, mati prosili, nič ni pomagalo. Janez je kazal na sosede, koliko pošlje ta in oni, tukaj pa nobeden nič ne zasluži, če še toliko dela in trpi.

»Dolgove bomo poplačali in še kaj na stran djali«, tako je tolažil sin očeta, »čez dve leti pa tako nazaj pridem, ko bo treba iti k vojakom.«

In oče so se udali in mati so se omehčali. Šel je Janez od doma za kruhom.

Teško so se poslovili. To je bila prva bridka ura — v tej družini, četudi pod slamnato streho. Janez je obljubil pri slovesu, da bo večkrat pisal in da bo vse, kar bo prisluzil, domov poslal.

Novo upanje je zažarelo v srcu očetovem, ko je videl, da ga sin tako ljubi, nov pogum ga je navdal, ker je bil prepričan, da bo kmalu rešen dolga, ki ga je tako silno mučil. Njive, katere je kupil, še niso bile plačane in še obresti je težko zmagoval.

Dobro se je godilo Janezu v Ameriki in koj prvi mesec je poslal nekaj svojim roditeljem. Neizmerno so bili vsi domači tega veselji in vsak večer so molili za zdravje njegovo.

Janez je poslal še enkrat denar in pisal, da odpotuje v druge kraje, kjer bo boljši zaslužek. Kmalu bo sporočil, kamor pride. Oče in mati in sestra so bili veseli in čakali so nadaljnega poročila. Ni ga bilo. Čakali so tedne in mesece — od Janeza ni prišlo nobene vesti. Nešteto krat je šla zdaj mati, zdaj sestra vprašat na pošto, če je kaj, vselej sta slišali isti odgovor: nič ni! —

Minilo je leto — in od Janeza še ni bilo nobenega pisma. Pisali so znanec, ki so bivali tam, kjer je bil Janez popreje, če vedo, kje da je. — nobeden ni vedel o njem ničesar povedati.

Tedaj se je neka žalost naselila v domačo hišo. Mati je vedno molila za svojega Janeza in marsikatera tiha solza ji je zdrknila doli iz očesa.

Oče je postal tih in molčeč. Težili so ga dolgov, niti obresti ni mogel plačati. Premišljeval je cele noči, kaj bi storil. In nekega nedeljskega popoldneva je rekel svoji ženi, kaj bi ona rekla, če bi šel še on za njim. Krepak je še, lahko še kaj zasluži in morda še tudi Janeza najde. Žena je bila tiha in v vse vdana. O da bi le Janeza nazaj pripeljal! In naredil je dolg na svojo kočjo in šel tudi on iskat sreče za svojim sinom drugam. —

Sam sta ostali doma — mati in Marica.

Spočetka se nista mogli privaditi. Nekaj je manjkalo pri hiši, dolgi so jima bili večeri. Pa človek se vsega privadi. Mati je prela, hči pa delala zobotrebne. To je bil edini vir dohodkov za obe. Dosti sicer nista potrebovali, pa živeti sta morali in vse je bilo treba kupiti.

Oče ni pisal, ne poslal dolgo ničesar. Ko je pisal prvokrat, je Marica brala pismo tako žalostno, da sta obe jokali. Oče je šel v tovarno za železo in dobil težko in nevarno delo pri hlajenju vlitnega železa. Nesreča je hotela, da je delal komaj tri tedne v tisti tovarni, pa je počila neka cev in razbeljeno železo je ranilo njega na životu in na nogah in še pet drugih. Zdaj leži nevarno bolan v bolnišnici.

To je bila kratka, a žalostna novica. Za tem ni bilo nobenega pisma več. Čez štirinajst dni pa je zvedela mati v vasi, da je pisal Zrimčev Tone domačim, da je — Logar — tako je bil Maričinemu očetu ime — v bolnišnici umrl.

Ah, to so tekle tihe solze v revni koči na Dobravi! Janez se je izgubil in sedaj še njega ni. — Molče sta trpeli Marica in mati in zdelo se jima je, da se je nad njuno kočjo zljilo vse gorje vsega sveta.

Prišla je jesen in Logarica je zbolela. Hodila je v hosto in prehladila se je. Prišel je zdravnik na občinske stroške in ukazal, da se morda bolnica takoj prepelja v bolnišnico, ker je bolezen nevarna in nalezljiva.

Logarico so prepeljali v bolnišnico — in Marica je ostala sama doma. Strah jo je bilo zvečer, da dolgo ni zatislila očesa. V dveh letih taka izprememba! Cele ure je zvečer klečala pred podobo Marije in molila za zdravje svoje matere.

Nekega dne je prišel v hišo mož z nenavadno obleko ter ukazal dekletu, da naj pobere svoje stvari, kar ima in naj gre drugam, ozioroma naj gre k županu, da ji bo povedal, kje bo sedaj stanovala. Čudila se je Marica, zakaj da mora iz hiše, pa v nedeljo je slišala, da so oklical pred cerkvijo, da bo Logarjeva bajta prodana . . .

Šla je k županu in prosila, če bi jo vzel za dekle. Bila je močno in čedno dekletu. Župan pa je djal, da nima nobenega prostora v vasi, da pa je neka gospa v mestu se priporočila, če bi mogla dobiti pošteno dekle za varuhinjo svojega otroka. In šla je Marica v mesto z adresno, katero ji je dal župan. Dekle je bilo gospe vseč. Marici pa je bila služba v mestu tudi, ker je lahko vsak dan obiskala svojo mater v bolnišnici in ji nesla belega kruha.

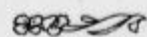
Materi pa ni bilo bolje. Usmiljene sestre so naročile dekletu, da naj molji za mater . . .

Ko pa pride nekega dne Marica zopet v bolnišnico, najde posteljo, kjer je mati ležala, prazno — sestre so pa rekly, da je mati iztrpela in da je doli v mrtvašnici.

In šla je Marica doli v mrtvašnico. Tam je zagledala štiri bele krste in ni vedela, v kateri počiva mati njena . . . In poškrpila je vse štiri in pokleknila in molila, molila s svojimi solzami. Povedali so ji, kdaj bo pogreb. In šla je za pogrebom, šla sama, čisto sama. Na pokopališču so položili po dve rakvi v en grob — in Marica ni vedela, kje počiva njena mati. Nosači so hitro zagrabili lopate in zagrebli grobove. In Marica je klečala sredi med obema samu, čisto sama . . .

Nemirno je brlela luč pred jaslicami. Marica si je utrnila solzo iz oči. Pogledala je gori na sliko in videla dete tako revno, tako zapuščeno, tako zavrženo. Na slami je ležalo . . . Pa angeli so plaval nad njim in mu prepevali . . .

Bila je sveta noč. In kaplja tolažbe je klonila iz neba v njeno razboljeno dušo, če tudi je bila sama, tako sama . . .

Na krivih potih.

(Spisal dr. Armin Kausen.)

Iz skromnega župnišča, ki je stalo poleg visoke katedrale, je pravkar izstopila še mlada žena bledih in upalih lic. Župnik, častljiv starček, ki jo je spremil do vrat, zaklical je odhajajoči: »Glavo pokonci, gospa May, vse bo še dobro. Ne pozabite na molitve, Bog bo že pomagal!« Za hip samo je občila lahna rdečica blede ženino obličje. Sklonila se je naglo, poljubila starčku roko in dostavila s tresočim se glasom: »Še enkrat iskrena vam hvala, gospod župnik! Prišla sem iskat tolažbe in navsveta, dobrosrčnost vaša pa mi je takoj pomagala dejansko v moji stiski in potrebi. Bog vam povrni stotero.« Nekako boječe se je ozrla, predno je nadaljevala: »Da bi le mož o tem nič ne izvedel. Ubil bi me!«

— »No! no!« jo je pomiril sivolasi župnik, »tako hudo pa menda vendar ni!« Resno je nadaljeval: »Le nore ideje so ga spravile iz ravnotežja na napačna pota. Vihrav je, vihrov, hudoben pa ni vaš mož. Prizanašajte mu. Ljubezniva potrpežljivost in pa molitev sta že narsikomu pokazali pravo pot. Bog z vami, gospa May!«

Vrata so se zaprla za župnikom, žena pa se je še enkrat plašno ozrla po živahni alici, nato pa je naglo stopila v katedralo. Tajinstven polumrak in sveta tihota sta objeli tudi njeno izmučeno dušo z blagodejnim mirom. Zgrudila se je pred podobo Matere božje na kolena in vroče in iskreno je prosila, naj ji Bog da potrpljenja in moči — njega pa, zapejanega, naj privede nazaj na pravo pot.

Nekoliko potolažena je vstala in zapustila hišo božjo. Skoro strah jo je bilo polučnega hrupa in šuma, v katerega je stopila. Ostra novemberska sapa ji je brila v obraz in tesneje si je ovila skoro prozorni robec okoli vratu.

V tem hipu je stal pred njo kakor iz tal zrastle oni, katerega se je tako silno bala rečati prav tu: v ponošeni delavski obleki, a nekoliko interesantnem obrazu in rokah ledove težkega dela, v levi razna orodja, tako je stopil mladi mehanik k njej in zarohnel nad jo:

»Torej tukaj se srečava, Marija? No sedaj ni je jasno, zakaj je doma ognjišče pusto in trzlo. Zakaj Lizika hira z vsakim dnevom, zakaj hodi tako strgana okoli!«

»Bernard« je zajekljala prestrašena žena, dva tedna že ni niti pokazal niti vinarja; kaj aj kuham, s čim naj oblačim otroka?»

»Meni ni treba kuhati!« zavrnil jo je, »jaz že sam preskrbim s kosilom. Povem ti pa na mestu zadnjikat, to klečoplastvo po cervah mora prenehati, sicer ti bom pokazal, kdo da sem. Si me li razumela?«

Le iztežka se je premagala, da mu ni odgovorila s prav tako osornim glasom. Rekla je le še odhajajočemu: »Bernard, pridi popoldne domov. Saj storim, kar je v moji moči!« Glasno in zaničljivo se je zasmel ter zavil v sosednjo ulico.

Žena pa je s težkimi koraki stopala proti domu. Pet nadstropij visoko, v podstrešju je imela majhno sobico. Tam je varovala stara sosedka štiriletno Liziko, njeno hčerko.

»Mamica, dai mi jesti, tako sem lačna. Košček kruha dai!« prosilo je plavalaso dekelce bledih lic. Željno je popila ostanke z vodo zalitega mleka ki si ga je odtrgala od ust dobrosrčna sosedka in ga prinesla lačnemu otroku.

Mlada žena se je stresla, ko je začela hčerkinu prošnjo. »Precej se vrnem!« je rekla ter odhitela po stopnicah nazaj k branjevki, kjer je kupila detetu dve jajci in žemljo, sebi pa kos starega trdega kruha. Ostali denar, ki ga ji je dal gospod župnik, je zaprla vrnivši se, v zgornji predal prazne omare.

Minevali so dnevi in tedni. Mož je hodil pozno v noči domov in je odhajal v zgodnjem jutru. Zadnje dni pa ni nič več jemal svojega orodja seboj in je bil vedno slabe volje.

Mlada žena je hirala bolj in bolj. Lizika pa, ki je prebolela hudo bolezen, se je kmalu oživela in dobivala bolj in bolj okrogla ličica. Dobrosrčni sivolasi župnik namreč ni pozabil bedne žene v podstrešni sobi. Že parkrat ji je poslal po usmiljeni sestri najpotrebnejšega.

Vselej, kadar je usmiljenka zapustila hišo, je mlada žena nekako olajšano vzdihnila. Kajti prav zadnje dni je mož bolj kot kedaj preklinjal »črno druhal« in napovedoval v svoji zaslepljenosti boj tem »pijavkam«.

Marija je kmalu spoznala, da je mož brez dela. Pri branjevki pa je zvedela, da je pred 14 dnevi izbruhnil štrajka, da je blagajna, ki podpira štrajkujoče, izprva izplačevala polovico plačje, pozneje pa isto vsled denarnega pomanjkanja skrčila na četrtno.

»Li veste«, je nadaljevala branjevka, »da stoji vaš mož v prvih vrstah teh nevednežev. Včeraj je v neki gostilni govoril zbranim socialnim demokratom, in govoril s tako vnemo, da bi ga bili skoro aretirali. To sem danes brala v časniku!«

Mlada žena je vedela, da se bo nekoč tako zgodilo, vendar jo je ta novica zadela kot blisk z neba. Obupana se je vrnila v svoje stanovanje. Kar nekdo krepko potrkna na vrata. Precej nato pa vstopi kriminalni komisar z dvema redarjema. Ko se legitimira, zahteva, da se mu dovolijo preiskati stanovanje in pove prestrašeni ženi, da so njenega moža opoldne prišli in odvedli v preiskovalni zapor.

Prva misel, ki ji šine v glavo je, odhiteti policiji in tam izprosi možu prostost. Kmalu pa je uvidela, da bi bil vsak korak brezuspešen. Spomni se sivolasega župnika pri sv. Martinu. Da! Ta ji bo svetoval, ta ji bo pomagal. Župnik je mirno poslušal ihteko ženo. Ponagati pa ji ni mogel z drugim, kot s tolažilno besedo.

»Govoril bom s svojim kaplanom. Vodičelj je katoliškega delavskega društva in to tvrat bolje razume kot jaz. Tudi katoliški ko-

vinski delavci so prenehali z delom, vendar se ne družijo z radikali, včeraj pa so se že začeli pogajati z odborom delodajalcev.«

Kmalu zatem je vstopil kaplan, visokorasel mož, energičnih a vendar prijaznih besed. Izpraševal je ženo natančno o imenu, o tovarni, v kateri je delal mož, o razmerah v katerih živi, in je naposled obljubil storiti, kar bo v njegovi moči, da si je bil May zagrizen sovražnik »farskih hlapcev«, kakor je nazival člane katoliških delavskih društev!

Dva dni pozneje se je vrnil Bernard iz zapora, odkoder so ga začasno izpustili. Marija se mu je hotela oviti okoli vratu, on pa jo je pehnil od sebe, češ: »Pusti me! Tvoji črnici so me spravili v zapor, ti faloti in denuncianti!«

»Bernard, Bernard; kako moreš tako govoriti? Da bi vendar uvidel, kako krivico delaš gospod!«

»Molči žena, da me ne raztogotiš docela!« zakričal je razjarjen.

Lizika, ki je začudeno gledala ta prizor, je z jokočim glasom začela prositi:

»Oče, ne stori mami žalega! Tako skrbi za me. Prosim, prosim, ne stori ji nič hudega!«

»Molči!« je zavpil in dvignil pest nad otrokom, roka mu je obstala. Lahno trkanje ga je zmotilo. Radovedno se je ozrl proti uhodu, kjer se je pojavila molče usmiljenka, v roki z kerbasom. Nato je odstopila, ko je zagledala divjega moža. Že je bila namenjena oditi s tihimi besedami tolažeč Marijo in Liziko: »Vrnem se pozneje!«

»Le ostanite«, se je zadržal mož nad njo, »odidem takoj, prepovedujem pa, vtikati se v moje družinske razmere!« Komaj je to izgovoril je silno zaloputnil za seboj vrata ter izginil po stopnicah.

Osem dni pozneje je stal Bernard zopet pred preiskovalnim sodnikom. Nepričakovano sta se zglasili dve pričči, dva delavca kovinarja ki sta pripadala razvpiti katoliški organizaciji. Ta dva sta pričala njemu v korist. Bila sta navzoča na onem shodu, kjer je govoril Bernard ter sta, ker sta stala prav poleg govornika, vsako njegovo besedo razumela. Kako se je začudil, ko ju je zaslišal. Prav ta dva je dolžil denuncianstva in sedaj govorita zanj. In še več. Kaplan ga je po navodilu župnikovem označil za pridnega in zelo solidnega delavca, katerega je zapeljalo le slabo časopisje in pa slaba družina.

Strmeč je poslušal vse to in se čudil še bolj ko je izvedel, da ga je izdal njegov navidezni prijatelj, katerega je nekoč v naglici razžalil in ki se je zaradi tega na ta način nad njim maščeval.

Bernard je poizkusil govoriti in tako dati duška čustvom, ki so mu napolnjevala srce. Sodnik pa mu je segel v besedo rekoč: »Bernard May! Nimamo časa za nepotrebno govorjenje, Sveti večer je danes. Vsak si želi danes biti pri svojih. Tudi vi pojdite domov, oproščeni ste. Preiskava zaradi razžaljenja Veličanstva je ustavljena. Zahvalite se župniku pri sv. Martinu, njegovemu gospodu kaplanu in pa tema dvema tovarišema, ki sta vas nepozvana rešila. Tudi vaš gospodar, tovarnar, je včeraj umaknil tožbo zaradi poškodbe njegovga imetja. Naznanil je obenem, da vam za varščino pridržano tedensko plačo izplača takoj še danes opoldne. Odidite in si zapomnite, kdor ne zna brzdati jezika, kmalu kaj iztakne!«

Bernard May se je kratko zahvalil in je hotel oditi. Neki notranji glas pa mu je velel obrniti se in želeži sodniku vesele praznike. To je tudi storil. Strogi obraz sodnikov se je malo razjasnil rekoč:

»Vi ste pač vsi čudni svetniki.« Naglih korakov je odšel Bernard. V tovarniški blagajni je dobil zastalo plačo, katero so bili pridržali, ker je ob začetku štrajka v zasebnem biroju gospodarja v jezi zdrobil neki dragocen kip.

S solznimi očmi ga je doma sprejela žena — župnik ji je že prej vse sporočil. Danes šele je videl Bernard, kako sta žalost in strážno pomanjkanje mlado ženo izdelala.

Stisnil ji je roko in jo tiho prosil odpuščanja.

Marija pa se ga je oklenila in je v solzah radostno vzkliknila:

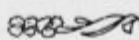
»Kako, kako sem srečna, da se je vse tako dobro izteklo!«

Lizika je prišla boječe do očeta. V rokah je držala punčko: »Glej! — sestra Ludovika mi jo je prinesla. Dal ji jo je Jezušček za me. Sestra je rekla, da bo Jezušček tudi ljubi mamici in očetu kaj lepega prinesel.«

Bernard se je težko prilagodil novemu položaju. Kakor luskinje z očmi, mu je padlo nekaj od srca, ko mu je pripovedovala, kako sta župnik in samostan ves čas, ko je on živel tja v en dan in ženo z otrokom prepustil usodi, skrbel za stradajoča.

»Kaj ne, Bernard, sedaj me ne boš zmerjal več, da letam po cerkvah?« je dejala Marija, se oklenila njegove roke ter pristavila: »In danes opolnoči greš z menoj k sv. Martinu k maši?«

Bernard se je osramočen in od njene dobrote premagan obrnil nekoliko v stran ter dejal: »Si bom še premislil.«

Zgodovina božične pesmi.

Bilo je na sveti večer leta 1818, ko je potoval mladi, pomožni duhovnik Jožef Mohr iz Oberndorfa pri Solnogradu, v vas Arnsdorf, kjer je služboval njegov prijatelj, organist Fr. Gruber. Ta je povabil mladega duhovnika k sebi, da bi skupaj praznovala božične praznike. — Krasno je bilo za sina planin potovanje po zasneženem hribovju. Polagoma se je zvečerilo, mesec se je prikazal na nebu in raz-

svitljeval oddaljeno dolino s čarobnim svitom. Mlademu duhovniku — pesniku — je bilo nekako svečano pri srcu. Naslonjen na palico je postal nekoliko časa in gledal na vasico Arnsdorf, kjer so se ravno začele svetlikati luči. Pobožnega in mladega moža je genil ta pogled v dno srca. Nakrat se mu je zazdelo, da gleda na Betlehem. Pred sabo vidi hlev in v njem, v jaslih, božje Dete, okrog njega pa Marijo in Jožefa. Pastirici hute vkup in v ozračju zadnji angelo petje . . . Bila je ljubka prevara, ki se je polastila mladega duhovnika. Povzdignil je roki, molil v duhu k ljubemu Jezusu in odšel hitrih korakov v Arnsdorfsko šolo, kjer so ga čakali in z velikim veseljem sprejeli.

Tam je dobil več znanec: brata in sestri Strasser iz Ziljske doline, ki so bili znani kot dobri pevci in ki so s petjem že večkrat razveselili Jožefa.

»O, kako je to prav, da smo se vsi vkup dobili,« rekel je organist, »zdaj bomo lahko peli v čast božjemu Detetu in se veselili.« Prijazni mož je hitel nato v drugo sobo, da bi pripravil skromno večerjo. Medtem je sedel Jožef Mohr k pisalni mizi. Ko je prišel Gruber nazaj in povabil prijatelje k večerji, mu je dal Jožef Mohr listič, na katerem je bila napisana neka pesem.

»To je moje božično darilo zate,« rekel je čisto naravno, »in s pesmjo tudi čustva, ki so mi napolnila srce na današnjem potovanju.« Franc Gruber se mu je srčno zahvalil in bral z listka verze, ki so nam vsem znani in ki se začno:

Sveta noč, blažena noč,
Vse že spi, je polnoč;
Le Devica z Jožefom tam
V hlevcu varje Detece nam.
Spavaj, Dete sladko!

Ko je Franc Gruber dokončal, hiteli so vsi k mlademu duhovniku in mu stiskali roko; še nikdar niso čuli tako nežnih in mehkih verzov.

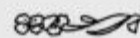
»Saj je čisto navadna pesmica,« je odklonjal Jožef Mohr hvalo, »vi, Ziljci, jo morate enkrat zapeti.«

In ko je hitel mladi duhovnik v cerkev, opraviti sveto daritev in ko se je vračal iz nje, mu je zadrževalo korak ljubko petje. Iz organistovega stanovanja so doneli čudapolni glasovi ljudi, ki so peli njegove verze v melodiji, da bi si pripravnejše ne mogli izmisliti nihče.

Do solz je genilo petje Jožefa Mohra in komaj je našel besed, da se je zahvalil prijatelju za veselje, ki mu ga je napravil.

»Da, za tvojo lepo pesem mi je prišla melodija kar sama od sebe,« zagotavljal je organist, »in naši pevci in pevke niso mirovali prej, da si jo čul.«

Marsikatero leto je minilo od onega večera. Jožefa Mohra in njegovega prijatelja Franca Grubarja pokriva že dolgo zelena ruša, njuna ljubka pesem pa ju je ovekovčila. Kaka druga pesem bi težko postala narodna in ostala, v pravem pomenu besede rečeno, vedno nova, kot najdražja čustva, katera napolnjujejo mehko čuteče srce na dan ljubezni.

Božične jaslice.

Zopet se je približal dan, katerega se veselijo vse, staro in mlado.

Zopet praznujemo Božič, oni dan veselja, ko se omehčajo tudi bolj trda srca. To je dan za velike in male, za uboge in bogate. Veselje in raduje se gleda cvetoča mladina na razsvetljeno božično drevesce, in solza veselja, tihe sreče in lepega spomina se ukrade roditeljem iz očesa. In celo tam, kjer bivata revščina in uboštvo, celo tja se povrne danes veselje. Dobrosrčni ljudje se spomnijo v krščanski ljubezni na zapuščene, da se morajo tudi ti veseliti na sveti večer, ko se veselijo vse, in ko done z neba sladke besede: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.«

Sveta pobožnost navdaja vsako čisto srce, če opazuje na sveti večer pod bliščem božičnih drevescem jaslice, božje Dete, Marijo in sv. Jožefa. Kako malo teh, ki hvaležnega in veseljapolnega srca gledajo božje Dete v jaslicah, ve, odkod ta lepa navada, da se na božični večer stavijo jaslice.

V kratkih potezah hočemo povedati zgodovino jaslic. Kakor pri božičnem drevescu, tako je tudi pri jaslicah početek teman. Tudi nimamo nikakih gotovih podatkov, kje in kedaj se je začela navada, postavljati jaslice. Mnogi menijo da so jih začeli stavljati v srednjem veku pri takozvanih »duhovnih igrah«, ki so bile zelo priljubljene in razširjene.

Že davno je bila navada, posamezne cerkvene praznike dramatično praznovati in samo enega koraka je bilo treba, in bila je prava drama. Najprvo so se igrale velikonočne igre, katerih postanek je že iz 10. stoletja. Kmalu na to so se začele tudi božične igre; trdi se, da prav gotovo že v 11. stoletju. Ker pa so imele božične igre nalogo, postaviti vernikom skrivnost svete noči dejansko pred oči, zato lahko rečemo, da pri teh igrah gotovo ni manjkalo jaslic. Vendar imamo šele iz 13. stoletja poročilo, da so rabili pri božičnih igrah jaslice. Po tem poročilu so postavljali jaslice za oltarjem, dočim so oltar sam okrasili s podobo Matere božje. Pred oltarjem je naznanjal rojstvo Gospodovo v angela preoblečen deček. Nato je prišlo pet pastirjev molit novorojeno Dete in s cerkvenega oboka se je zaslišal otroški glas: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.«

Kmalu po tem poročilu pa najdemo omenjene tudi znani živali, vola in osla, ki sta že na najstarejših podobah naslikana tik jaslic.

Sv. Frančišek Asiški, goreč častilec Betlehemskega Deteta — tako je imenoval božje Dete v svoji iskreni ljubezni — se je odločil,

da se praznuje skrivnost božične noči v prosti naravi. V gozdu pri Grecio so postavili jasli v katerih je bila mrva in slama. Nato so položili notri spečega otroka. K jaslim pa so privezali vola in osla. Prišlo je od vseh krajev veliko ljudi, katerim je bilo tako praznovanje božične noči nekaj novega. Gozdno temino so razsvetljevale luči in pobožno ljudstvo je pelo svete pesmi na čast Odrašeniku sveta. O polnoči je bila maša, pri kateri je pridigoval sv. Frančišek o ljubezni Betlehemskega Deteta.

Iz 14. stoletja imamo poročilo, da so predstavljali tudi sv. tri kralje. Najprvo so to vpeleli dominikanci iz Milana. S krasnim spremstvom in z veliko množico redkih živali so šli Modri z Jutrovega z godbo v cerkev. Na velikem oltarju so stale jaslice. Tudi vol in osel sta bila privezana k njim. Ko so Modri Jezusa počastili in v sanjah dobili naročilo, kam se jim je obrniti, so šli po določeni poti nazaj.

Na Nemškem so dejali v 14. stoletju »božje Dete« namesto v jaslice, v zibelko, ker je bila ta pri ljudstvu bolj v navadi kot jaslice.

Zadnja izprememba je bila, da so nadomestili žive osebe s premakljivimi in nepremakljivimi podobami. Ta način se je ohranil do današnjega dne. Kedaj se je to izpremenilo, se ne ve natančno; jaslice pa, kakoršne so zdaj, so bile gotovo že pred kakimi 250 leti.

Toda ta način se je le počasi razširil in le malo cerkva ga je vpeleljalo. Polagoma pa se je vendar priljubilo in v 17. stoletju so postavljali jaslice po tem načinu že v mnogih župnijskih in samostanskih cerkvah. Sčasoma so delali te premakljive podobe vedno krasneje, kakor se je tedaj razvijala umetnost.

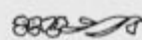
Ljudstvo pa se ni zadovoljilo, da bi videlo jaslice samo v cerkvi, ampak želelo je, da bi se tudi doma razveseljevalo z njimi. In tako se je vkoreninila navada, da so postavljali jaslice tudi v zasebnih hišah. Ker pa ni bilo treba v hiši nobene pregrade pri jaslicah in so potrebovale te malo prostora, se je razširila ta navada povsod. In v 18. stoletju so postavljali jaslice v vsaki hiši, pri vsaki družini.

Toda samo pri tem ni ostalo dolgo. Jaslice niso bile samo v hiši, predstavljali so jih tudi na cesti, posebno pri božičnih sprevodih. Že v 13. stoletju so bili o Božiču taki obhodi v navadi. Pri njih so peli in plesali. In v 17. stoletju so predstavljali pri teh obhodih zaradi priljubljenosti tudi jaslice. V sprevodu sta šla Marija in sv. Jožef, pogosto pa tudi sv. trije kralji, ki so nosili zvezdo. Ostanek te navade so naši koledniki. Tuintam je šel tudi »Jezus« v sprevodu in večkrat sam nosil zvezdo. Ti božični obhodi so bili pri protestantih ravno tako priljubljeni, kakor pri katoličanih.

Prišel pa je tudi čas, ko so gotovi krogi napovedovali vojno jaslicam. Ker jih niso mogli popolnoma prepovedati, izkušali so, kolikor mogoče ta običaj omejiti. Vendar niso opravili nič. Navada, postavljati jaslice, se je tako vkoreninila in priljubila, da ni nikdar izginila.

Akoravno so ostale tudi pri protestantih jaslice v navadi, vendar so bolj priljubljene v katoliških deželah, predvsem na Bavarskem, na Tirolskem in v Italiji.

Dandanes se nahajajo kraji, kjer so v vsaki cerkvi, v vsaki kapeli jaslice, ki stavijo ljudem skrivnost svete noči plastično pred oči. In želeti je, da bi se ta lepa navada razširjala povsod; ne samo v vsaki cerkvi, ampak tudi v vsaki hiši in pri vsaki družini se morajo staviti jaslice v čast božjemu Detetu. Naj bi jaslice opominile mnoga srca skrivnosti najsve-tejše noči in jih navdušile za božje Dete! Teda bodemo pa tudi veselega srca zaklicali z angeli vred: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.«

Čas.

Uredniki: Dr. Fr. Grivec; prof. Evg. Jarc, dr. A. Ušeničnik. Izhaja: po desetkrat na leto. Naročnina: 5 K, za dijake 3 K. Naročnino prejema: »Čas« v Ljubljani (ali po položnicah: »Leonova družba« v Ljubljani).

Pred menoj leži prvi zvezek nove revije »Čas«. Mislim, da mi ne zamerijo predstavniki znanstva, če povem, da sem se najprej zagledal v vinjeto na ovitku. Zinjalna koncepcija! Čas! Na granitni skali sfinga, levinja s krasno žensko glavo. V ozadju blišče zvezde po nebesnem oboku. Iz vsemirja pa je šinila luč: komet hiti mimo v večnem krogotoku. — Sfinga strmi v neizmerno daljo: kakor pota zvezd, tako so večna vprašanja, ki mučijo človeško dušo, odkod? kam? zakaj? Z vsakim življenjem nanovo žinejo, zatonejo z njim in z drugim nanovo vstanejo . . . Mnogokaj je razrešil v stoletjih človeški duh, mnogo mu je še zagonetnega in neznanega, in z žalostjo moramo priznati: ravno najvišja, najbolj pereča vprašanja so premnogim še vedno neresena . . . Šinila je Luč od zgoraj in v tej luči se je razsvetlila temina, a niso je videli in s sfingo strme z zdvojeno dušo v temno daljo. Odgovorila je Beseda, a niso je poslušali in s Sfingo strme v gluho daljavo in poslušajo večni molk . . .

Da, slikar Iv. Vavpotič je ženijalno zamislil čas in ta vinjeta se mi zdi programatična za novo revijo »Čas«. In zares urednik dr. A. Ušeničnik — že dobro poznan kot urednik desetih letnikov »Katoliškega Obzornika« in najboljši naš slovenski spekulativni talent, ki na solidnem temelju neoskolastične filozofije globoko umeva moderne probleme — v uvodnem članku »Naš čas« slika našo dobo kot dobo polno bogastva, a tudi kot dobo kriz, kot dobo, ki jo mučijo silna vprašanja, terjajoča odločen odgovor. Revija »Čas« bo zasledovala napredek naše dobe, beležila odgovore, ki jih daje moderna veda na časovna vprašanja, a izkušala bo tudi tako globoko v duši razdvojenega in zato večno nemirnega

modernega človeka zblizati s krščanstvom in mu pokazati, da krščanstvo odgovarja na najgloblja vprašanja vsaki duši, ki ljubi resnico.

Prvi zvezek »Časa« se vidi, da je posvečen spominu Simona Gregorčiča. Najdaljši članek je krasna študija, ki jo je napisal Fr. Terseglav o pesniku, ljubljencu našega naroda. Lahko rečem, da je to najlepša študija, ki je doslej izšla o Gregorčiču, in v čast je darovitemu mlademu pisatelju in reviji »Čas« v najboljši priporočilo. V tretjem članku obravnava mladi, a že v širšem slovanškem svetu poznati dr. Fr. Grivec z modernega stališča tisto veliko vprašanje, ki loči vzhod in zapad. Komu ne živi v duši to vprašanje, ki mu je mar usoda slovanstva?

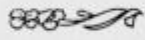
Poleg večjih člankov ima revija »Čas« oddelek »O b z o r«, ki v njem poročajo razni pisatelji v manjših člankih o aktualnih vprašanjih iz raznih strok. Tako poroča v tem prvem zvezku L. Lenard (Krakov) o važni enketi poljske inteligence, ki si je stavila vprašanje: Katere so današnje naloge cerkve? Dr. A. Ušeničnik poroča o velezanimivi izpovedi protestantovskega pastora H. Opitza o reformaciji in katoliški cerkvi. Dr. Jos. Gruđen poroča v znanstveno-politiškem referatu o »balkanskih problemih«. Ferd. Cilenšek pa se bavi z umetniško uganko, kakršna je veliki Meunier v praksi razstavi. Tako se vrste razni zanimivi referati o našem času za naš čas.

Oddelek »Nove knjige« je revija novih del, domačih in tujih (v tem zvezku je n. pr. ocena Meškovega umotvora: Mir božji; dalje poročilo o Lapponijevi knjigi: Hypnotismus und Spiritismus, izpod peresa dr. med. Dolšaka itd.)

Listek ima razna manjša poročila iz revij in znanstvenih del. V prvem zvezku bo zanimalo zlasti poročilo o znanstveni pravdi za Loreto, o prvi francoski univerzi, o velikem znanstvenem delu kardinala Rampolle, itd.

V vabilu na naročbo so priobčili uredniki celo vrsto imen sodrujnikov, ki so obljubili, da bodo sodelovali. Tu citam tudi imena odličnih Poljakov in drugih Slovanov. Prav tako!

Mislím, da ne rečem preveč, ako sklepam to poročilo: Revija »Čas« je znanstvena revija, nam enjena slovenski inteligenci, prepotrebna slovenski inteligenci, dobrodošla slovenski inteligenci — zato pa slabinteligent, ki bi se ne brigal za to revijo. Naročnina je tako malenkostna, da se sploh čudim, kako bo »Čas« mogel izhajati v naših klavnih razmerah! Vsekako želim »Času« in urednikom: Bilo srečno! Spectator.

Dom in Svet.

Z novim letom pričenja »Dom in Svet« dvajsetletnico svojega izhajanja. Dolga so ta leta in v njih se je pač mnogo predručalo. List, ki je pričel izhajati majhen in neznačen, se je večal od časa do časa in dospel do današnjega dne tako visoko, da se meri po zunanji opremi in leposlovni vsebini z vsako drugo slovensko in sploh jugoslovansko, da z vsako avstrijsko revijo. Kar se tiče poučne vsebine, je pa gotovo, da se odlikuje od drugih sodobnih domačih beltristiških listov. Isto treba nepristransko trditi o kritiki domačih, vseh slovenskih in tudi vseh znamenitejših pojavov na polju tuje literature.

Število »Dom in Svetovih« sodrujnikov je nenavadno obširno. Tekom zadnjega leta se je pridružil temu število veliki slovenski umetnik, pisatelj Ivan Cankar in je priobčil v listu več krajših novel. V njih je stopil deloma na socialno polje. Izmed njegovih letošnjih spisov sta najboljša »Spomladi« in »Poet Peter«, ki spada med tiste tipe, ki so za Cankarja najbolj karakteristični. To so nekakšni mehki, sanjavi ljudje, po duši »poetj«, čeprav ne pišejo pesmi, in preko življenja se plazijo kakor senca. Čudne, ampak samosvoje nazore imajo, in če se kdo iz realnega sveta zadene ob nje, sledi katastrofa. — Kot pisatelj se je Cankar nekako ublažil. Vrgel se je v zadnjem času zlasti na satiro, ki mu vselej krasno uspeje. Njena vsebina je skoro izključno svrta do tistih rodoljubov, ki delajo pod krinko rodoljuba za svojo korist, poniževanje takih, ki so prišli nevede, ali vsaj brez lastnega truda do slave in zasmehovanje tistega kroga, ki ljudi te vrste slavijo.

Stalni »Dom in Svetov« sodrujnik je Fr. S. Finžgar. Znan je po svojih novelah, po socialnem romanu »Iz modernega sveta«, in v zadnjem času po velikem historičnem delu »Pod svobodnim solncem«, delu, na katero je »Dom in Svet« najbolj ponosen. Tu opisuje staroslovansko bizantinsko kulturo. Snov je zgodovinska, a pisatelj je umel na podlagi temeljnih študij zgodovinskih virov dahniti vanjo nenavadno mnogo živahnosti in pravega življenja. Odlikujejo se zlasti opisi nekaterih tipov, zabav in bojnih iger tistih časov. Sicer si je Finžgar osvojil od moderne dovršeno dušeslovno analizo, tehniko, mehki, božajoči jezik in njansiranje, toda ostal je visoko nad tisto bleščečo novodobno umetnostjo, ki pride in izgine. Kar je Finžgar s svojim velikim trilogičnim delom uveljavil, je historični roman, ki temelji na zdravem realizmu v opazovanju značajev in miljeja in žarki idealizem, ki v zgodovini vidi dejstveno idejo smotrenosti.

Prvi »Dom in Svetov« pesnik je bil od prvih početkov Anton Medved. Zato je v listu vse življenje njegove pesniške duše. Najprej v dolgi vrsti prvih letnikov mehke lirike pesmi, ki pripovedujejo o lepih časih, o lepi misli, ki se zbudi nenadoma v srcu in si ga čisto osvoji, o spomladanskem večeru, o po-

letni noči, o rahlem razočaranju in o goljufivi sreči in tuintam o grobu, ki bo stal kje »pozabljen in zapuščen«. Vmes pride tu in tam na vrsto epska pesem, ki pa se izgubi med množino lirskih. Tako teko časi, poet postaja resnejši, govori s proroškimi besedami o življenju in preide naposled v satiro, ki je naperjena na sodobne razmere. — Medved stoji kot pesnik docela sam visoko nad drugimi. Njegov jezik je zvoneč, ponekod trd, v satiri grčav in jedrat. Vsa njegova poezija je po mislih in čustvih visoki klasicizem, ki prehaja ob koncu v sarkazem. — Medved piše tudi od časa do časa drame in tako je storil tudi letos.

Med pesniki, ki si jih je vzgojil »Dom in Svet« sam, zavzema lepo mesto Alojzij Mrhar (Silvin Sardenko). Ta je nenavadno mehke lirike, ki ume spajati in prepojevati zlasti naravne opise s prijetnim čuvstvom.

Med najmlajšimi pisatelji in pesniki so si priborili že ime in mesto Golar, Lea, Lea Fatur in Perko in nadarjeni novelist Milan Pugelj.

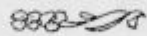
Lah je potomec Jurčičeve in Kersnikove šole. Giblje se zlasti v življenju kmeta ali revnejših slojev. Lea Fatur je predvsem debra v slikanju kraških tipov (»V burji in strasti«), s katerimi je pričel pred leti Kostanjevec. Perko se bavi izključno s kmeti. Njegove stvari so zanimive vsled posebnega sloga in načina pripovedovanja.

Za temi starimi in mladimi talenti pa klijejo novi: Griša, Vandot, Steržaj in drugi.

Poučna vsebina »Dom in Sveta« stoji čisto na višini, ki jo zahteva naša doba. Omenjamo naj le izvrstnega poznavalca poljskih in ruskih kulturnih razmer, L. Lenarda, dovršene potopisne, in kulturno-socialne študije z Angleškega dr. E. Lampetove, ki tudi med slovenskimi literarnimi kritiki zavzema eno najodličnejših mest, kar vsi nepristransko in v tem edini priznavajo. Isto velja o profesorjih Jarcu in dr. Debevcu. Tudi F. Terseglav sodeluje pri literarno kritičnem delu »Dom in Sveta« in pri znanstvenem. Med sodrujniki »Dom in Sveta« zavzemajo častna mesta potopisca Lavtizar in O. Veselko Kovač, trgovski izvedenec Silvij Škerbine, dr. Pavlica in medicince dr. Plečnik, Breznik in Kotnik. Veliko zanimanje sta zadnjič tudi vzbudili razpravi Podlesnika in Premruja, prva o telovadbi in športih sploh, druga o knjigovodstvu.

Čujemo, da bo »Dom in Svet« sedaj izšel v obliki, ki daleč nadkriljuje vsa pričakovanja. S tem je »Dom in Svet« tudi po opremi prvi med slovenskimi listi. Kar se tiče vsebine prvega zvezka l. 1907, ki izide že l. januarja, smo izvedeli da se v njem nahaja daljša novela Cankarjeva »Brat Edvard«, ki se nadaljuje še v prihodnji drugi številki, začetek II. knjige Finžgarjevega »Pod svobodnim solncem«, narodna igra »Zaklad« od Andrejeva, študija o »Slovenskih Benetkah na Brandenburgskem« od Mlakarja, predvsem pa poleg keni znamenitja kritična študija o rokopisu Gregorčičevih poezij, objavljenih v prvi zbirki. Ta razprava dr. Opekova je za našo slovstveno kritiko zato važna, ker prinaša nekaj za našo literarno zgodovino novega. Krasen bo to pot ilustracijski del »Dom in Sveta« tiskarne na nov fin papir. Predvsem seveda slike o Gregorčiču.

Naj si lepa oblika pridobi, še večjo ljubezen v srcih čitateljev, katere primerna vsebina povzdiga k idealom. R. M.

Pod svobodnim solncem.

(I, del »Dom in Svet« 1906, Spis. Fr. Finžgar.)
(Ocena.)

Dolgo vrsto let so Izraelci tlačanili v egiptovski sužnosti ob kalnih vodah Nilovih; tuda prišel je čas rešitve: zapustili so blato Nilovo, vzeli seboj zlate in srebrne posode ter odšli v deželo svobode, obljub, sreče.

Nekaj let, nekako od l. 1870. dalje, je gospodoval v leposlovju, romanskem, germanškem in deloma tudi slovenskem, umazani francoski naturalizem, ki mu je bil duševni oče Zola; zdelo se je, da se je moč katoliškega življa v leposlovju zadušila v blatu tega naturalizma. . . . Toda prišel je tudi v leposlovju za katoličane »vseh živih dan«, pri vseh kulturnih narodih se zbujala katoliška renesansa, v deželo krščanskih vzorov stremi družina mladih umetnikov, s težavo, res da; tavaše še semtertja išče novi umetniški zarod poti v staro domovino, kjer je od nekaj najlepše uspevala poezija in rodila najkrasnejših plovov, vendar za eno pridobitev je sedanjí rod verskomislecíh umetnikov bogatejši nego je bil oni, ki je deloval v dobi prve romantike: pozna namreč tudi najtemnejše strani človeškega življenja, in jih tudi brez usmiljenja razkriva. Zlata in srebrna posoda, ki mu jo nudi naturalizem, je čudovita tehnika pripovedovanja, je psihološka risba strasti in značajev; česar pa naturalizem nima, namreč moči, da bi se junak dvignil iz blata, to daje verskemu umetniku njegovo versko prepričanje.

Vse to vidimo v Finžgarjevem romanu. Na srečne čase prve romantike spominja začetek, kjer gledamo življenje starih Slovanov v njih gradišču, kjer občudujemo njih navdušenje za svobodo in vero očetov; toda tudi tukaj nismo brez prozaičnega realizma: razpor med Slovenci in Anti, bratskima rodovima, — ta pristinost slovenski greh — in pa da Anti bolj verjamejo tuju, Hunu Tunjušu, nego bratom Slovanom, vse to je nepremagljiva ovira, da čili rod Slovanov ne more planiti nad Carigrad, ki bi ga združeni lahko zdrobili. — Samo glav-

ni junak, mladi Iztok, gre v Carigrad. In zdaj vidimo vso gnilobo višje družbe, pohotne, razuzdane carice Teodore dol do življenja po tabernah — pisatelj nam riše kot brezobziren naturalist bizantinsko življenje na dvoru ces. Justiniana I. (527—565), vendar pa tako, da nikjer ne žali čitateljeve rahločutnosti.

Gotovo ne pričakujete od mene, da bi vam pripovedoval vsebino romana; toliko pa rečem, da je prav imel tisti, ki je trdil, da se najbrže za nobeno slovensko izvirno povest ni toliko študiralo, kakor za to. Res, skoro vsak stavek bi se dal podpreti s kakim mestom iz grških in latinskih pisateljev one dobe. Če me vprašate, kateri prizor v tem I. delu je po moji sodbi najlepši, bi se sicer nekako težko odločil, kajti prekrasnih je več, vendar bi slednjič prisodil prvo mesto klasičnemu opisu tekme v hipodromu (v julijevi številki). Koliko je moral pisatelj samo za ta prizor študirati, misliti!

Dva predsodka, tako se mi zdi, bi utegnila motiti estetiško uživanje naše povesti. So ljudje, tudi omikani, ki zgodovinskih povesti sploh ne marajo, češ, da raje bero strogo zgodovinsko knjigo, pa ima človek v njej vsaj čisto resnico. Takim je seveda težko pomagati. Vendar bi jim pripomnil to-le: Pisatelj si je napravil velikanski načrt, da nam bo razkazal v živodisanih slikah nastop naših dedov ob Donavi ter njih boje s Carigradom. Te prezanimive snovi, kolikor je meni znano, ni obdelal še noben slovenski pisatelj. Z narodnega stališča je ta načrt najvišjega pomena. Tudi učeni zgodovinar dobi v povesti marsikako novo vzpodbudo za razmišljanje. *)

So pa zopet drugi, ki poredko: čemu slikati to razkošnost, to razuzdanost tedanjega bizantinskega dvora? To podlost, to klečeplazjenje so sprejeli drugi evropski dvori v srednjem in novem veku; in enaka pohotnost vlada tudi po naših modernih mestih. In tukaj nam nudi neskončno uteho, ako vidimo, kako se sredi te propalosti trudi čista duša — sama proti celi reki — da reši svojo dušo in pridobi tudi ljubljene Iztoka za Kristusa. Ta junak je kakor svetel biser, ležeč v blatu, in Irena, ta ženski apostol, ga dviguje iz Kristusu. Kako krasno nam slika pisatelj to nasprotje med hinvavščino in pravo vernostjo! — Sploh lahko trdim, da je povest glede na tehniko zelo lepo izvedena: na eni strani carica-vlačuga s svojimi dvorjani in svojim slepo ji vdanim Upravdo, na drugi strani pa bogati, zviti, visokoizobraženi Grk Epaforid — v teh dveh osebah je igra in protiigra; vmes pa sta Irena in Iztok, ki ju hoče carica in nje stranka omrežiti, pogubiti, hvalčeviti Grk pa rešiti. Kot velikansko ozadje pa celi narodi: Slovani, Huni, Gotje. . . . Ali bo Irena dvignila biser iz carigradskega blata? Ali bo Iztok prinesel svobodo svojemu narodu? Kdo bo zmagal: zavist ali krepost? To so skrivnosti, ki jih je pisatelj prihranil za II. del (Dom in Svet 1907!).

Nemške pisatelj, ki so opisovali boje starih Germanov z Rimom (Eckstein, Fel. Dahn), je nemški narod knežje obdaril z gradovi in častmi; pri nas tak pisatelj ne dobi niti toliko, da bi si mogel ogledati pozorišče svojih načrtov. Mislím, da smo »Dom in Svetu« dolžni srčno zahvalo, ki jo pokažimo z obilo naročbo, ženalnemu pisatelju pa zdravje, vztrajnost pri nadaljevanju, ki ga v resnici željno pričakujemo. D.

Božične črtice.

Zakaj praznujemo Božič 25. grudna.

V starih časih niso praznovali rojstva našega Odršenika na isti dan. Na Jutrovem so obhajali božični dan šele 6. prosinca, v zapadnih deželah pa 25. grudna. Zадnje praznovanje se sklicuje na izrek preroka Egeja, prvo pa na pregnanstvo, katerega prerokba se posebno nanaša na ustanovitev templja, ki je bil prvič razdejan leta 586. pred Kristusovim rojstvom, ko ni ostal kamen na kamenu. Egej prorokuje, da bo sezidan tempelj Večnega 24. devetega meseca. Že judovski razlagatelji pojasnjujejo to mesto z ozirom na Mesijo. In tudi stari Izraelci so praznovali na ta dan božični-ali hanuka-dan: vsaka hiša je imela svetilnik iz templja, na katerem so vsak dan prižgali luč, tako, da so zadnji dan vse luči gorele. Če primerjamo judovski koledar z našim gregorijanskim, najdemo, da odgovarja 24./IX. 25./XII. Že leta 354. pred Kristusovim rojstvom je bil naznačen 25. gruden kot rojstveni dan našega Odršenika. V sled arhivskih preiskovanj je našel papež Julij I. (325-4) 25. grudna, po ljudskem šteju kot določeni dan Odršenikovega rojstva. Celu več drugih cerkvá iz Jutrovega se strinja v tem z apostolsko cerkvijo. Značilen je zadnji stavek velikega govora sv. Krizostoma z dne 25. grudna 386. leta: »Pred vsem so vedeli o tem (o 25. grudnu) prebivalci Rima; oni so namreč praznovali ta dan že dolgo časa, vsled nekega starega izročila.« Celu grška cerkev, ki ni pripoznala gregorijanske poprave koledarja (1582), praznuje po svojem šteju Odršenikovo rojstvo 25. grudna.

b Božič v cerkvi. Na Božič oblači cerkev svečnike v belo obleko, ki znači nedolžnost in dušno veselje. Poje se vesela zahvalnica: Gloria in excelsis Deo. Kot posebno odlikova-

*) Tudi berlinsko-avstrijska šola učenjakov, ki trdi, da so Slovani šele sredi 6. st. po Kr. prišli izza Karpatov in ki torej neče nič vedeti, da bi bil car Justin, stric Justinianov, Sloven (Ihr) in torej tudi Justinian — Upravda — Sloven, bo sčasoma morala omiliti svoje trditve. Sicer pa je pisatelj junaka Iztoka vzel iz zgodovine.

nje praznika čita v cerkvi vsak duhovnik po tri maše. S tem nas obenem spominja trojnega rojenja Kristusovega: njegovega časnega po Devici Mariji, njegovega dušnega v srcih vernikov in njegovega večnega po nebeškem Očetu. V istem smislu se čita tudi troje evangelijev. Nekateri cerkveni očetje dajejo trem božičnim mašam tudi drugačen pomen. Polnočnica spominja na stanje ljudij pred Kristusom, druga ob zori nas spominja na čas, ko je dan ljudem zakon milosti in tretje rojenje Kristusovo: »Dete se je nam rodilo.« — Navada, da se čita več maš, obstoja že dolgo. Tudi ob nekaterih drugih praznikih se je čitalo po več maš. Tako na Novoga leta dan in na praznik sv. Petra in Pavla. Prvi je čital na Božič tri maše papež Telesforus in sicer vsako v drugi cerkvi v Rimu. Zunanje šege o Božiču so troje: postavljanje jaslíe, božično drevesce in darovi kot znaki milosrčnosti. Jaslice je vpejhal sv. Francisek Asiški.

b Božič v Rimu. Svetonočnica se bere v Rimu z največjo slovesnostjo v cerkvi Santa Maria Maggiore. Nekoč je opravljal to mašo papež sam. Istočasno se izkazuje čast na Kapitolju v cerkvi Ara Coeli božjemu detetu, »santissimo bambino.« To dete je izrezal neki puščavnik iz maslinovega lesa, a sam sv. Luka ga je pobarval. To dete izpostavimo samo o Božiču in o sv. treh kraljih. Po vseh cerkvah stoji jaslice, okrog katerih molijo na tisoče ljudi. V cerkvi Ara Coeli postavijo nekakšno leco v sredi cerkve. Na njo stopi vsako leto o Božiču mlada deklica in pošila v jaslice božjemu detetu poljube, hvali njegovo dobroto in jo slavi z veselimi vzkljii. Za njo govori druga deklica, ki konča navadno z nabožno božično pesmijo. Ljudij, posebno otročičev iz celega Rima je ob tej priliki vselej vse polno. Vse se stiska in vsakdo hoče biti pričujoč pri lepih prizorih.

b Božič in domovina. Povodom letošnjega Božiča sta izdala požunska pododbora za maržarsko »tulipansko gibanje« na prebivalce Požuna naslednji oklic: Ob božičnih praznikih se z zaupanjem obračamo na patrijotično prebivalstvo okraja in mesta Požuna, da se pri nakupovanju božičnih darov v prvi vrsti ozira na ogrske izdelke. Zavzeti se za ogrske izdelke je ogrska patrijotična dolžnost. Z ozirom na to dolžnost prosimo vsakega, naj pri tem, ko pripravlja božične radosti za svoje drage, ne pozabi: domovine. Kolikor je mogoče, naj vsak kupuje le domače izdelke. Odslej naj Božič ne bo le čas veselja za posamezne družine, ampak tudi težko pričakovani dan veselja in zadoščanja za našo ogrsko domovino. Postavimo tudi Božič v službo narodnih koristij! Poprijeti se moramo vsake dane priložnosti za doseg tega cilja, v katerega službi stati je vseh nas sveta dolžnost, katerega bomo dosegli le z vztrajnim in samozavestnim delom. — Slovenci, naučimo se tudi mi takega dela!

b Božično nakupovanje in reklama v Ameriki. Amerikanci se razumejo na reklamo in na udobnost. V velikih ameriškanih prodajalnicah lahko kupiš vse: od šopka vijolic do mrtvaške krste. Te velike prodajalnice so tudi za letošnji Božič izumile nove metode, da privabijo kupce. Pri Wanamakerju v New Yorku, katerega dvorana je v veliki glasbeni dvorani, so v tej dvorani ene največjih in najlepših orgel na svetu. Vsak dan se vrše ondi cerkveni koncerti, najbolj znani virtuozí so angažirani za sodelovanje pri teh koncertih. Poleg tega je uredena velika slikarska razstava, v kateri so slike in relikvije, ki se nanašajo na francosko revolucijo. Vstopnine prosti koncerti in umetniške razstave napravljajo tudi pri drugih velikih trgovinah toliko vpliv na občinstvo, da je v takih trgovinah vedno toliko ljudi, da morajo trgovine o Božiču ostati tudi cele noči odprte. Razume se, da so tudi izložbe ameriškanih trgovin ob tem času na vrhuncu zanimivosti. Zanimive stvari se vidijo tudi po izložbah naših evropskih trgovin, a kaj takega le še nismo v Evropi nikjer videli, kar si je izmislil za »božično reklamo« neki izdovalec dežnih plaščev v New Yorku. Za velikimi izložbenimi okni stoji lepa mlada dama, skrbno zavita v širok dežni plašč. Gost dež lije nanjo. Vsak četr u ure preneha to umetno deževje, nakar dama z ljubeznjivim nasmehom odgrne plašč in pokaže občinstvu, da je njena elegantna obleka pod plaščem kljub silovitemu nalivu v izložbi, popolnoma nepoškodovana. Vsak dan od 10. ure zjutraj ter do 7. ure zvečer se lahko vidi ta prizor ter se ob njem lahko prepričuje občinstvo o zanesljivosti takih dežnih plaščev. Amerikanci znajo!

— Prijatelje dobrega berila prosimo, da priporočajo »Ljudsko knjižnico« svojim znancem in prijateljem. S tem bodo ne le koristili dobri stvari, temveč si tudi lahko pridobe z malim trdom brezplačen izvod vseh zvezkov »Ljudske knjižnice«. Naznanili smo že, da dobi vsak, ki naroči in plača na svoje ime šest izvodov »Ljudske knjižnice« sedmi zvezek zastonj. Kdor naroči dvanajst zvezkov, dobi dva zastonj itd. Kdor ima več naročnikov, plačuje tudi lahko vsak sledeči zvezek posebej po polčnici, katere mu bomo, če želi, vsakemu novemu zvezku priložili. Mnogim je namreč izdatek 2 K 20 h za deset sešitkov niankrat prevelik, radi pa bodo dajali po 22 vnanarjev (s poštino) za posamezne sešitke, ker bodo tako malo svotico lahko pogrešili; zadovoljni smo torej, če nam sproti plačujejo oni, ki hočejo zbirati naročnike. Kdor se hoče za knjižnico potruditi, naj zahteva več izvodov prvega sešitka za agitacijo. Vsi dopisi, kakor tudi naročila naj se naslove na »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani.

